

ESPAD-Ελλάδα 2024 Η Έκθεση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Πανελλήνια Έρευνα στο Σχολικό Πληθυσμό για τη
Χρήση Ουσιών & Άλλες Εξαρτητικές Συμπεριφορές

Τίτλος υλικού

ESPAD-Ελλάδα 2024: Η Έκθεση των αποτελεσμάτων της πανελλήνιας έρευνας στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές–Έρευνα ESPAD

Συγγραφική ομάδα

Φωτίου Α., Καναβού Ελευθερία, Σταύρου Μυρτώ & Κοκκέβη Άννα

Προτεινόμενη αναφορά

ΕΠΙΨΥ (2025). ESPAD-Ελλάδα 2024: Η Έκθεση των αποτελεσμάτων της πανελλήνιας έρευνας στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές– Έρευνα ESPAD. Αθήνα: Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών & Ιατρικής Ακρίβειας «Κώστας Στεφανής» (ΕΠΙΨΥ)

UMHRI (2025). ESPAD-Greece 2024: The Report of the findings of the Greek Nationwide School Population Survey on Substance Use and other Addictive Behaviours (The ESPAD study). Athens, University Mental Health, Neurosciences & Precision Medicine Research Institute “Costas Stefanis” (UMHRI)

Πανελλήνια Έρευνα στο Σχολικό Πληθυσμό για τη Χρήση Ουσιών & Άλλες Εξαρτητικές Συμπεριφορές | Έρευνα ESPAD-Ελλάδα

Επιστημονική ευθύνη

Άννα Κοκκέβη, Ομότιμη Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Μέλος ΔΣ και Επικεφαλής Τομέα Ουσιοεξαρτήσεων, Συναφών Ερευνών & Διεθνών Συνεργασιών ΕΠΙΨΥ
Τάσος Φωτίου, Κοινωνιολόγος, Δρ. Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Επικεφαλής Τομέα Ερευνών και Επιδημιολογίας Εξαρτήσεων ΕΚΤΕΠΝ-ΕΠΙΨΥ

Ομάδα έρευνας

- Ελευθερία Καναβού, Υπεύθυνη Τομέα Αναλύσεων ΕΚΤΕΠΝ-ΕΠΙΨΥ
- Τάσος Φωτίου, Υπεύθυνος Τομέα Ερευνών και Επιδημιολογίας Εξαρτήσεων ΕΚΤΕΠΝ-ΕΠΙΨΥ
- Clive Richardson, Ομότ. Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών (εξωτερικός συνεργάτης ΕΠΙΨΥ)
- Μυρτώ Σταύρου, Κοινωνιολόγος MSc (εξωτερική συνεργάτιδα ΕΠΙΨΥ)

Η έρευνα ESPAD-Ελλάδα στο ΕΠΙΨΥ διενεργείται υπό την αιγίδα, την υποστήριξη και στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης & Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά, το Αλκοόλ & άλλες εξαρτήσεις (ΕΚΤΕΠΝ)

Επιστημ Υπεύθυνη ΕΚΤΕΠΝ: Ιουλία Μπάφη

Πληροφορίες

ΕΠΙΨΥ | Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης & Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά, το Αλκοόλ & άλλες εξαρτήσεις (ΕΚΤΕΠΝ) | Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών και Ιατρικής Ακρίβειας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» Ιστοσελίδα: www.epipsi.gr | E: espad@epipsi.gr | T: 210 6170814-5 <https://www.facebook.com/EPIPSI.UMHRI>

Η έρευνα ESPAD-Greece με μια ματιά

- ξεκίνησε το 1984 από την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών και συνεχίζεται έως σήμερα από το ΕΠΙΨΥ (στο πλαίσιο του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης & Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά, ΕΚΤΕΠΝ), δίνοντας τη δυνατότητα διαχρονικής παρακολούθησης της εξέλιξης του φαινομένου στη χώρα για μία 40ετία
- αποτελεί από το 1995 το εθνικό σκέλος της Πανευρωπαϊκής έρευνας στον μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση ουσιών, το αλκοόλ και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs), η οποία συντονίζεται από το Institute of Clinical Physiology του National Research Council της Ιταλίας και υποστηρίζεται από τον Οργανισμό της ΕΕ για τα Ναρκωτικά (EUDA)
- εστιάζει στους μαθητές της Α' Λυκείου (15-16 ετών) και μελετά τη χρήση καπνού, αλκοόλ και άλλων ουσιών, άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (όπως τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμός και την υπερβολική ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια), αλλά και άλλες συμπεριφορές υψηλού κινδύνου όπως την επιθετικότητα και το σχολικό εκφοβισμό, ενώ συλλέγει στοιχεία και για παράγοντες που συνδέονται με αυτές
- το 2024 η έρευνα επαναλήφθηκε στην Ελλάδα για 7η συνεχή τετραετία
- είναι σχολική έρευνα και η μεθοδολογία της βασίζεται στο πρωτόκολλο της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD (www.espad.org) το οποίο ακολουθούν όλες οι χώρες που συμμετέχουν σε αυτήν προκειμένου να παράγονται συγκρίσιμα διακρατικά δεδομένα

Η έρευνα του 2024 με μια ματιά

Υλοποίηση:	ΕΠΙΨΥ-ΕΚΤΕΠΝ
Συλλογή δεδομένων:	Μάρτιος-Μάιος 2024
Πληθυσμός αναφοράς:	16χρονοι μαθητές Α' Λυκείου
Δειγματοληπτικό πλαίσιο:	Κατάλογοι ΥΠΑΙΘΑ όλων των σχολικών μονάδων της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών
Δειγματοληπτική μονάδα:	Σχολικό τμήμα
Δειγματοληψία:	Πιθανοτική, πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, τυχαία
Αντιπροσωπευτικότητα:	Σε επίπεδο χώρας και περιφερειών
Μέθοδος συλλογής δεδομένων:	Συμπλήρωση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου στο σχολείο
Δείγμα:	6810 μαθητές από 488 σχολεία
Ηθικές διασφαλίσεις:	Έγκριση ερευνητικού πρωτοκόλλου από ΙΕΠ/ΥΠΑΙ&Α και Επιτροπή Ηθικής του ΕΠΙΨΥ· ανώνυμο ερωτηματολόγιο· προαιρετική συμμετοχή· ενημερωμένη συναίνεση γονιών και μαθητών
Χρηματοδότηση:	Υπουργείο Υγείας
Επιστημονική υποστήριξη:	Νίκος Γκάβρα και Αλεξάνδρα Πριμέτη, ΕΚΤΕΠΝ
Διοικητική υποστήριξη:	Πετρούλα Πρασά, Έφη Βλασσοπούλου (ΕΚΤΕΠΝ)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το ΕΠΙΨΥ-ΕΚΤΕΠΝ ευχαριστεί θερμά:

- το **Υπουργείο Υγείας**, την πολιτική του ηγεσία, καθώς και το Τμήμα Εξαρτησιογόνων Ουσιών της Διεύθυνσης Εξαρτήσεων και τη Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής για την υποστήριξη και τη μερική χρηματοδότηση της έρευνας του 2024
- το **Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού**
- τις εξωτερικές συνεργάτιδες στο ΕΠΙΨΥ (αλφαβητικά) κκ **Γκουρομέτσιου Δομνίκη, Δημητροπούλου Ελευθερία, Θεοδοσίου Παναγιώτα, Κουλιαβέτα Αλεξάνδρα, Κωστοπούλου Ειρήνη, Λάππα Μαρία, Λιοντήρη Αφροδίτη-Φωτεινή, Νερατζή Σωτηρία, Ξηρού Μαρία-Παρασκευή, Πολυχρόνη Στυλιανή, Ραουνά Αίγλη, Σαλωμίδου Σιμέλα, Φωτιάδη Σοφία, Χιωτίνη Δέσποινα, και Χριστάκη Ανδριανή**, για την πολύτιμη συνδρομή κατά τη φάση συλλογής των δεδομένων

Το ΕΠΙΨΥ-ΕΚΤΕΠΝ επίσης, ευχαριστεί:

- το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ)
- το σύνολο των Περιφερειακών Δ/σεων και Δ/σεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας
- τους Διευθυντές και τις Διευθύντριες των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην έρευνα καθώς και το εκπαιδευτικό προσωπικό για τη συνεργασία τους
- τους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα

και κυρίως

- τους μαθητές και τις μαθήτριες για τη συμμετοχή τους και το ενδιαφέρον που έδειξαν για την έρευνα.

Εικόνες από το Google Images (μη εμπορική χρήση).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α: Η ΕΡΕΥΝΑ ESPAD	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
Ιστορικό.....	13
Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ESPAD.....	13
Στόχοι της έρευνας	14
Η σημασία της έρευνας.....	14
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	15
Πληθυσμός της έρευνας	15
Δειγματοληψία	15
Διαδικασία υλοποίησης της Έρευνας	16
Διασφάλιση ηθικής και δεοντολογίας	18
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	19
Σχολικές μονάδες / τμήματα.....	19
Μαθητές.....	19
Διάρκεια συμπλήρωσης και συνεργασία μαθητών.....	21
Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.....	23
ΜΕΡΟΣ Β: ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	25
1. ΚΑΠΝΙΣΜΑ	26
1.1 Κάπνισμα στους 16χρονους.....	26
1.2 Αντιλήψεις για την πρόσβαση και τους κινδύνους από το κάπνισμα	30
1.3 Κάπνισμα στο περιβάλλον των εφήβων	31
1.4 Διαφορές ανά φύλο.....	31
1.5 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	34
1.6 Διαφορές ανά περιφέρεια	36
1.7 Διαχρονικές τάσεις	39
1.8 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD	44
2. ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ.....	46
2.1 Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους.....	46
2.2 Διαφορές ανά φύλο.....	48
2.3 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	50
2.4 Διαφορές ανά περιφέρεια	52
2.5 Διαχρονικές τάσεις στην κατανάλωση αλκοόλ	55
2.6 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD	57
3. ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΟΥΣΙΩΝ	59
3.1 Χρήση παράνομων ουσιών στους 16χρονους.....	59
3.2 Περιβάλλον χρήσης και αντιλήψεις.....	62
3.3 Διαφορές ανά φύλο.....	64
3.4 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	66
3.5 Διαφορές ανά περιφέρεια	68
3.6 Διαχρονικές τάσεις	71
3.7 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD	76

4.	ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ.....	78
4.1	Ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στους 16χρονους.....	78
4.2	Διαφορές ανά φύλο.....	79
4.3	Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	80
4.4	Διαφορές ανά περιφέρεια	80
4.5	Διαχρονικές τάσεις	81
4.6	Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD	82
5.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ.....	83
5.1	Ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους.....	83
5.2	Διαφορές ανά φύλο.....	84
5.3	Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	84
5.4	Διαφορές ανά περιφέρεια	85
5.5	Διαχρονικές τάσεις	86
5.6	Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD	87
6.	ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ / ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	88
6.1	Ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό στους 16χρονους.....	88
6.2	Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό.....	90
6.3	Περιβάλλον στοιχηματισμού	90
6.4	Διαφορές ανά φύλο.....	90
6.5	Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	91
6.6	Διαφορές ανά περιφέρεια	93
6.7	Διαχρονικές τάσεις	96
6.8	Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD	98

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Χαρακτηριστικά πανελλήνιων σχολικών ερευνών για τη χρήση ουσιών	15
Πίνακας 2. Αριθμός επιλεγμένων σχολικών μονάδων, αρνήσεων και σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στην έρευνα, για το σύνολο της χώρας, ανά τύπο σχολείου.....	19
Πίνακας 3. Αριθμός επιλεγμένων σχολικών μονάδων, αρνήσεων και σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στην έρευνα, ανά περιφέρεια και τύπο σχολείου.....	20
Πίνακας 4. Αριθμός ενεργών μαθητών, αρνήσεων, άκυρων ερωτηματολογίων και τελικό δείγμα μαθητών, στο σύνολο, και ανά τύπο σχολείου, περιφέρεια και φύλο	21
Πίνακας 5. Διάρκεια συμπλήρωσης, κλίμα στην αίθουσα και ευκολία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, στο σύνολο και ανά τύπο σχολείου και περιφέρεια	22
Πίνακας 6. Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά για το σύνολο του δείγματος και ανά περιφέρεια	24
Πίνακας 7. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά το κάπνισμα για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)	38
Πίνακας 8. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά το αλκοόλ για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)	54
Πίνακας 9. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά τη χρήση παράνομων ουσιών για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024).....	69
Πίνακας 10. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024).....	80
Πίνακας 11. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)	85
Πίνακας 12. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024).....	95

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1. Κάπνισμα οποιουδήποτε εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/vape ή/και θερμαινόμενων τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	27
Γράφημα 2. Κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	27
Γράφημα 3. Κάπνισμα ηλεκτρονικού/vape τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα	28
Γράφημα 4. Λόγος πρώτης δοκιμής ηλεκτρονικού/vape τσιγάρου στους 16χρονους που ανέφεραν χρήση του	29
Γράφημα 5. Περιεχόμενο ηλεκτρονικού τσιγάρου στους 16χρονους που ανέφεραν πολύ πρόσφατη χρήση του.....	29
Γράφημα 6. Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ και χρήση γ) snus στους 16χρονους στην Ελλάδα	29
Γράφημα 7. 16χρονοι που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε καπνικά προϊόντα, ανά καπνικό προϊόν.....	30
Γράφημα 8. 16χρονοι που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση καπνικών προϊόντων.....	31
Γράφημα 9. Κάπνισμα στο περιβάλλον των μαθητών.....	31
Γράφημα 10. Κάπνισμα οποιουδήποτε εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/vape ή/και θερμαινόμενων τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	32

Γράφημα 11. Κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	32
Γράφημα 12. Κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο.....	33
Γράφημα 13. Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ και χρήση γ) snus στους 16χρονους στην Ελλάδα	34
Γράφημα 14. Κάπνισμα οποιουδήποτε (έστω κι ενός) καπνικού προϊόντος στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	35
Γράφημα 15. Κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	35
Γράφημα 16. Κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	36
Γράφημα 17. Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	36
Γράφημα 18. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα οποιουδήποτε (έστω κι ενός) εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/ναρε ή/και θερμαινόμενων τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα, στο σύνολο και ανά φύλο	40
Γράφημα 19. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα (έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή) συνδυασμού καπνικών προϊόντων στους 16χρονους στην Ελλάδα, στο σύνολο και ανά φύλο	40
Γράφημα 20. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	41
Γράφημα 21. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα, ανά καπνικό προϊόν	41
Γράφημα 22. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που α) θεωρούν «εύκολο» να βρουν παραδοσιακά τσιγάρα και β) εκτίθενται σε κάπνισμα στο περιβάλλον τους... ..	42
Γράφημα 23. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα	42
Γράφημα 24. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που δεν είχαν καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο πριν τη δοκιμή ηλεκτρονικού/ναρε, σύνολο και ανά φύλο.....	43
Γράφημα 25. Διαχρονικές τάσεις σε τρεις λόγους για την πρώτη δοκιμής ηλεκτρονικού/ ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα	43
Γράφημα 26. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα θερμαινόμενου τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	43
Γράφημα 27. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα ναργιλέ στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	44
Γράφημα 28. Κάπνισμα στους 16χρονους στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών).....	45
Γράφημα 29. Πρώτο τσιγάρο σε πολύ μικρή ηλικία και αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε παραδοσιακό και ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο στους 16χρονους στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)	45
Γράφημα 30. Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	47
Γράφημα 31. Αντιλήψεις σχετικά με το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	47
Γράφημα 32. Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα	48
Γράφημα 33. Κατανάλωση αλκοόλ και μέθη στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο.....	49
Γράφημα 34. Αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο.....	49
Γράφημα 35. Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	50
Γράφημα 36. Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	50
Γράφημα 37. Αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	51

Γράφημα 38. Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	51
Γράφημα 39. Διαχρονικές τάσεις στην κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα	55
Γράφημα 40. Διαχρονικές τάσεις στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	56
Γράφημα 41. Διαχρονικές τάσεις στη μέθη στους 16χρονους στην Ελλάδα	56
Γράφημα 42. Διαχρονικές τάσεις στις αντιλήψεις σχετικά με το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	57
Γράφημα 43. Διαχρονικές τάσεις στο περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	57
Γράφημα 44. Κατανάλωση και αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (M.O. χωρών)	58
Γράφημα 45. Χρήση παράνομων ουσιών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	60
Γράφημα 46. Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	60
Γράφημα 47. Είδη κάνναβης που χρησιμοποιούνται από τους 16χρονους στην Ελλάδα που έχουν κάνει χρήση της ουσίας τους τελευταίους 12 μήνες.	61
Γράφημα 48. Χρήση άλλων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	62
Γράφημα 49. Κάνναβη στο περιβάλλον των 16χρονων στην Ελλάδα	62
Γράφημα 50. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε διάφορες ουσίες και φάρμακα	63
Γράφημα 51. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης και άλλων συνθετικών και ημισυνθετικών κανναβινοειδών	63
Γράφημα 52. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης και άλλων συνθετικών και ημισυνθετικών κανναβινοειδών	64
Γράφημα 53. Χρήση παράνομων ουσιών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	64
Γράφημα 54. Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο.....	65
Γράφημα 55. Χρήση άλλων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	65
Γράφημα 56. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης και άλλων συνθετικών και ημισυνθετικών κανναβινοειδών, ανά φύλο	66
Γράφημα 57. Χρήση παράνομων ουσιών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	67
Γράφημα 58. Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	67
Γράφημα 59. 16χρονοι στην Ελλάδα που α) έχουν εκτεθεί στη χρήση κάνναβης και β) θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε διάφορες ουσίες, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	68
Γράφημα 60. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα	72
Γράφημα 61. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα.....	72
Γράφημα 62. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων εφήβων στην Ελλάδα που α) αναφέρουν πρώτη δοκιμή κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών) και β) είναι σε κίνδυνο εμφάνισης προβλημάτων από τη συχνή χρήση κάνναβης	73
Γράφημα 63. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση επιμέρους άλλων (εκτός κάνναβης) παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα	73

Γράφημα 64. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση επιμέρους άλλων "νόμιμων" ουσιών και φαρμάκων ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα	74
Γράφημα 65. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης	74
Γράφημα 66. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση άλλων παράνομων ουσιών (εκτός κάνναβης)	75
Γράφημα 67. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που α) έχουν εκτεθεί στη χρήση κάνναβης, β) αρκετοί, οι περισσότεροι ή όλοι οι φίλοι τους καπνίζουν κάνναβη και γ) θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στην κάνναβη	75
Γράφημα 68. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε άλλες παράνομες ουσίες (εκτός κάνναβης) και φάρμακα	76
Γράφημα 69. Χρήση παράνομων ουσιών στους 16χρονους στην Ελλάδα και στις χώρες του Προγράμματος ESPAD	77
Γράφημα 70. Χρήση άλλων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων στους 16χρονους στην Ελλάδα και στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)	77
Γράφημα 71. 16χρονοι που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε διάφορες ουσίες στην Ελλάδα και στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)	77
Γράφημα 72. Ενασχόληση 16χρονων στην Ελλάδα με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	79
Γράφημα 73. Ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	79
Γράφημα 74. Ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	80
Γράφημα 75. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό 16χρονων με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	81
Γράφημα 76. 16χρονοι με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)	82
Γράφημα 77. Διαχρονικές τάσεις στους 16χρονους με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)	82
Γράφημα 78. Ενασχόληση 16χρονων στην Ελλάδα με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια	84
Γράφημα 79. Ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο	84
Γράφημα 80. Ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	85
Γράφημα 81. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό 16χρονων με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming, ανά φύλο	86
Γράφημα 82. Δεδομένα για την ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια στους 16χρονους μαθητές στην Ελλάδα και στις 37 χώρες (Μ.Ο.) του Προγράμματος ESPAD	87
Γράφημα 83. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν / στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες και πλαίσιο παιχνιδιού / στοιχηματισμού	89
Γράφημα 84. Προτιμήσεις σε παιχνίδι / στοιχηματισμό ανά πλαίσιο στους 16χρονους στην Ελλάδα	89
Γράφημα 85. Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό στους 16χρονους στην Ελλάδα	90
Γράφημα 86. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε έστω ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες και πλαίσιο παιχνιδιού / στοιχηματισμού, ανά φύλο	91

Γράφημα 87. Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο.....	91
Γράφημα 88. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε έστω ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες και πλαίσιο παιχνιδιού / στοιχηματισμού, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας.....	92
Γράφημα 89. Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας	92
Γράφημα 90. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες, ανά συχνότητα	96
Γράφημα 91. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες, ανά πλαίσιο.....	96
Γράφημα 92. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά βάσει κλίμακας Consumption Screen for Problem Gambling (CSPG), σύνολο και ανά φύλο	97
Γράφημα 93. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που είναι πιθανόν εθισμένοι στα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό βάσει κλίμακας Lie/Bet, σύνολο και ανά φύλο	97
Γράφημα 94. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα και στις χώρες του Προγράμματος ESPAD που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα ≥ 1 φορά τους τελευταίους 12 μήνες, συνολικά και ανά είδος παιχνιδιού.....	98
Γράφημα 95. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα και στις χώρες του Προγράμματος ESPAD που παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά βάσει κλίμακας CSPG και -μέσα σε αυτούς- ποσοστό που αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και χρήση παράνομων ουσιών	99

ΜΕΡΟΣ Α: Η ΕΡΕΥΝΑ ESPAD

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ιστορικό

Η «Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» (τρέχον όνομα) υλοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1984 όταν οι ενδείξεις για τη διάδοση της χρήσης ουσιών στους νέους είχαν πολλαπλασιαστεί και η ανησυχία της κοινωνίας είχε κλιμακωθεί. Η ανάγκη για αξιόπιστα δεδομένα ως προς την έκταση και τη φύση του προβλήματος ήταν μεγάλη. Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς αναγνωρίζοντας την ανάγκη αυτή υποστήριξε την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών για τη διεξαγωγή της πρώτης σχολικής έρευνας σε αυτόν τον τομέα.

Η έρευνα οργανώθηκε και εφαρμόστηκε ακολουθώντας ειδική μεθοδολογία στα πρότυπα συστάσεων από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, η οποία ακολουθείται έως σήμερα. Βασικός στόχος της μεθοδολογίας αυτής ήταν (και παραμένει) η διασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των συλλεγόμενων δεδομένων με δεδομένη την ευαισθησία των θεμάτων που οι ερωτώμενοι/ες καλούνταν να αποκαλύψουν.

Η έρευνα έτυχε διεθνούς αναγνώρισης και -από τη δεκαετία του 1990- η μεθοδολογία και το ερωτηματολόγιό της αποτέλεσαν τον κύριο κορμό για την ανάπτυξη του γνωστού πλέον Πανευρωπαϊκού προγράμματος ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, www.espad.org).

Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ESPAD

Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ESPAD υλοποιείται από το 1995, ανά τετραετία, σε μαθητές/ριες ηλικίας 16 ετών. Στην πιο πρόσφατη έρευνα ESPAD του 2024 συμμετείχαν 37 χώρες και συνολικά 113.882 μαθητές/ριες.

Στην Ελλάδα, η Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό του 1984 επαναλήφθηκε από την Ψυχιατρική Κλινική το 1993 και ακολούθως από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών & Ιατρικής Ακριβείας «Κώστας Στεφανής» (ΕΠΙΨΥ) το 1999. Από το 1999 έως σήμερα η έρευνα επαναλαμβάνεται σταθερά από το ΕΠΙΨΥ ανά τετραετία¹ στο πλαίσιο της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD. Ενώ η πανευρωπαϊκή έρευνα ESPAD περιορίζεται σε δείγμα μαθητικού πληθυσμού ηλικίας 16 ετών, το δείγμα της πανελλήνιας έρευνας ενίοτε περιλαμβάνει, στη βάση των εκάστοτε αναγκών και διαθέσιμων πόρων, και μεγαλύτερο φάσμα ηλικιών (π.χ., 13-18 ετών).

¹ Η πιο πρόσφατη (2024) έρευνα ESPAD πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά, μία 5ετία και όχι 4ετία μετά την προηγούμενη (2019). Η επόμενη έρευνα ESPAD θα πραγματοποιηθεί το 2028.

Στόχοι της έρευνας

Η «Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» εξετάζει:

- την έκταση και τα χαρακτηριστικά της χρήσης νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών (κάπνισμα, αλκοόλ, άλλες ουσίες) στους έφηβους-μαθητές, τις αντιλήψεις τους απέναντι στις ουσίες (κίνδυνοι από τη χρήση, πρόσβαση στις ουσίες), καθώς και την έκθεσή τους σε κινδύνους από τη χρήση ουσιών
- την έκταση και τα χαρακτηριστικά άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών, όπως της ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming.
- τις διαχρονικές μεταβολές (μέσω της επανάληψης της έρευνας ανά τετραετία)
- τη σύγκριση της κατάστασης στην Ελλάδα με αυτήν στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ESPAD
- τη σύγκριση των ευρημάτων σε επίπεδο περιφερειών και περιφερειακών ενοτήτων της χώρας (στη βάση των εκάστοτε αναγκών και διαθέσιμων πόρων)
- τους παράγοντες (προστατευτικούς και κινδύνου) που συνδέονται με τη χρήση ουσιών και την υιοθέτηση άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών
- τα χαρακτηριστικά του τρόπου ζωής των εφήβων όπως και τις οικογενειακές και τις φιλικές τους σχέσεις.

Η σημασία της έρευνας

Τα ευρήματα της «Πανελλήνιας έρευνας στο μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» συμβάλλουν στον εντοπισμό των συμπεριφορών εκείνων που απαιτούν διορθωτικές παρεμβάσεις και των σημείων στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθούν τα προγράμματα πρόληψης και προαγωγής της υγείας. Ως εκ τούτου, η έρευνα παρέχει σημαντικά στοιχεία για το σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων χρήσης και εξάρτησης στους εφήβους καθώς και της αξιολόγησής τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο.

Με τα ευρήματά της η έρευνα συμβάλλει επιπλέον στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όσων ασχολούνται στον τομέα της προαγωγής της υγείας των έφηβων-μαθητών/ριών όπως των επαγγελματιών πρόληψης, των εκπαιδευτικών και των σχολικών ψυχολόγων, αλλά και γενικότερα των επαγγελματιών υγείας, των κοινωνικών επιστημόνων και ερευνητών και των αρμοδίων για τη χάραξη στρατηγικής σε θέματα υγείας και εκπαίδευσης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Πληθυσμός της έρευνας

Το 2024 τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι μαθητές ηλικίας 16 ετών (μαθητές Α' Λυκείου). Στις περισσότερες από τις προηγούμενες έρευνες ESPAD, συμπεριλήφθηκαν και οι μαθητές της Γ' Γυμνασίου, ενώ ειδικά στην έρευνα του 2011 πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι μαθητές όλων των τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Α' Γυμνασίου-Γ' Λυκείου, 13-18 ετών, **Πίνακας 1**).

Πίνακας 1. Χαρακτηριστικά πανελλήνιων σχολικών ερευνών για τη χρήση ουσιών

Έτος	Ηλικιακό εύρος	Τάξεις	Μέγεθος δείγματος
2024	16 ετών	Α' Λυκείου	6810
2019	16-18 ετών	Α' Λυκείου-Γ' Λυκείου	17733
2015	16 ετών	Α' Λυκείου	3507
2011	12-18+ ετών	Α' Γυμνασίου- Γ' Λυκείου	37040
2007	14-18 ετών	Γ' Γυμνασίου- Γ' Λυκείου	10386
2003	14-18 ετών	Γ' Γυμνασίου- Γ' Λυκείου	8457
1999	16 ετών	Β' και Γ' Λυκείου	2205
1993	14-18 ετών	Γ' Γυμνασίου- Γ' Λυκείου	10545
1984	14-18 ετών	Γ' Γυμνασίου- Γ' Λυκείου	10801

Δειγματοληψία

Στην έρευνα εφαρμόστηκε πιθανοτική, στρωματοποιημένη, κατά συστάδες τυχαία δειγματοληψία, προκειμένου να προκύψει αντιπροσωπευτικό δείγμα σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο Περιφέρειας. Στη στρωματοποίηση λήφθηκαν υπόψη οι Περιφέρειες της χώρας και ο τύπος του σχολείου – ενιαίο δημόσιο, ενιαίο ιδιωτικό και επαγγελματικό δημόσιο. Βασική μονάδα δειγματοληψίας αποτέλεσε το σχολικό τμήμα. Τα τμήματα επιλέχθηκαν με ίσες πιθανότητες. Για την παρούσα έρευνα απαιτήθηκε δείγμα μαθητών της Α' Λυκείου.

Βάσει του πρωτοκόλλου της ευρωπαϊκής έρευνας ESPAD, από το δειγματοληπτικό πλαίσιο εξαιρούνται τα σχολεία ειδικής αγωγής. Επιπλέον εξαιρέθηκαν τα εκκλησιαστικά σχολεία και - για πρακτικούς λόγους και λόγω χαμηλού ποσοστού επί του συνόλου των Λυκείων της χώρας- τα εσπερινά Λύκεια καθώς σε αυτά το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 16 ετών είναι σχετικά χαμηλό.

Η επιλογή των σχολείων βασίστηκε στους καταλόγους του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού στους οποίους παρέχονται πληροφορίες για τον αριθμό των μαθητών/ριών ανά τμήμα, ανά τάξη για κάθε τύπο σχολείου (δημόσιο ή ιδιωτικό και επαγγελματικό ή γενικό -συμπεριλαμβανομένων των καλλιτεχνικών, μουσικών, πειραματικών, προτύπων και γυμνασίων με λυκειακές τάξεις). Για τον υπολογισμό του τελικού δείγματος, λήφθηκε επιπλέον υπόψη το ποσοστό των αρνήσεων σε επίπεδο μαθητών/ριών, καθώς και ο

αριθμός των απόντων μαθητών/ριών, με βάση τα στοιχεία από προηγούμενες έρευνες. Ο σχεδιασμός προέβλεπε αντικατάσταση σχολείων σε περίπτωση άρνησης συμμετοχής.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, καθώς και την επίδραση σχεδιασμού (design effect) αλλά και τη διόρθωση πεπερασμένου πληθυσμού (finite population correction), το δείγμα της πανελλήνιας έρευνας ESPAD του 2024 προσδιορίστηκε ως εξής:

- 40 Λύκεια στο Ν. Αττικής (επί 15 συμμετέχοντες μαθητές/τμήμα = 600 μαθητές)
- 20 Λύκεια στο Ν. Θεσσαλονίκης (επί 15 συμμετέχοντες μαθητές/τμήμα = 300 μαθητές) και
- 430 Λύκεια συνολικά στους υπόλοιπους Νομούς της χώρας (επί 15 συμμετέχοντες μαθητές/τμήμα = 6450 μαθητές)

Τα τμήματα της Α' Λυκείου επιλέχθηκαν ξεχωριστά σε κάθε στρώμα, με ίση πιθανότητα. Εφαρμόζοντας συστηματική δειγματοληψία, εξασφαλίζεται η επιλογή ενός τμήματος ανά τάξη/βαθμίδα ανά σχολείο. Εξαιρέση αποτέλεσαν οι Νομοί όπου ο αριθμός των σχολείων ήταν μικρότερος από τον επιθυμητό αριθμό, οπότε επιλέχθηκαν 2 τμήματα ανά τάξη/βαθμίδα σε ένα ή περισσότερα σχολεία. Με τη μέθοδο αυτή προκύπτει ένα δείγμα μαθητών/ριών ίσων πιθανοτήτων. Λόγω του ότι το δείγμα των μαθητών/ριών δεν είναι καταμετρημένο κατ' αναλογία της κατανομής του μαθητικού πληθυσμού στους τύπους των σχολείων και στους Νομούς της χώρας, εφαρμόστηκε εκ των υστέρων στάθμιση των δεδομένων.

Στο τελικό δείγμα μαθητών δεν συμπεριλαμβάνονται οι μαθητές/ριες που ήταν απόντες την ημέρα της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και οι μαθητές/ριες που – οι ίδιοι/ες ή οι γονείς/κηδεμόνες τους – αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους στην έρευνα.

Διαδικασία υλοποίησης της Έρευνας

Οργάνωση, συντονισμός και υλοποίηση της έρευνας

Το 2024 η έρευνα διενεργήθηκε για πρώτη φορά με χρήση ανώνυμου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου και η οργάνωση και ο συντονισμός της έγινε εξ' ολοκλήρου από την ερευνητική ομάδα στο ΕΠΙΨΥ.

Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας του 2024 βασίστηκε στο ερωτηματολόγιο του πανευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος ESPAD. Ήταν σε γενικές γραμμές παρόμοιο ως προς την δομή και το περιεχόμενο με εκείνα των προηγούμενων πανελλήνιων ερευνών του ΕΠΙΨΥ. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου αφορούσαν το κάπνισμα, την κατανάλωση οινόπνευματων και τη χρήση παράνομων και άλλων νόμιμων ουσιών, την ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, το στοιχηματισμό, τις αντιλήψεις σχετικά με την πρόσβαση, τη διαθεσιμότητα και τους κινδύνους από τη χρήση ουσιών, καθώς την ψυχοκοινωνική υγεία, την αποκλίνουσα συμπεριφορά, τις σχέσεις στην οικογένεια, τις σχέσεις με φίλους, και άλλα θέματα σχετικά με τον τρόπο ζωής των εφήβων. Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και ηλεκτρονικό.

Έγκριση του Υπουργείου Παιδείας

Για την υλοποίησή της, η έρευνα έλαβε την έγκριση αρχικά της ανεξάρτητης Επιτροπής Ιατρικής Ηθικής & Δεοντολογίας του ΕΠΙΨΥ και ακολούθως του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού μετά από υποβολή της σχετικής αίτησης και των απαιτούμενων εγγράφων από το ΕΠΙΨΥ (Αρ. Έγκρισης: 21562/ΓΔ4, 29-02-2024).

Προετοιμασία για τη συλλογή δεδομένων-σύσταση ομάδας συνεργατών-ερευνητών στο ΕΠΙΨΥ

Την περίοδο Δεκεμβρίου 2023-Φεβρουαρίου 2024 δημιουργήθηκε ομάδα συνεργατών-ερευνητριών στο ΕΠΙΨΥ οι οποίες εκπαιδεύτηκαν και μετέπειτα ανέλαβαν την επικοινωνία με τα σχολεία του δείγματος προκειμένου να πραγματοποιηθεί η ηλεκτρονική συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Οι εθελόντριες ήταν απόφοιτες ή τελειόφοιτες τμημάτων Ψυχολογίας και Κοινωνικών Επιστημών.

Η εκπαίδευση τους περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, πληροφορίες για την έρευνα (την ιστορία, το πλαίσιο και τα χαρακτηριστικά της), λεπτομέρειες για τα βήματα στην επικοινωνία τους με τα σχολεία, αναλυτικές οδηγίες για την ηλεκτρονική συμπλήρωση ερωτηματολογίων με σκοπό την επίλυση πρακτικών και τεχνικών ζητημάτων κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης, ενημέρωση σχετικά με το υλικό της έρευνας (ερωτηματολόγιο, έγγραφο Έγκρισης της έρευνας, έγγραφα γονικής συναίνεσης, Δελτίο Τμήματος και άλλα) και αναλυτικές οδηγίες καταγραφής και τεκμηρίωσης της εξέλιξης της συλλογής δεδομένων σε τακτά χρονικά διαστήματα. Σε όλη την περίοδο προετοιμασίας και συλλογής δεδομένων, η ομάδα συνεργατών-ερευνητριών υποστηριζόταν και επιβλεπόταν από την ερευνητική ομάδα στο ΕΠΙΨΥ.

Ενημέρωση Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και σχολείων

Το Μάρτιο του 2024 οι διοικήσεις όλων των σχολείων του δείγματος ενημερώθηκαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σχετικά με τη συμμετοχή του σχολείου τους στην επικείμενη έρευνα ESPAD, τις εβδομάδες που θα ακολουθούσαν. Το αρχικό μήνυμα περιελάμβανε επιστολή των επιστημονικά υπευθύνων της έρευνας με αναλυτικές πληροφορίες για αυτήν, τους στόχους, τη μεθοδολογία και τα επόμενα βήματα που έπρεπε να ακολουθηθούν καθώς και αντίγραφο της Έγκρισης της έρευνας από το ΥΠΑΙΘΑ. Στα σχολεία απεστάλη επιπλέον έντυπο γονικής συναίνεσης, με σκοπό να προωθηθεί στους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών/ριών, καθώς και αναλυτικός Οδηγός με τεχνικές λεπτομέρειες για την ηλεκτρονική χορήγηση των ερωτηματολογίων στην αίθουσα Η/Υ του σχολείου.

Λίγες ημέρες αργότερα, η ερευνητική ομάδα επικοινωνήσε τηλεφωνικά με το κάθε σχολείο προκειμένου να διερευνήσει των ακριβή αριθμό Η/Υ που θα ήταν διαθέσιμοι για χρήση καθώς και την πιθανή περίοδο/εβδομάδα διεξαγωγής της έρευνας στο επιλεγμένο τμήμα του σχολείου.

Παράλληλα, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου απεστάλη ενημέρωση από το ΕΠΙΨΥ και προς τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης σχετικά με τους στόχους και τη μεθοδολογία της έρευνας, τη διασφάλιση της ηθικής και δεοντολογίας, τα πρακτικά ζητήματα χορήγησης των ερωτηματολογίων, καθώς και αντίγραφο της σχετικής έγκρισης του ΥΠΑΙΘΑ.

Περίοδος και μέθοδος συλλογής των δεδομένων της έρευνας

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε την περίοδο Μαρτίου – Μαΐου 2024. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε από τους μαθητές/ριες σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές στην αίθουσα Η/Υ του σχολείου με την υποστήριξη, για τεχνικά ζητήματα, εκπαιδευτικού της σχολικής μονάδας (συνήθως, εκπαιδευτικού Πληροφορικής).

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα LimeSurvey στην οποία κατασκευάστηκε το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και ακολούθως αντίγραφά του με μοναδικούς συνδέσμους (links) για χορήγηση σε κάθε επιλεγμένο σχολείο του δείγματος. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, τα τμήματα των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα διέθεσαν συνολικά 2 συνεχόμενες διδακτικές ώρες. Η έρευνα στο κάθε σχολείο ολοκληρώθηκε μέσα στην ίδια ημέρα εκτός από λίγες εξαιρέσεις στις οποίες για λόγους προγραμματισμού η έρευνα ολοκληρώθηκε σε δύο ημέρες.

Παρακολούθηση της πορείας της συλλογής δεδομένων

Η ερευνητική ομάδα στο ΕΠΙΨΥ έλεγχε και κατέγραφε σε καθημερινή βάση των αριθμό συμπληρωμένων ερωτηματολογίων στην πλατφόρμα LimeSurvey και, σε περίπτωση που κρινόταν απαραίτητο, επικοινωνούσε με τα σχολεία για επίλυση τυχόν προβλημάτων και τη λήψη διευκρινήσεων.

Δημιουργία και έλεγχος της βάσης δεδομένων

Μετά την ολοκλήρωση της περιόδου συλλογής δεδομένων πραγματοποιήθηκε σειρά στατιστικών ελέγχων λογικής συνέπειας για τον εντοπισμό άκυρων/αναξιόπιστων ερωτηματολογίων και τη μερική διόρθωση ελλειπουσών τιμών.

Διασφάλιση ηθικής και δεοντολογίας

Το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου και η μεθοδολογία της έρευνας έλαβαν την έγκριση του ΥΠΑΙΘΑ και προηγουμένως της ανεξάρτητης Επιτροπής Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας του ΕΠΙΨΥ.

Η συμμετοχή των μαθητών/ριών στην έρευνα ήταν προαιρετική, προηγουμένως είχε ζητηθεί η συναίνεση των γονέων/κηδεμόνων τους, ενώ και την ώρα της διεξαγωγής της έρευνας ζητήθηκε επιπλέον η συναίνεση των ίδιων. Οι στόχοι, η σημασία και η μεθοδολογία της έρευνας ανακοινώθηκαν σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και πρόσωπα (Περιφερειακές Διευθύνσεις, Διευθυντές σχολείων, γονείς, μαθητές και μαθήτριες) σε κάθε φάση της έρευνας.

Ειδικό έντυπο συναίνεσης γονέων/κηδεμόνων συντάχθηκε από την ερευνητική ομάδα του ΕΠΙΨΥ και απεστάλη στους Διευθυντές των σχολείων για να το προωθήσουν ακολούθως στους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών. Το έντυπο αυτό περιελάμβανε σύντομη περιγραφή του σκοπού της έρευνας, των θεματικών του ερωτηματολογίου, τα στοιχεία των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και τους τρόπους διασφάλισης της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας των απαντήσεων των μαθητών. Στο έντυπο αυτό οι γονείς έπρεπε να δηλώσουν ενεργητικά τη συναίνεση ή την άρνησή τους για τη συμμετοχή των παιδιών τους στην έρευνα.

Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζει την ανωνυμία. Ειδικότερα, στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο δεν μπορούσε να καταγραφεί πουθενά το όνομα των μαθητών, ενώ, επιπλέον, οι ερωτήσεις ήταν κυρίως «κλειστού» τύπου.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Σχολικές μονάδες / τμήματα

Στην έρευνα του 2024 κλήθηκαν να συμμετάσχουν συνολικά 617 Λύκεια—τελικά συμμετείχαν 488. Οι διοικήσεις 129 σχολείων (20,9%) αρνήθηκαν τη συμμετοχή, κυρίως λόγω του ότι είχαν ήδη χαθεί ώρες κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους και έπρεπε να καλυφθεί η διδακτέα ύλη. Περισσότερα από ένα στα 3 (36,4%) ιδιωτικά σχολεία αρνήθηκαν τη συμμετοχή στην έρευνα—ποσοστό υψηλότερο από το αντίστοιχο για τα δημόσια σχολεία (19,0% για τα δημόσια Ενιαία Λύκεια και 20,7% για τα ΕΠΑΛ και 31,8% για τα Γυμνάσια με Λυκειακές Τάξεις, **Πίνακας 2**).

Πίνακας 2. Αριθμός επιλεγμένων σχολικών μονάδων, αρνήσεων και σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στην έρευνα, για το σύνολο της χώρας, ανά τύπο σχολείου

	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	Επιλεγμένες	Αρνήσεις	Τελικό δείγμα
	N	%	N
Σύνολο χώρας	617	20,9	488
<i>Ανά τύπο σχολείου</i>			
Δημόσια - Ενιαία Λύκεια	411	19,0	333
Δημόσια - ΕΠΑΛ	140	20,7	111
Δημόσια -Γυμνάσια με Λυκειακές Τάξεις	44	31,8	30
Ιδιωτικά - Ενιαία Λύκεια	22	14,0	36,4

Τα υψηλότερα ποσοστά άρνησης καταγράφηκαν στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (40,5%), Δυτικής Ελλάδας (27,3%) και Στερεάς Ελλάδας (27,1%) ενώ τα χαμηλότερα στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (2,9%) και Νοτίου Αιγαίου (9,1%, **Πίνακας 3**).

Μαθητές

Συνολικά 10.407 μαθητές/ριες ήταν εγγεγραμμένοι/ες στα 488 τμήματα στα οποία διενεργήθηκε η έρευνα (ενεργοί/ές μαθητές/ριες). Από αυτούς/ές, το 91,0% ήταν παρόντες/παρούσες την ημέρα της χορήγησης των ερωτηματολογίων, ενώ σε ποσοστό 9,0% ήταν απόντες. Ελαφρώς υψηλότερο ποσοστό απουσιών (11,8%) καταγράφηκε στα ΕΠΑΛ, ενώ μεταξύ των Περιφερειών τα υψηλότερα καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (11,0%) και Δυτικής Μακεδονίας (10,0%) και το χαμηλότερα στην Κρήτη (6,5%, **Πίνακας 4**).

Από τους παρόντες μαθητές/ριες, το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν 7.383 (78,0% επί των παρόντων, με το αντίστοιχο ποσοστό για τα ΕΠΑΛ να είναι χαμηλότερο (72,1%) σε σύγκριση με τα Ενιαία δημόσια (79,4%) και ιδιωτικά (85,0%) Λύκεια. Το 22,0% των μαθητών/ριών (27,9% στα ΕΠΑΛ, 20,6% στα Ενιαία δημόσια και 15,0% στα ιδιωτικά Λύκεια) δεν συμμετείχαν λόγω άρνησης, στην πλειονότητα των περιπτώσεων λόγω άρνησης των γονιών. Τα υψηλότερα ποσοστά αρνήσεων παρατηρήθηκαν στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (31,5%), Αττικής (28,7%) και Κεντρικής Μακεδονίας (27,1%) ενώ τα χαμηλότερα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (10,2%, **Πίνακας 4**).

Πίνακας 3. Αριθμός επιλεγμένων σχολικών μονάδων, αρνήσεων και σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στην έρευνα, ανά περιφέρεια και τύπο σχολείου

	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	Επιλεγμένες	Αρνήσεις	Τελικό δείγμα
	N	%	N
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	48	22,9%	48
Γυμνάσια	5	60,0%	5
Επαγγελματικά Λύκεια	13	15,4%	13
Λύκεια	30	20,0%	30
ΑΤΤΙΚΗΣ	55	25,5%	55
Γυμνάσια	1	100,0%	1
Επαγγελματικά Λύκεια	12	41,7%	12
Ιδιωτικά Σχολεία	7	28,6%	7
Λύκεια	35	17,1%	35
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	40	15,0%	40
Γυμνάσια	3	33,3%	3
Επαγγελματικά Λύκεια	10	0,0%	10
Ιδιωτικά Σχολεία	1	0,0%	1
Λύκεια	26	19,2%	26
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	55	27,3%	55
Γυμνάσια	1	0,0%	1
Επαγγελματικά Λύκεια	9	22,2%	9
Ιδιωτικά Σχολεία	2	100,0%	2
Λύκεια	43	25,6%	43
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	34	2,9%	34
Γυμνάσια	4	0,0%	4
Επαγγελματικά Λύκεια	10	0,0%	10
Λύκεια	20	5,0%	20
ΗΠΕΙΡΟΥ	45	17,8%	45
Γυμνάσια	3	33,3%	3
Επαγγελματικά Λύκεια	10	40,0%	10
Ιδιωτικά Σχολεία	1	0,0%	1
Λύκεια	31	9,7%	31
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	56	23,2%	56
Γυμνάσια	5	40,0%	5
Επαγγελματικά Λύκεια	9	22,2%	9
Ιδιωτικά Σχολεία	2	50,0%	2
Λύκεια	40	20,0%	40
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	37	40,5%	37
Γυμνάσια	9	33,3%	9
Επαγγελματικά Λύκεια	6	33,3%	6
Λύκεια	22	45,5%	22
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	51	23,5%	51
Γυμνάσια	2	50,0%	2
Επαγγελματικά Λύκεια	13	23,1%	13
Ιδιωτικά Σχολεία	4	25,0%	4
Λύκεια	32	21,9%	32
ΚΡΗΤΗΣ	54	20,4%	54
Γυμνάσια	2	50,0%	2
Επαγγελματικά Λύκεια	15	33,3%	15
Ιδιωτικά Σχολεία	1	100,0%	1
Λύκεια	36	11,1%	36
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	44	9,1%	44
Γυμνάσια	4	0,0%	4
Επαγγελματικά Λύκεια	12	0,0%	12
Ιδιωτικά Σχολεία	3	33,3%	3
Λύκεια	25	12,0%	25
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	50	12,0%	50
Γυμνάσια	2	50,0%	2
Επαγγελματικά Λύκεια	11	18,2%	11
Ιδιωτικά Σχολεία	1	0,0%	1
Λύκεια	36	8,3%	36
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	48	27,1%	48
Γυμνάσια	3	0,0%	3
Επαγγελματικά Λύκεια	10	20,0%	10
Λύκεια	35	31,4%	35

Ο ποιοτικός έλεγχος και οι λογικοί έλεγχοι των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων οδήγησαν στην εξαίρεση 573 (7,8%) ερωτηματολογίων στη βάση κυρίως του μεγάλου ποσοστού ασυμπλήρωτων ερωτήσεων και συστηματικών ασυνεπειών. Το αντίστοιχο ποσοστό ήταν υπερτριπλάσιο για τα ΕΠΑΛ (17,3%) συγκριτικά με τα Ενιαία Λύκεια (5,5%). Το υψηλότερο ποσοστό άκυρων ερωτηματολογίων καταγράφηκε στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (9,9%) και το χαμηλότερο στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (6,0%) και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (6,1%).

Τα αποτελέσματα της έρευνας βασίστηκαν τελικά στα στοιχεία 6810 ερωτηματολογίων, σε παρόμοιο ποσοστό αγοριών (46,3%) και κοριτσιών (53,7%, **Πίνακας 4**).

Πίνακας 4. Αριθμός ενεργών μαθητών, αρνήσεων, άκυρων ερωτηματολογίων και τελικό δείγμα μαθητών, στο σύνολο, και ανά τύπο σχολείου, περιφέρεια και φύλο

	ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ										Τελικό δείγμα							
	Ενεργοί ¹⁾		Παρόντες ²⁾		Απόντες ²⁾		Αρνήσεις		Συγκεντρωμένα ερωτηματολόγια		Άκυρα / Εξαιρέθηκαν		Σύνολο		Αγόρια		Κορίτσια	
	N	N	%	N	% ³⁾	N	% ⁴⁾	N	% ⁴⁾	N	% ⁵⁾	N	% ⁶⁾	N	% ⁷⁾	N	% ⁷⁾	
Σύνολο χώρας	10407	9470	91,0%	937	9,0%	2087	22,0%	7383	78,0%	573	7,8%	6810	65,4%	3150	46,3%	3660	53,7%	
Ανά τύπο σχολείου																		
Δημόσια - Ενιαία	7747	7106	91,7%	641	8,3%	1467	20,6%	5639	79,4%	311	5,5%	5328	68,8%	2283	42,8%	3045	57,2%	
Δημόσια - ΕΠΑΛ	2331	2057	88,2%	274	11,8%	574	27,9%	1483	72,1%	256	17,3%	1227	52,6%	743	60,6%	484	39,4%	
Ιδιωτικά - Ενιαία	329	307	93,3%	22	6,7%	46	15,0%	261	85,0%	6	2,3%	255	77,5%	124	48,6%	131	51,4%	
Ανά Περιφέρεια																		
Αττικής	955	861	90,2%	94	9,8%	247	28,7%	614	71,3%	54	8,8%	560	58,6%	262	46,8%	298	53,2%	
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	837	768	91,8%	69	8,2%	150	19,5%	618	80,5%	38	6,1%	580	69,3%	285	49,1%	295	50,9%	
Κεντρικής Μακεδονίας	877	796	90,8%	81	9,2%	216	27,1%	580	72,9%	54	9,3%	526	60,0%	246	46,8%	280	53,2%	
Δυτ. Μακεδονίας	670	603	90,0%	67	10,0%	99	16,4%	504	83,6%	42	8,3%	462	69,0%	220	47,6%	242	52,4%	
Θεσσαλίας	903	826	91,5%	77	8,5%	188	22,8%	638	77,2%	50	7,8%	588	65,1%	238	40,5%	350	59,5%	
Ηπείρου	750	684	91,2%	66	8,8%	128	18,7%	556	81,3%	41	7,4%	515	68,7%	246	47,8%	269	52,2%	
Δυτ. Ελλάδας	850	771	90,7%	79	9,3%	164	21,3%	607	78,7%	49	8,1%	558	65,6%	241	43,2%	317	56,8%	
Στερεάς Ελλάδας	766	692	90,3%	74	9,7%	218	31,5%	474	68,5%	47	9,9%	427	55,7%	187	43,8%	240	56,2%	
Πελοποννήσου	874	802	91,8%	72	8,2%	161	20,1%	641	79,9%	55	8,6%	586	67,0%	306	52,2%	280	47,8%	
Ιονίων Νήσων	507	451	89,0%	56	11,0%	101	22,4%	350	77,6%	27	7,7%	323	63,7%	145	44,9%	178	55,1%	
Βορείου Αιγαίου	619	559	90,3%	60	9,7%	57	10,2%	502	89,8%	30	6,0%	472	76,3%	234	49,6%	238	50,4%	
Νοτίου Αιγαίου	881	799	90,7%	82	9,3%	187	23,4%	612	76,6%	42	6,9%	570	64,7%	245	43,0%	325	57,0%	
Κρήτης	918	858	93,5%	60	6,5%	171	19,9%	687	80,1%	44	6,4%	643	70,0%	295	45,9%	348	54,1%	

¹⁾ Στα επιλεγμένα τμήματα (βάσει στοιχείων του Δελτίου Τμήματος)

²⁾ Την ημέρα της χορήγησης των ερωτηματολογίων

³⁾ Ποσοστό επί των ενεργών μαθητών/ριών

⁴⁾ Ποσοστό επί των παρόντων μαθητών/ριών

⁵⁾ Ποσοστό επί των συγκεντρωμένων ερωτηματολογίων

⁶⁾ Ποσοστό επί των ενεργών

⁷⁾ Ποσοστό επί του συνόλου στην ίδια σειρά

⁸⁾ Ποσοστό επί του συνόλου του δείγματος

Διάρκεια συμπλήρωσης και συνεργασία μαθητών

Όπως προκύπτει από τις πληροφορίες στα Δελτία Τμήματος που συμπλήρωσαν εκπαιδευτικοί που επόπτευαν διακριτικά τη διαδικασία συμπλήρωσης στα σχολεία τους, η μέση διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν τα 40 λεπτά (εύρος 23'-65'). Η μέση διάρκεια δεν διαφοροποιήθηκε ανάλογα με τον τύπο του σχολείου και ήταν ελαφρώς μικρότερη (35 λεπτά) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και μεγαλύτερη στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Κρήτης (43 λεπτά, **Πίνακας 5**).

Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς που ήταν παρόντες/ούσες στη διάρκεια της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, στα περισσότερα από τα τμήματα οι συνθήκες κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης ήταν ικανοποιητικές και μόνο σε ποσοστό 2,1% των τμημάτων αναφέρθηκε ότι τουλάχιστον οι μισοί μαθητές ήταν ανήσυχοι—το αντίστοιχο ποσοστό ήταν ελαφρώς υψηλότερο για τα ΕΠΑΛ (2,7%). Μεταξύ των περιφερειών, στη Στερεά Ελλάδα καταγράφηκε το υψηλότερο ποσοστό τμημάτων στα οποία αναφέρθηκε ότι οι μισοί τουλάχιστον μαθητές ήταν ανήσυχοι (5,9%) ενώ σε πολλές περιφέρειες (βλ. **Πίνακα Ε**) το σχετικό ποσοστό ήταν μηδενικό.

Στη συντριπτική πλειονότητα των τμημάτων (98,8%) οι περισσότεροι/ες μαθητές/ριες έδειξαν σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς ενδιαφέρον και σοβαρότητα στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου—σε χαμηλότερο ποσοστό στα ΕΠΑΛ (95,5%).

Οι εκπαιδευτικοί που ήταν παρόντες/ούσες στη διάρκεια της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων εκτίμησαν ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν παρουσίασε δυσκολίες για τους/τις περισσότερους/ες μαθητές/ριες στο 68,8% των τμημάτων που συμμετείχαν στην έρευνα, με το αντίστοιχο ποσοστό να είναι υψηλότερο στα Ενιαία δημόσια Λύκεια (70,3%) συγκριτικά με τα ΕΠΑΛ (64,2%) και τα ιδιωτικά (64,3%). «Ευκολία» στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους/τις περισσότερους/ες από τους/τις μαθητές/ριες ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί σε υψηλότερο ποσοστό στην Πελοπόννησο (77,3%) και σε χαμηλότερο στο Β. Αιγαίο (57,6%) και την Ανατ. Μακεδονία & Θράκη (58,3%, **Πίνακας 5**).

Πίνακας 5. Διάρκεια συμπλήρωσης, κλίμα στην αίθουσα και ευκολία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, στο σύνολο και ανά τύπο σχολείου και περιφέρεια

	Διάρκεια συμπλήρωσης [μέση τιμή (ελάχιστη- μέγιστη)]	Τμήματα με "ανήσυχους/ες" τους/τις περισσότερους/ες μαθητές/ριες	Τμήματα με "σοβαρούς/ές" τους/τις περισσότερους/ες μαθητές/ριες	Τμήματα με μαθητές/ριες στα οποία οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι ήταν "εύκολη" η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου
	Λεπτά	%	%	%
Σύνολο χώρας	40 (23-65)	2,1	98,8%	68,8
<i>Ανά τύπο σχολείου</i>				
Δημόσια - Ενιαία	40 (23-63)	1,9	99,7	70,3
Δημόσια - ΕΠΑΛ	41 (21-67)	2,7	95,5	64,2
Ιδιωτικά - Ενιαία	42 (22-72)	0,0	100,0	64,3
<i>Ανά Περιφέρεια</i>				
Αττικής	41 (23-66)	4,9	100,0	63,4
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	42 (25-67)	0,0	100,0	58,3
Κεντρικής Μακεδονίας	35 (20-55)	0,0	97,3	70,3
Δυτ. Μακεδονίας	40 (24-62)	3,0	100,0	75,8
Θεσσαλίας	40 (23-64)	2,3	97,7	76,2
Ηπείρου	37 (21-57)	5,4	97,3	64,9
Δυτ. Ελλάδας	39 (23-62)	0,0	100,0	76,9
Στερεάς Ελλάδας	43 (25-69)	5,9	97,1	70,6
Πελοποννήσου	41 (24-68)	0,0	100,0	77,3
Ιονίων Νήσων	39 (25-57)	0,0	100,0	72,7
Βορείου Αιγαίου	41 (23-63)	0,0	97,0	57,6
Νοτίου Αιγαίου	41 (23-66)	5,0	100,0	65,0
Κρήτης	43 (22-71)	0,0	97,6	64,3

Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία του τελικού δείγματος παρουσιάζονται αναλυτικά για το σύνολο των μαθητών και ανά περιφέρεια στον **Πίνακα 6**. Κορίτσια και αγόρια εκπροσωπούνται σε σχεδόν παρόμοιο ποσοστό στο δείγμα της έρευνας (53,5% και 46,5%, αντίστοιχα). Σε ποσοστό 81,9% οι μαθητές του δείγματος ζουν και με τους δύο βιολογικούς γονείς, σε υψηλότερο ποσοστό στην Ήπειρο (88,0%) και σε χαμηλότερο στη Αττική (79,0%). Ποσοστό 13,5% των εφήβων αναφέρουν ότι ζουν σε μονογονεϊκή οικογένεια (με το υψηλότερο ποσοστό να ανέρχεται σε 15,8% στην Αττική και το χαμηλότερο σε 8,9 την Ήπειρο και το Β. Αιγαίο) και ποσοστό 3,8% σε αναδομημένη οικογένεια με ένα βιολογικό και έναν θετό γονιό (**Πίνακας 6**).

Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών του δείγματος (98,3%) γεννήθηκαν στην Ελλάδα- σε υψηλότερο ποσοστό στην περιφέρεια Αττικής (99,0%) και σε χαμηλότερο στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων (94,5%). Ένας στους 4 μαθητές (25,3%) αναφέρει ότι έχει έναν τουλάχιστον γονιό γεννημένο εκτός Ελλάδας με το υψηλότερο αντίστοιχο ποσοστό να καταγράφεται στο Νότιο Αιγαίο (34,9%) και το χαμηλότερο στη Δυτική Ελλάδα (16,8%). Ένας στους 8 μαθητές (12,4%) αναφέρουν ότι και οι 2 γονείς τους έχουν γεννηθεί εκτός Ελλάδας, με το υψηλότερο αντίστοιχο ποσοστό να καταγράφεται στο Νότιο Αιγαίο (20,1%) και το χαμηλότερο στη Δυτική Μακεδονία (7,2%, **Πίνακας 6**).

Ποσοστό 7,2% των μαθητών αναφέρουν ότι ένας τουλάχιστον από τους γονείς τους είναι άνεργος/η, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στη Δυτική Ελλάδα (13,5%) και το χαμηλότερο στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων (3,8%). Ποσοστό 0,2% των μαθητών αναφέρουν ότι και οι δύο γονείς τους είναι άνεργοι (**Πίνακας 6**).

Πίνακας 6. Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά για το σύνολο του δείγματος και ανά περιφέρεια

	Σύνολο (N =6810)	Αττικής (N =560)	Αν. Μακεδονίας & Θράκης (N =580)	Κεντρικής Μακεδονίας (N =526)	Δυτ. Μακεδονίας (N =462)	Θεσσαλίας (N =588)	Ηπείρου (N =515)	Δυτ. Ελλάδας (N =558)	Στερεάς Ελλάδας (N =427)	Πελοπον- νήσου (N =586)	Ιονίων Νήσων (N =323)	Βορείου Αιγαίου (N =472)	Νοτίου Αιγαίου (N =570)	Κρήτης (N =643)
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Φύλο														
Αγόρι	46,5	46,3	51,4	47,2	48,9	41,7	48,0	43,4	43,9	52,4	44,2	50,5	44,0	46,3
Κορίτσι	53,5	53,7	48,6	52,8	51,1	58,3	52,0	56,6	56,1	47,6	55,8	49,5	56,0	53,7
Δομή οικογένειας														
Δύο βιολογικοί γονείς	81,9	79,0	83,6	83,4	85,0	81,4	88,0	85,3	81,6	84,3	82,2	86,1	82,6	83,0
Ένας βιολογικός γονιός	13,5	15,8	11,5	12,8	11,0	13,4	8,9	11,0	14,5	10,9	12,3	8,9	12,5	12,4
Βιολογικός και θετός γονιός	4,6	5,2	4,9	3,7	4,0	5,2	3,0	3,7	3,9	4,7	5,6	4,9	4,9	4,6
Χώρα γέννησης - Ελλάδα														
Μαθητή/ριας	98,3	99,1	97,9	98,2	98,3	97,2	97,6	98,7	97,8	97,2	97,7	98,9	94,5	98,3
Μητέρας	81,4	82,3	76,3	80,9	83,4	84,0	83,6	88,1	77,2	77,6	71,1	85,3	70,3	86,0
Πατέρα	85,5	86,0	81,9	85,1	87,4	87,1	84,8	90,8	83,9	83,8	80,6	88,9	76,7	86,9
≥1 γονιός αλλοδαπός/ή	25,3	25,0	30,9	26,4	25,3	21,6	24,8	16,8	27,9	28,2	34,3	22,2	34,9	20,5
2 γονείς αλλοδαποί	12,4	13,0	13,3	12,6	7,2	11,4	10,6	7,4	14,6	13,2	16,3	8,3	20,1	9,8
Άνεργοι γονείς														
Πατέρας άνεργος	1,3	0,9	1,9	1,7	1,9	1,0	0,8	2,2	1,0	2,0	1,2	1,6	0,4	1,4
Μητέρα άνεργη	6,3	4,4	10,6	6,8	12,5	5,1	7,6	11,7	8,1	8,6	3,0	8,5	4,3	4,3
≥1 γονιός άνεργος/η	7,2	5,2	11,2	8,1	13,3	6,0	8,4	13,5	8,4	9,6	3,8	9,6	4,6	5,6
2 γονείς άνεργοι	0,2	0,0	1,0	0,2	0,7	0,0	0,0	0,3	0,5	0,9	0,3	0,3	0,0	0,0

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο Β' Μέρος της Έκθεσης παρουσιάζονται αναλυτικά τα ευρήματα της έρευνας για τις κυριότερες θεματικές του ερωτηματολογίου και συγκεκριμένα το *Κάπνισμα*, την *Κατανάλωση αλκοόλ*, τη χρήση *Παράνομων και άλλων ουσιών*, την ενασχόληση με τα *Τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό*, την ενασχόληση με τα *Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης* και την ενασχόληση με τα *Ηλεκτρονικά παιχνίδια*.

Σε κάθε Κεφάλαιο περιγράφονται οι κυριότεροι δείκτες που εξετάστηκαν, σε μορφή σχετικών συχνοτήτων (%), χωρισμένοι στις ακόλουθες ενότητες:

- Η κατάσταση το 2024, για το σύνολο των 16χρονων μαθητών
- Οι διαφορές μεταξύ των φύλων (αγόρια, κορίτσια)
- Οι διαφορές ανάμεσα σε τρία οικονομικά επίπεδα στα οποία κατηγοριοποιήθηκε η οικογένεια των μαθητών σύμφωνα με τις απαντήσεις τους σε ειδική κλίμακα αξιολόγησης της οικονομικής κατάστασης της οικογένειας² και ακολούθως -βάσει της κατανομής της βαθμολογίας- σε α) στο κατώτερο 20% (αναφέρεται στο εξής ως «χαμηλό»), β) το ενδιάμεσο 60% (αναφέρεται στο εξής ως «μέσο» και γ) το ανώτερο 20% της κατανομής (αναφέρεται στο εξής ως «υψηλό» οικονομικό επίπεδο)
- Οι διαφορές ανά Περιφέρεια
- Οι διαχρονικές τάσεις, για τα έτη που υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία
- Οι διαφορές στα ποσοστά της Ελλάδας με το μέσο όρο των ποσοστών των 37 χωρών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα ESPAD το 2024.

Σημαντική σημείωση: Τα ποσοστά κάτω του 2,5% θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος.

Οι διαφορές μεταξύ φύλων και οικονομικών επιπέδων, καθώς και οι διαχρονικές διαφορές μεταξύ των ετών της έρευνας αναφέρονται ως «σημαντικές» όταν $p < 0,01$, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις καταδεικνύονται και διαφορές με $p < 0,05$ ή $< 0,1$. Οι διαφορές μεταξύ της κάθε Περιφέρειας με τον εθνικό μέσο όρο παρουσιάζονται ως απόκλιση (προς τα επάνω ή προς τα κάτω) εάν το ποσοστό είναι υψηλότερο (ή, αντίστοιχα, χαμηλότερο) από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση. Οι διαφορές μεταξύ της Ελλάδας και του ευρωπαϊκού μέσου όρου δε δύναται να ελεγχθούν στατιστικά (ο μέσος όρος περιλαμβάνει και την Ελλάδα) και συνεπώς σχολιάζονται μόνο περιγραφικά.

Για λόγους γλωσσικής οικονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται συμβατικά το αρσενικό γένος. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότιμης αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

² Η κλίμακα περιγράφεται στο: Boyce, W., Torsheim, T., Currie, C., & Zambon, A. (2006). The family affluence scale as a measure of national wealth: validation of an adolescent self-report measure. *Social indicators research*, 78(3), 473-487.

1. ΚΑΠΝΙΣΜΑ

Κύρια σημεία

- Ένας³ στους 2 (53,8%) 16χρονους μαθητές (Α' Λυκείου) στην Ελλάδα έχει δοκιμάσει κάποιο καπνικό προϊόν—ένας στους 3 (32,9%) κάπνισε τον τελευταίο μήνα
- Σημαντική αύξηση στη χρήση ηλεκτρονικού/vape και θερμαινόμενου τσιγάρου την τελευταία 5ετία—ανακοπή στην έως το 2019 μειούμενη τάση στο παραδοσιακό
- Τα κορίτσια υψηλότερα στη χρήση ηλεκτρονικού/vape, τα αγόρια υψηλότερα στο «βαρύ» καθημερινό κάπνισμα, στον ναργιλέ και στο snus
- Οι τέσσερις στους 5 θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε καπνικά προϊόντα—σχεδόν οι μισοί υποτιμούν τους κινδύνους από το κάπνισμα, κυρίως για τα νέα προϊόντα
- Οι έφηβοι από οικογένειες χαμηλότερου (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου καπνίζουν συχνότερα, νωρίτερα και πιο εντατικά
- Η Ελλάδα πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο σχεδόν σε όλους τους δείκτες καπνίσματος και με αυξήσεις διαχρονικά, σε αντίθεση με την πτωτική τάση που καταγράφεται στις περισσότερες χώρες της ESPAD

1.1 Κάπνισμα στους 16χρονους

Οποιοδήποτε εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/vape ή θερμαινόμενων τσιγάρων

Λίγοι παραπάνω από τους μισούς (53,8%) 16χρονους μαθητές (Α' Λυκείου) στην Ελλάδα έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή έστω κι ένα εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/vapes ή θερμαινόμενων τσιγάρων (Γράφημα 1). Ένας στους 3 (32,9%) κάπνισε κάποιο από αυτά πολύ πρόσφατα, μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες. Οι 16χρονοι που κάπνισαν έστω και μία φορά πολύ πρόσφατα, κάπνισαν σε υψηλότερο ποσοστό είτε και τα τρία παραπάνω είδη είτε αποκλειστικά ηλεκτρονικό τσιγάρο (9,1% για το σύνολο του δείγματος και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις), ενώ σε ποσοστό 5,5% κάπνισαν εναλλακτικά αποκλειστικά παραδοσιακό και ηλεκτρονικό τσιγάρο (Γράφημα 1).

³ Για λόγους γλωσσικής οικονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται συμβατικά το αρσενικό γένος. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότιμης αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

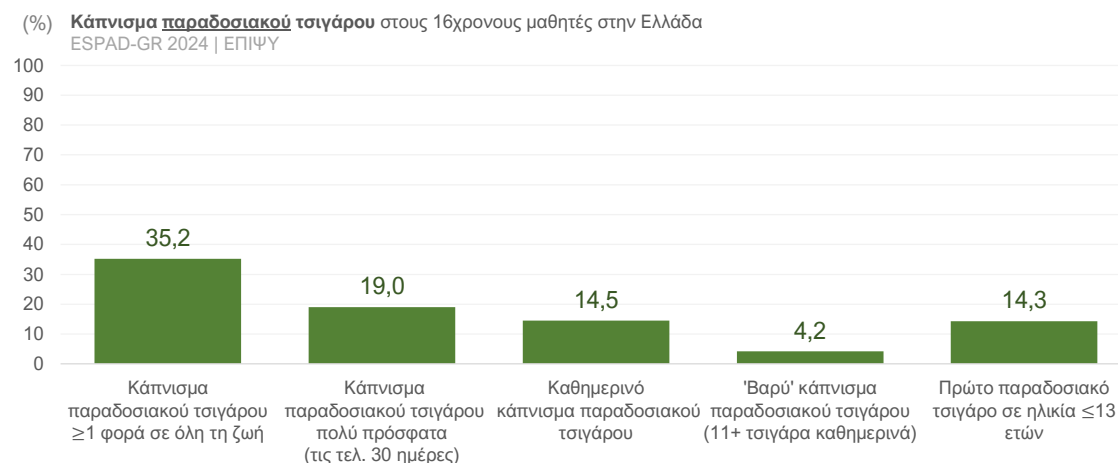
Γράφημα 1. Κάπνισμα οποιουδήποτε εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/ναρε ή/και θερμαινόμενων τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα

Παραδοσιακό τσιγάρο

Η πλειονότητα (64,8%) των 16χρονων στην Ελλάδα δεν έχουν καπνίσει ποτέ «παραδοσιακό» τσιγάρο. Τουλάχιστον ένας στους 3 (35,2%) έχει καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (Γράφημα 2). Σχεδόν ένας στους 5 (19,0%) έχει καπνίσει πολύ πρόσφατα, μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες. Ένας στους 7 (14,5%) καπνίζει τουλάχιστον ένα τσιγάρο καθημερινά, ενώ σε ποσοστό 4,2% καπνίζουν καθημερινά τουλάχιστον μισό πακέτο τσιγάρα—καπνίζουν «βαριά». Ένας στους 7 (14,3%) 16χρονους αναφέρει ότι κάπνισε το πρώτο παραδοσιακό τσιγάρο σε πολύ μικρή ηλικία—13 ετών ή και νωρίτερα (το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε δύο στους 5, 39,5% μεταξύ όσων έχουν καπνίσει έστω κι ένα παραδοσιακό τσιγάρο).

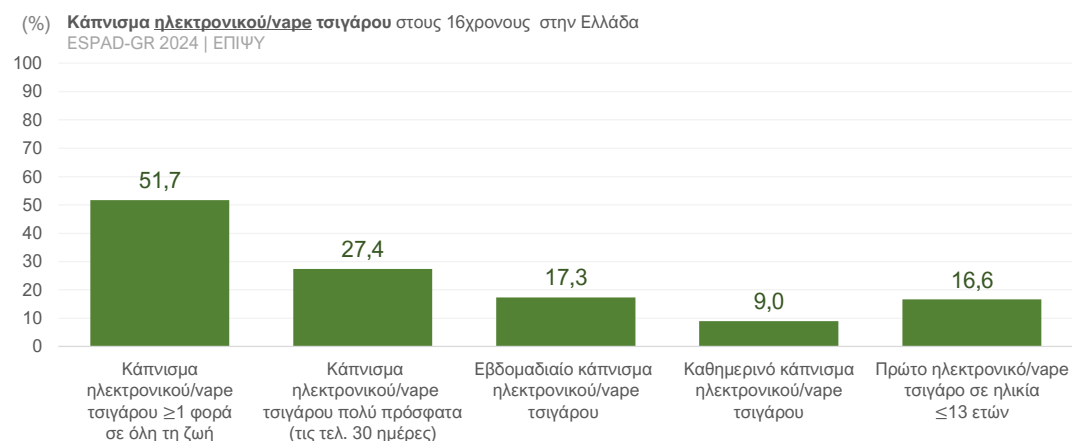
Γράφημα 2. Κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα

Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο

Λίγοι παραπάνω από τους μισούς (51,7%) 16χρονους έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή—οι μισοί εξ αυτών (27,4%) πολύ πρόσφατα, μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες (Γράφημα 3). Ένας στους 6 (17,3%) καπνίζει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο εβδομαδιαία, ενώ σε ποσοστό 9,0% καπνίζουν καθημερινά. Ένας στους 6 (16,6%) κάπνισε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο σε πολύ μικρή ηλικία, 13 ετών ή και νωρίτερα (ή σχεδόν ένας στους 3, 31,7% μεταξύ όσων έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο έστω και μία φορά).

Γράφημα 3. Κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα

Σχέση με το παραδοσιακό τσιγάρο: Οι 16χρονοι που ανέφεραν ότι έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή ρωτήθηκαν ακολούθως για το εάν κάπνιζαν περιστασιακά ή συστηματικά παραδοσιακό τσιγάρο όταν δοκίμασαν για πρώτη φορά ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο. Είχε καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο ένας στους 3 (32,3%) 16χρονους που δοκίμαζε για πρώτη φορά ηλεκτρονικό/ναρε (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Λόγος πρώτης δοκιμής: Οι 16χρονοι ανέφεραν κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή ρωτήθηκαν επιπλέον για το λόγο για τον οποίο το δοκίμασαν την πρώτη φορά (ερώτηση πολλαπλής επιλογής). «Από περιέργεια» αναφέρθηκε από σχεδόν τρεις στους 4 (72,3%), το «προσφέρθηκε από φίλους/φίλες» αναφέρθηκε από κάτι παραπάνω από έναν στους 4 (27,2%), ενώ σε ποσοστό 4,7% ανέφεραν ως λόγο δοκιμής τη «διακοπή του καπνίσματος» παραδοσιακών τσιγάρων (Γράφημα 4).

Περιεχόμενο: Οι 16χρονοι που ανέφεραν πολύ πρόσφατο κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου ρωτήθηκαν επιπλέον για το τι συνήθως περιείχε το τσιγάρο αυτό (ερώτηση πολλαπλής επιλογής). «Άρωμα/γεύση» αναφέρθηκε από το 51,4%, «νικοτίνη» από το 47,1%, ενώ σε ποσοστά γύρω στο 3% αναφέρθηκαν ξεχωριστά το CBD (κανναβιδιόλη), το THC (τετραϋδροκανναβινόλη) και το ημισυνθετικό κανναβινοειδές HHC (εξαϋδροκανναβινόλη, Γράφημα 5), ενώ ένας στους 10 (9,8%) ανέφερε ότι δεν γνώριζε το περιεχόμενό του.

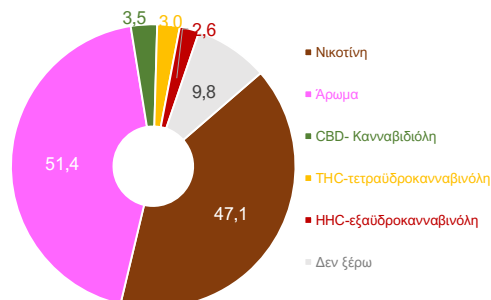
Γράφημα 4. Λόγος πρώτης δοκιμής ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους που ανέφεραν χρήση του

(%) Λόγος πρώτης δοκιμής ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους που ανέφεραν χρήση του
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

Γράφημα 5. Περιεχόμενο ηλεκτρονικού τσιγάρου στους 16χρονους που ανέφεραν πολύ πρόσφατη χρήση του

(%) Περιεχόμενο ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους που ανέφεραν πολύ πρόσφατη χρήση του
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

Θερμαινόμενο τσιγάρο

Λίγοι παραπάνω από ένας στους 4 (27,6%) 16χρονους στην Ελλάδα έχουν καπνίσει θερμαινόμενο τσιγάρο έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (Γράφημα 6), με σχεδόν τους μισούς εξ αυτών (15,2% για το σύνολο του δείγματος) να έχουν καπνίσει πολύ πρόσφατα.

Ναργιλές

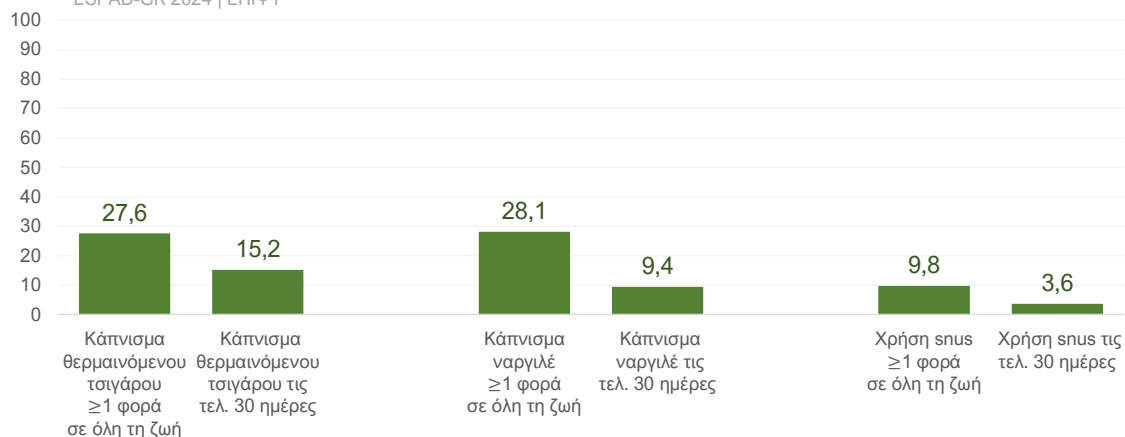
Τουλάχιστον ένας στους 4 (28,1%) 16χρονους έχει καπνίσει ναργιλέ έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή —ένας στους 11 (9,4%) πολύ πρόσφατα (Γράφημα 6).

Snus

Ένας στους 10 (9,8%) 16χρονους έχει κάνει χρήση του άκαπνου καπνικού προϊόντος για στοματική χρήση snus έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή—το ένα τρίτο αυτών (3,6%) πολύ πρόσφατα (Γράφημα 6).

Γράφημα 6. Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ και χρήση γ) snus στους 16χρονους στην Ελλάδα

(%) Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ και χρήση γ) snus στους 16χρονους μαθητές στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

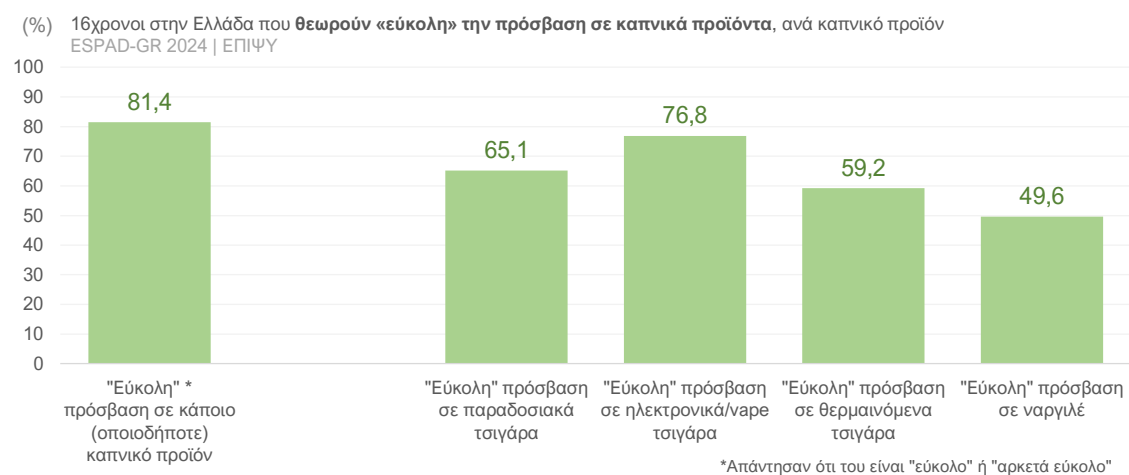

1.2 Αντιλήψεις για την πρόσβαση και τους κινδύνους από το κάπνισμα

Ευκολία στην πρόσβαση σε καπνικά προϊόντα

Τέσσερις στους 5 (81,4%) 16χρονους στην Ελλάδα θεωρούν ότι τους είναι «αρκετά» ή «πολύ εύκολο» (στο εξής, «εύκολο») να βρουν κάποιο (οποιοδήποτε) εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/ vare ή θερμαινόμενων τσιγάρων σε περίπτωση που θα ήθελαν (Γράφημα 7). Παραδοσιακά τσιγάρα είναι «εύκολο» να βρουν οι δύο στους 3 (65,1%), ηλεκτρονικά/vare τσιγάρα οι τρεις στους 4 (76,8%) και θερμαινόμενα τσιγάρα οι τρεις στους 5 (59,2%), ενώ ένας στους 2 (49,6%) θεωρεί ότι έχει «εύκολη» πρόσβαση σε ναργιλέ.

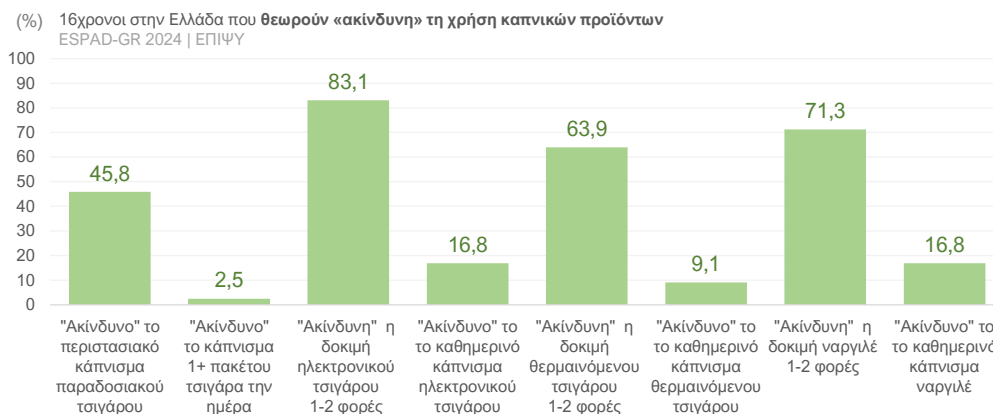
Γράφημα 7. 16χρονοι που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε καπνικά προϊόντα, ανά καπνικό προϊόν

Κίνδυνοι από τη χρήση καπνικών προϊόντων

Σχεδόν ένας στους 2 (45,8%) 16χρονους στην Ελλάδα θεωρεί ότι είναι ακίνδυνο ή ότι υπάρχει μόνον ελαφρύς κίνδυνος (στο εξής, «ακίνδυνο») να καπνίζει κανείς παραδοσιακό τσιγάρο περιστασιακά, ενώ σε ποσοστό 2,5% θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα ενός πακέτου τσιγάρα την ημέρα (Γράφημα 8). Περισσότεροι από τέσσερις στους 5 (83,1%) θεωρούν «ακίνδυνη» τη 1-2 φορές δοκιμή ηλεκτρονικού/vare τσιγάρου, ενώ ένας στους 6 (16,8%) θεωρεί το ίδιο στο να καπνίζει ηλεκτρονικό/vare τσιγάρο καθημερινά. «Ακίνδυνη» θεωρούν τη 1-2 φορές δοκιμή θερμαινόμενου τσιγάρου σχεδόν οι δύο στους 3 (63,9%), ενώ ένας στους 11 (9,1%) θεωρεί ότι είναι «ακίνδυνο» να το καπνίζει κανείς καθημερινά. Για σχεδόν τρεις στους 4 (71,3%) είναι «ακίνδυνη» η δοκιμή 1-2 φορές ναργιλέ, ενώ ένας στους 6 (16,8%) θεωρεί «ακίνδυνο» να τον καπνίζει καθημερινά.

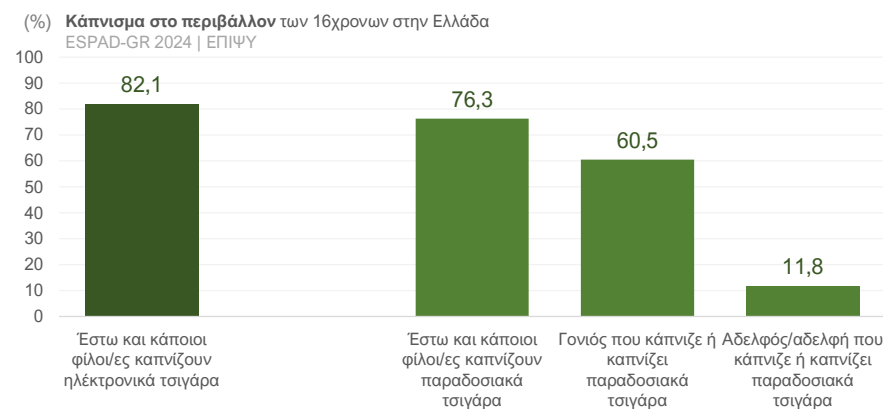
Γράφημα 8. 16χρονοι που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση καπνικών προϊόντων

1.3 Κάπνισμα στο περιβάλλον των εφήβων

Για παραπάνω από τέσσερις στους 5 (82,1%) 16χρονους στην Ελλάδα τουλάχιστον ένα άτομο στην παρέα καπνίζει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο (Γράφημα 9), ενώ για τρεις στους 4 (76,3%) τουλάχιστον ένα άτομο στην παρέα καπνίζει παραδοσιακό τσιγάρο. Κάπνιζε ή συνεχίζει να καπνίζει παραδοσιακά τσιγάρα κάποιος γονιός για το 60,5% και κάποιος αδελφός ή αδελφή για το 11,8% των συμμετεχόντων στην έρευνα.

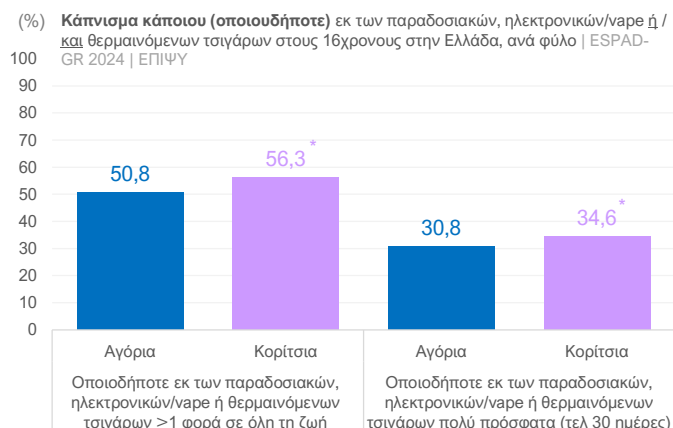
Γράφημα 9. Κάπνισμα στο περιβάλλον των μαθητών

1.4 Διαφορές ανά φύλο

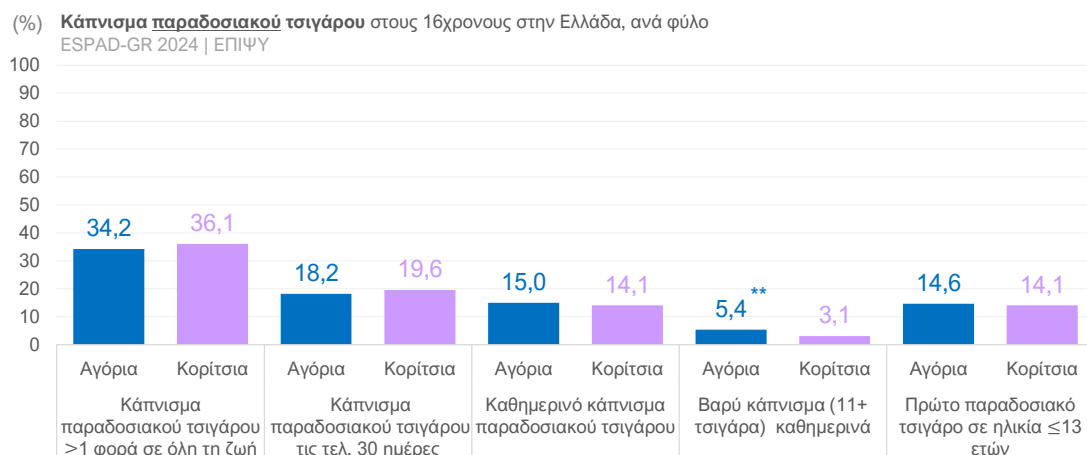
Οποιοδήποτε (έστω κι ένα) παραδοσιακό, ηλεκτρονικό/ναρε ή/και θερμαινόμενο τσιγάρο: Τα 16χρονα αγόρια και κορίτσια στην Ελλάδα δεν διαφέρουν σημαντικά ως προς το ποσοστό που έχουν καπνίσει κάποιο από τα παραδοσιακά, ηλεκτρονικά/ναρε ή θερμαινόμενα τσιγάρα (αν και τα κορίτσια τείνουν προς το να καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά, Γράφημα 10). Πολύ πρόσφατα (τις τελευταίες 30 ημέρες) τα κορίτσια σε υψηλότερο ποσοστό από τα αγόρια κάπνισαν εναλλακτικά και τα τρία παραπάνω είδη (9,9% και 8,1%, αντίστοιχα) ή κάπνισαν αποκλειστικά ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο (11,1% και 6,8% αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε Γράφημα). Αν και σε πολύ χαμηλά επίπεδα, τα αγόρια αντίθετα σε υψηλότερο ποσοστό πολύ πρόσφατα ενάλλαξαν παραδοσιακό και θερμαινόμενο τσιγάρο (1,6% και 0,7%, αντίστοιχα) ή κάπνισαν αποκλειστικά θερμαινόμενο (2,0% και 0,6%, αντίστοιχα).

Γράφημα 10. Κάπνισμα οποιουδήποτε εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/ναρε ή/και θερμαινόμενων τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

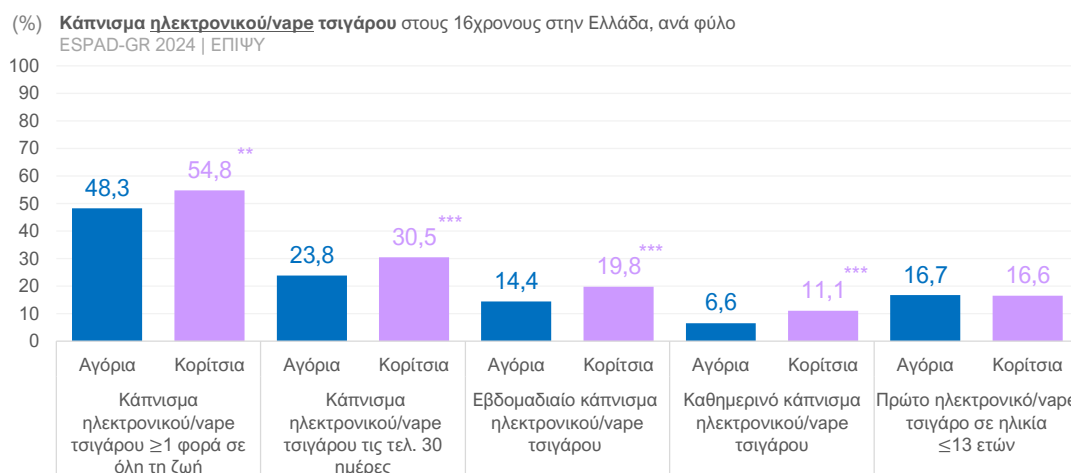
Παραδοσιακό τσιγάρο: Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν ως προς τα ποσοστά που αναφέρουν κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου, με εξαίρεση το καθημερινό «βαρύ» κάπνισμα (≥ 11 τσιγάρα) το οποίο αναφέρεται σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από τα αγόρια (5,4% και 3,1%, αντίστοιχα, Γράφημα 11). Αν και σε χαμηλά επίπεδα, τα αγόρια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια ότι είναι «ακίνδυνο» να καπνίζει κανείς καθημερινά τουλάχιστον ένα πακέτο παραδοσιακά τσιγάρα (3,5% και 1,7%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα). Τα αγόρια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια ότι επιπλέον έστω κάποιος στην παρέα τους καπνίζουν παραδοσιακά τσιγάρα (79,7% και 73,4%, αντίστοιχα), ενώ τα κορίτσια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό ότι στην οικογένεια υπάρχει γονιός (63,0% και 57,8%, αντίστοιχα) ή/και αδελφός ή αδελφή που καπνίζει/κάπνιζε παραδοσιακά τσιγάρα (13,4% και 10,0%, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 11. Κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο: Τα κορίτσια αναφέρουν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από τα αγόρια κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου (συμπεριλαμβανομένου του «πολύ πρόσφατου», του «εβδομαδιαίου» και του «καθημερινού» καπνίσματος, Γράφημα 12). Τα κορίτσια σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα αγόρια αναφέρουν επίσης ότι είναι «ακίνδυνο» να δοκιμάσει κανείς 1-2 φορές ηλεκτρονικά/ναρε τσιγάρα (85,5% και 80,4%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα). Τα φύλα δεν διαφέρουν ως προς το ποσοστό που αναφέρουν έναρξη σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών), ούτε και στο εάν κάπνιζαν παραδοσιακό τσιγάρο όταν για πρώτη φορά δοκίμασαν ηλεκτρονικό/ναρε (κάπνιζαν σε ποσοστό 32,6% και 31,9%, αντίστοιχα, μεταξύ όσων έχουν καπνίσει έστω και μία φορά ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο, δεν φαίνεται σε γράφημα). Αν και σε χαμηλά ποσοστά⁴, τα αγόρια ωστόσο αναφέρουν συχνότερα από τα κορίτσια ότι το ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που κάπνισαν πολύ πρόσφατα περιείχε κάποιο προϊόν κάνναβης/κανναβinoειδών (CBD, THC ή HHC).

Γράφημα 12. Κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

Θερμαινόμενο τσιγάρο: Τα αγόρια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια ότι είναι «ακίνδυνο» να καπνίζει κανείς καθημερινά θερμαινόμενο τσιγάρο (10,8% και 7,7%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα) και τείνουν στο να αναφέρουν συχνότερα πειραματισμό με αυτό (29,7% και 25,9%, αντίστοιχα), αλλά αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν ως προς το ποσοστό της πολύ πρόσφατης χρήσης (Γράφημα 13).

Ναργιλές: Τα αγόρια θεωρούν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από τα κορίτσια ότι τους είναι «εύκολο» να έχουν πρόσβαση σε ναργιλέ σε περίπτωση που το θελήσουν (53,4% και 46,3%, αντίστοιχα) και ότι είναι «ακίνδυνο» να καπνίζει κανείς καθημερινά ναργιλέ (19,5% και 14,6%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα). Τα αγόρια σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια αναφέρουν επίσης ότι έχουν καπνίσει ναργιλέ ≥ 1 φορά τόσο σε όλη τους τη ζωή (32,1% και 24,6%, αντίστοιχα), όσο και πολύ πρόσφατα (13,4% και 5,9%, αντίστοιχα, Γράφημα 13).

⁴ Τα ποσοστά κάτω του 2,5% θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος.

Σημειώσεις: Τα αγόρια αναφέρουν σε υπερδιπλάσιο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια χρήση του άκαπνου καπνικού προϊόντος για στοματική χρήση snus είτε αυτό αφορά τη χρήση έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (13,6% και 6,6%, αντίστοιχα), είτε την πολύ πρόσφατη χρήση (τις 30 τελευταίες ημέρες, 5,0% και 2,3%, αντίστοιχα, Γράφημα 13).

Γράφημα 13. Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ και χρήση γ) snus στους 16χρονους στην Ελλάδα

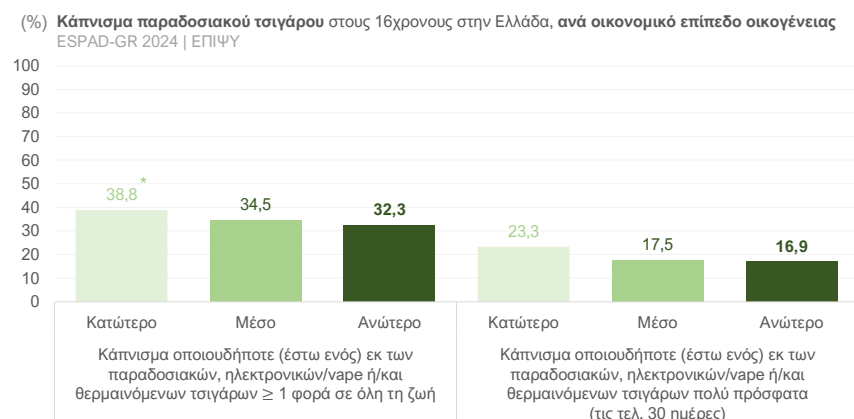
1.5 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Έφηβοι από οικογένειες «κατώτερου» οικονομικού επιπέδου: Η ομάδα των εφήβων από οικογένειες «κατώτερου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου ξεχωρίζει στους περισσότερους δείκτες που αφορούν στο κάπνισμα και στους οποίους παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ομάδων στις οποίες κατηγοριοποιήθηκε το δείγμα -βάσει ειδικής κλίμακας- ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας. Συγκεκριμένα, οι έφηβοι αυτής της ομάδας τείνουν να έχουν υψηλότερα ποσοστά στο κάπνισμα έστω κι ενός (οποιοδήποτε) καπνικού προϊόντος ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή και πολύ πρόσφατα (σε σύγκριση και με τις δύο άλλες ομάδες, Γράφημα 14). Επίσης, έχουν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά τόσο στο πολύ πρόσφατο κάπνισμα όσο και στο καθημερινό κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου (σε σύγκριση και με τις δύο άλλες ομάδες, Γράφημα 15), όπως και στο κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε και ιδιαίτερα θερμαινόμενου τσιγάρου ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή (σε σύγκριση με το «μέσο», Γράφημα 16 και Γράφημα 17). Οι έφηβοι οικογενειών «κατώτερου» οικονομικού επιπέδου εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά και στον «πρώιμο» (σε ηλικία ≤ 13 ετών) πειραματισμό με το παραδοσιακό τσιγάρο (σε σύγκριση και με τις δύο άλλες ομάδες, δεν φαίνεται σε γράφημα). Η ίδια ομάδα εφήβων θεωρεί σε υψηλότερο ποσοστό «ακίνδυνο» το περιστασιακό κάπνισμα παραδοσιακών τσιγάρων και το καθημερινό κάπνισμα θερμαινόμενου (σε σύγκριση με το «ανώτερο»), καπνικά προϊόντα στα οποία εμφανίζουν και υψηλότερα ποσοστά καπνίσματος. Τέλος, η ομάδα των εφήβων από οικογένειες «κατώτερου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό τόσο γονιό όσο και αδελφό ή αδελφή που καπνίζει/κάπνιζε παραδοσιακά τσιγάρα (σε σύγκριση και με τις δύο άλλες ομάδες, δεν φαίνεται σε γράφημα).

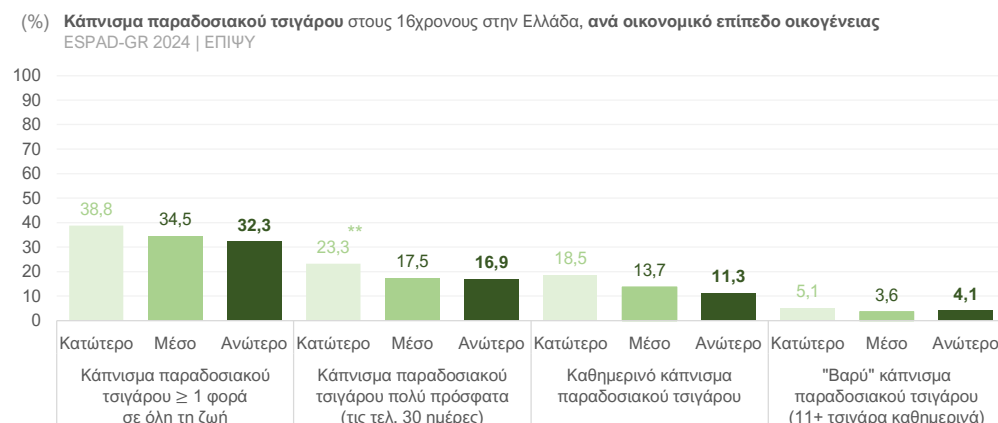
Έφηβοι από οικογένειες «μέσου» οικονομικού επιπέδου: Η ομάδα των εφήβων από οικογένειες «μέσου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου αναφέρουν σε υψηλότερα ποσοστά «εύκολη» πρόσβαση σε ναργιλέ (σε σύγκριση με το «κατώτερο», δεν φαίνεται σε γράφημα). Επίσης, αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό ότι δεν είχαν καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο όταν για πρώτη φορά πειραματίστηκαν με το ηλεκτρονικό/ναρε (σε σύγκριση με το «κατώτερο»). Η ίδια ομάδα εφήβων θεωρεί επιπλέον σε υψηλότερο ποσοστό «ακίνδυνο» το περιστασιακό κάπνισμα παραδοσιακών τσιγάρων και το καθημερινό κάπνισμα θερμαινόμενου (σε σύγκριση με το «ανώτερο»). Τέλος, η ομάδα των εφήβων από οικογένειες «μέσου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό γονιό που καπνίζει/κάπνιζε παραδοσιακά τσιγάρα (σε σύγκριση με το «ανώτερο»).

Έφηβοι από οικογένειες «ανώτερου» οικονομικού επιπέδου: Οι έφηβοι οικογενειών «ανώτερου» οικονομικού επιπέδου θεωρούν σε υψηλότερα ποσοστά «εύκολο» να βρουν εφόσον το θελήσουν ηλεκτρονικό/ναρε, θερμαινόμενο τσιγάρο και ναργιλέ (σε σύγκριση και με τις δύο άλλες ομάδες, δεν φαίνεται σε γράφημα). Επίσης, αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό ότι δεν είχαν καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο όταν για πρώτη φορά δοκίμασαν ηλεκτρονικό/ναρε (σε σύγκριση με το «κατώτερο»).

Γράφημα 14. Κάπνισμα οποιουδήποτε (έστω κι ενός) καπνικού προϊόντος στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Γράφημα 15. Κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

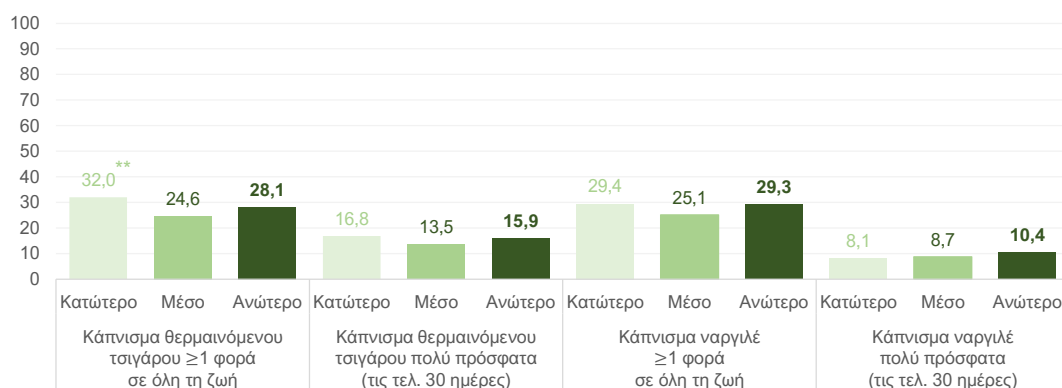
Γράφημα 16. Κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

(%) Κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

Γράφημα 17. Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

(%) Κάπνισμα α) θερμαινόμενου τσιγάρου και β) ναργιλέ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

1.6 Διαφορές ανά περιφέρεια

Ο Πίνακας 7 παραθέτει τα ποσοστά ανά δείκτη που αφορά το κάπνισμα για το σύνολο της χώρας (μπλε στήλη) και ανά περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους (*N*) του δείγματος των 16χρονων που συμμετείχαν σε κάθε περιφέρεια. Τα κελιά με πράσινο (ή κόκκινο) χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο (ή υψηλότερο) από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση—ενδεικτικό καλύτερης (ή χειρότερης) συγκριτικά θέσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα, τέσσερις περιφέρειες είναι συγκριτικά σε δυσμενέστερη θέση (Αττική, Δυτική Μακεδονία, Αν. Μακεδονία & Θράκη και Β. Αιγαίο), τρεις είναι σε καλύτερη (Δυτ. Ελλάδα, Ήπειρος και Πελοπόννησος) και μία (Κρήτη) εμφανίζεται σε καλύτερη θέση στους μισούς και σε δυσμενέστερη στους άλλους μισούς.

Ειδικότερα:

Στην Αττική (περιλαμβάνει την Αθήνα) οι έφηβοι παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά χρήσης όλων των ειδών καπνικών προϊόντων -παραδοσιακού, ηλεκτρονικού/vape και θερμαινόμενου τσιγάρου- τόσο σε επίπεδο πειραματισμού όσο και πρόσφατης χρήσης, ενώ υψηλότερα είναι τα ποσοστά και στη χρήση ναργιλέ. Η έναρξη του καπνίσματος σε πολύ μικρή ηλικία γίνεται επίσης σε υψηλότερο ποσοστό στην περιφέρεια αυτή. Οι έφηβοι της Αττικής αναφέρουν επιπλέον σε υψηλότερο ποσοστό «εύκολη» πρόσβαση στα καπνικά προϊόντα και απουσία κινδύνου από τη χρήση τους. Ανάμεσα σε όσους έχουν χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό/vape τσιγάρο, συχνότερα αναφέρεται η «περιέργεια» ως κίνητρο και η παρουσία νικοτίνης, αλλά και ουσιών όπως CBD, THC και HHC.

Στην περιφέρεια της Δυτ. Μακεδονίας οι 16χρονοι εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά δοκιμής και πρόσφατης χρήσης όλων των ειδών τσιγάρου -παραδοσιακού, ηλεκτρονικού/vape και θερμαινόμενου- καθώς και αυξημένα ποσοστά στο καθημερινό και «βαρύ» κάπνισμα παραδοσιακού. Στην ίδια περιοχή είναι πιο διαδεδομένες οι αντιλήψεις περί «απουσίας» κινδύνου από το κάπνισμα (ακόμη και σε μεγάλες ποσότητες) ή του ηλεκτρονικού/vape τσιγάρου, ενώ συχνότερα αναφέρεται και έκθεση σε κάπνισμα μέσα στην οικογένεια. Οι έφηβοι που έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό/vape τσιγάρο αναφέρουν επίσης συχνότερα ότι αυτό περιείχε νικοτίνη (κίνδυνος εθισμού).

Η περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης εμφανίζει συγκριτικά υψηλότερα ποσοστά σε δείκτες που αφορούν την πρώιμη έναρξη και το εντατικό κάπνισμα. Οι 16χρονοι της περιοχής δοκιμάζουν τόσο παραδοσιακά όσο και ηλεκτρονικά/vape τσιγάρα σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών), ενώ τα ποσοστά είναι αυξημένα και στο καθημερινό και «βαρύ» κάπνισμα παραδοσιακού. Παρουσιάζει επιπλέον αναλογικά υψηλότερα ποσοστά τόσο στη χρήση όσο και στην αντίληψη περί «απουσίας» κινδύνου από το καθημερινό κάπνισμα ναργιλέ, ενώ αρκετοί 16χρονοι της περιοχής αυτής δηλώνουν άγνοια για το τι περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/vape τσιγάρο που δοκίμασαν.

Το Β. Αιγαίο εμφανίζει υψηλότερα ποσοστά σε σχεδόν σε όλους τους δείκτες που αφορούν τα παραδοσιακά και τα νέα καπνικά προϊόντα (ηλεκτρονικά/vape και θερμαινόμενα τσιγάρα). Οι 16χρονοι αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό δοκιμή ή συστηματικό κάπνισμα, ακόμη και από πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών), ενώ αναφέρουν συχνότερα «εύκολη» πρόσβαση σε όλα τα είδη καπνικών προϊόντων. Επίσης, τα υψηλά ποσοστά δείχνουν μεγαλύτερη διάδοση της χρήσης ηλεκτρονικού τσιγάρου -συμπεριλαμβανομένης της καθημερινής- καθώς και τους πειραματισμούς σε πολύ μικρή ηλικία. Σε υψηλότερο συγκριτικά ποσοστό οι 16χρονοι στο Βόρειο Αιγαίο αναφέρουν, τέλος, ότι το πρώτο ηλεκτρονικό/vape τσιγάρο τους το προσέφεραν οι φίλοι/ες.

Η Κρήτη παρουσιάζει μικτή εικόνα στο κάπνισμα. Παρότι είναι σε δυσμενέστερη θέση σε αρκετούς δείκτες που αφορούν τη δοκιμή και χρήση ναργιλέ ή του ηλεκτρονικού/vape τσιγάρου, εμφανίζει χαμηλότερα ποσοστά σε δείκτες που αφορούν το παραδοσιακό τσιγάρο. Συγκεκριμένα, οι 16χρονοι της Κρήτης έχουν από τα χαμηλότερα ποσοστά πρώιμης (≤ 13 έτη) έναρξης και καθημερινού ή «βαριού» καπνίσματος παραδοσιακού τσιγάρου. Επίσης, αναφέρουν λιγότερο συχνά πολύ πρόσφατο κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου ή συνδυασμό χρήσης παραδοσιακού με άλλα είδη (ηλεκτρονικό/vape, θερμαινόμενο). Παράλληλα, αναφέρουν σε χαμηλότερο ποσοστό «εύκολη» πρόσβαση στα παραδοσιακά τσιγάρα και χαμηλότερα ποσοστά καπνιστών στο φιλικό περιβάλλον. Οι έφηβοι στην Κρήτη που έχουν

καπνίζει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό ότι γνώριζαν ότι το προϊόν περιείχε νικοτίνη, ενώ σε υψηλό ποσοστό επίσης αναφέρουν ότι το χρησιμοποίησαν ως μέσο διακοπής του παραδοσιακού, γεγονός που συνάδει και με το ότι σε επίσης υψηλότερο ποσοστό αναφέρουν ότι κατά την πρώτη χρήση ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου κάπνιζαν ήδη παραδοσιακό τσιγάρο.

Πίνακας 7. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά το κάπνισμα για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ΧΩΡΑ	ΧΩΡΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΙΟΝΙΑ	ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
Ν	6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
Όποιοδήποτε καπνικό προϊόν ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	54	55	54	52	55	51	50	49	54	51	51	57	58	58
Όποιοδήποτε καπνικό προϊόν ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	33	35	33	33	36	34	26	28	33	29	33	29	32	33
Μόνο παραδοσιακό τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	3	3	5	4	4	4	2	4	2	3	4	4	2	2
Μόνο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	9	9	8	9	11	10	6	7	9	8	10	8	10	15
Μόνο θερμαινόμενο τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	1	1	2	1	1	1	1	1	3	2	2	1	2	1
Παραδοσιακό και ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	5	4	8	5	7	9	7	6	6	6	6	5	5	3
Παραδοσιακό και θερμαινόμενο τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	1	1	2	1	1	0	1	1	1	2	1	1	1	0
Ηλεκτρονικό/ναρε και θερμαινόμενο τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	4	4	2	4	2	3	2	2	5	2	3	3	4	5
Και τα τρία είδη τσιγάρου ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	9	12	7	8	10	7	7	7	8	7	7	7	9	7
Παραδοσιακό τσιγάρο ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	35	36	34	36	39	37	34	35	35	34	36	36	37	28
Παραδοσιακό τσιγάρο ≥1 φορά πρόσφατα (τελ 12 μήνες)	27	29	26	27	31	29	24	27	24	26	28	26	28	20
Παραδοσιακό τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	19	20	21	19	22	20	18	18	17	18	18	18	17	12
Καθημερινό κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου (1+ τσιγάρα καθημερινά)	14	15	16	15	18	15	14	13	14	13	13	14	14	10
Βαρύ κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου (11+ τσιγάρα καθημερινά)	4	4	5	4	6	4	4	4	4	4	4	4	4	3
Πρώτο παραδοσιακό τσιγάρο ≤13 ετών	14	16	15	15	12	11	11	12	14	14	15	13	16	11
Καθημερινό κάπνισμα παραδοσιακού ≤13 ετών	4	4	5	4	2	3	3	3	4	2	2	3	4	2
Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	52	53	53	51	54	48	49	46	52	48	48	55	56	56
Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά πρόσφατα (τελ 12 μήνες)	40	43	39	39	43	40	36	35	39	36	37	39	41	43
Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	27	29	25	27	30	30	22	22	27	23	27	23	27	29
Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά την εβδομάδα ("εβδομαδιαία")	17	18	16	17	19	17	14	12	18	16	16	16	21	21
Καπνίζουν ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο καθημερινά	9	10	8	10	11	8	7	5	10	7	10	8	10	11
Πρώτο ηλεκτρονικό τσιγάρο/ναρε τσιγάρο ≤13 ετών	17	18	18	18	15	12	12	10	18	14	15	17	20	18
Καθημερινό κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου ≤13 ετών	5	6	6	5	4	5	3	2	4	3	3	4	7	5
Θερμαινόμενο τσιγάρο ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	28	30	26	27	30	23	26	25	28	24	24	29	29	26
Θερμαινόμενο τσιγάρο ≥1 φορά πρόσφατα (τελ 12 μήνες)	23	26	19	22	25	18	19	22	23	18	20	21	23	22
Θερμαινόμενο τσιγάρο ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	15	18	12	14	15	12	12	11	16	13	13	13	16	13
Κάπνισαν ναργιλέ ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	28	31	33	35	20	20	13	14	19	19	16	25	32	37
Κάπνισαν ναργιλέ ≥1 φορά πρόσφατα (τελ 12 μήνες)	21	25	21	25	14	15	10	8	13	12	10	16	28	25
Κάπνισαν ναργιλέ ≥1 φορά πολύ πρόσφατα (τελ 30 ημέρες)	9	11	7	13	4	7	4	2	5	6	4	5	10	12
"Ευκολή" πρόσβαση σε οποιοδήποτε καπνικό προϊόν	81	83	82	81	82	81	77	78	83	79	78	85	86	81
"Ευκολή" πρόσβαση σε παραδοσιακά τσιγάρα	65	69	63	64	66	65	62	61	65	63	61	66	69	58
"Ευκολή" πρόσβαση ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρα	77	78	77	77	76	75	72	73	78	74	75	80	81	76
"Ευκολή" πρόσβαση σε θερμαινόμενα τσιγάρα	59	63	55	57	57	57	53	56	61	57	59	58	59	58
"Ευκολή" πρόσβαση σε ναργιλέ	50	56	51	60	39	44	29	27	32	38	27	45	46	56
"Ακίνδυνο" το κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου κάπου-κάπου	46	46	46	45	46	51	43	44	46	44	58	45	46	43
"Ακίνδυνο" το κάπνισμα ≥1 πακέτου την ημέρα	3	2	2	3	4	2	3	2	4	4	2	3	3	3
"Ακίνδυνο" η δοκιμή ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου 1-2 φορές	83	84	84	83	80	81	83	83	83	82	89	85	84	83
"Ακίνδυνο" το κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου καθημερινά	17	15	18	19	21	20	18	15	19	15	20	16	17	19
"Ακίνδυνο" η δοκιμή θερμαινόμενου τσιγάρου 1-2 φορές	64	68	60	62	60	61	61	63	64	58	67	62	61	62
"Ακίνδυνο" το κάπνισμα θερμαινόμενου τσιγάρου καθημερινά	9	8	9	11	10	12	8	9	10	10	9	10	10	8
"Ακίνδυνο" η δοκιμή ναργιλέ 1-2 φορές	71	74	73	73	64	65	65	64	69	64	66	72	69	77
"Ακίνδυνο" το κάπνισμα ναργιλέ καθημερινά	17	16	20	20	16	16	13	9	14	13	14	17	19	22
Έστω και κάποιος φίλος καπνίζουν παραδοσιακά τσιγάρα	76	80	75	72	78	75	77	75	78	80	80	76	74	69
Γονιός που καπνίζει ή καπνίζει παραδοσιακά τσιγάρα	61	59	62	65	63	58	63	62	61	59	61	61	58	57
Αδελφός ή αδελφή που καπνίζει ή καπνίζει παραδοσιακά τσιγάρα	12	11	10	13	15	15	9	10	13	10	10	15	14	12

Μεταξύ όσων έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο έστω και μία φορά

Κάπνιζαν παραδοσιακό όταν καπνίσαν ηλεκτρονικό/ναρε για 1η φορά#	32	31	33	32	34	39	36	36	37	36	32	38	35	23
"Διακοπή τσιγάρου" ως λόγος πρώτης χρήσης ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου#	5	4	5	6	4	6	4	5	8	4	4	4	5	3
"Από περιέργεια" ως λόγος πρώτης χρήσης ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου#	72	76	69	69	73	69	70	74	66	73	75	70	67	70
"Το πρόσφεραν φίλοι/ες μου" ως λόγος πρώτης χρήσης ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου#	27	29	28	32	26	23	21	20	24	21	23	26	31	24
"Νικοτίνη" περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που καπνίσαν#	47	51	43	48	51	47	42	41	44	44	46	37	48	39
"Άρωμα/Γεύση" περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που καπνίσαν#	51	53	53	51	52	59	44	47	47	50	48	44	50	49
"CBD" περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που καπνίσαν#	3	5	2	4	3	4	2	3	3	1	1	2	3	2
"THC" περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που καπνίσαν#	3	5	3	2	2	3	2	2	1	3	1	1	2	2
"HHC" περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που καπνίσαν#	3	3	2	3	0	3	2	2	0	2	1	1	3	2
"Δεν ξέρω τι" περιείχε το πρώτο ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που καπνίσαν#	10	8	13	12	11	11	10	11	8	10	8	11	7	13

Σημειώσεις: Τα κελιά με πράσινο χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό καλύτερης συγκριτικά θέσης) και εκείνα με κόκκινο συμπεριφορές των οποίων το ποσοστό είναι υψηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό χειρότερης συγκριτικά θέσης). # Ποσοστό μεταξύ όσων έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο ≥1 φορά.

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει χαμηλότερα συγκριτικά ποσοστά σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες σχεδόν σε όλους τους δείκτες καπνίσματος. Οι 16χρονοι μαθητές της περιοχής αναφέρουν λιγότερο συχνά δοκιμή ή κάπνισμα παραδοσιακού, ηλεκτρονικού/ναρε και θερμαινόμενου τσιγάρου καθώς και ναργιλέ. Επιπλέον, θεωρούν σε μικρότερο ποσοστό ότι τα προϊόντα αυτά είναι «ακίνδυνα» ή «εύκολα» προσβάσιμα, ενώ λιγότερο συχνά δηλώνουν ότι κάπνισαν για πρώτη φορά ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο που τους προσφέρθηκε στην παρέα.

Η περιφέρεια Ηπείρου παρουσιάζει συνολικά την πιο θετική εικόνα στη χώρα σε ό,τι αφορά τους δείκτες που αφορούν το κάπνισμα. Οι 16χρονοι στην περιοχή αυτή εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά δοκιμής και χρήσης όλων των τύπων καπνικών προϊόντων (παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/ναρε, θερμαινόμενων και ναργιλέ). Επίσης, λιγότεροι έφηβοι στην περιοχή αυτή αναφέρουν κάπνισμα σε πολύ μικρή ηλικία (<13 ετών) ή «εύκολη» πρόσβαση σε καπνικά προϊόντα, ενώ χαμηλότερα είναι τα ποσοστά και εκείνων που θεωρούν ότι τα θερμαινόμενα τσιγάρα είναι «ακίνδυνα». Τέλος, ακόμη και μεταξύ όσων έχουν δοκιμάσει ηλεκτρονικό τσιγάρο, είναι σπανιότερη η χρήση προϊόντων που περιέχουν CBD συγκριτικά με τι περισσότερες από τις υπόλοιπες περιοχές.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου επίσης εμφανίζει συνολικά θετικότερη εικόνα σε πολλούς δείκτες που αφορούν το κάπνισμα. Οι 16χρονοι αναφέρουν από τα χαμηλότερα ποσοστά δοκιμής και πρόσφατης χρήσης ηλεκτρονικού/ναρε, θερμαινόμενου τσιγάρου ή ναργιλέ. Επίσης, είναι λιγότερο πιθανό να καπνίζουν ηλεκτρονικό τσιγάρο καθημερινά ή να έχουν ξεκινήσει το κάπνισμα σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών). Θεωρούν επιπλέον σε χαμηλότερο ποσοστό ότι η δοκιμή ή η συχνή χρήση των νέων καπνικών προϊόντων είναι «ακίνδυνη». Τέλος, μεταξύ όσων έχουν δοκιμάσει ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο, οι περισσότεροι το έκαναν επειδή τους το πρόσφεραν φίλοι, ενώ σπανιότερα περιείχε CBD.

1.7 Διαχρονικές τάσεις

Οποιοδήποτε (έστω κι ένα) παραδοσιακό, ηλεκτρονικό/ναρε ή/και θερμαινόμενο τσιγάρο: Αυξήθηκε σημαντικά μεταξύ 2019 και 2024 το ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που αναφέρουν ότι έχουν καπνίσει κάποιο (οποιοδήποτε) από τα παραδοσιακά, ηλεκτρονικά/ναρε ή/και θερμαινόμενα τσιγάρα (από 43,1% σε 53,8%), με την αύξηση αυτή να χαρακτηρίζει αποκλειστικά τα κορίτσια (Γράφημα 18).

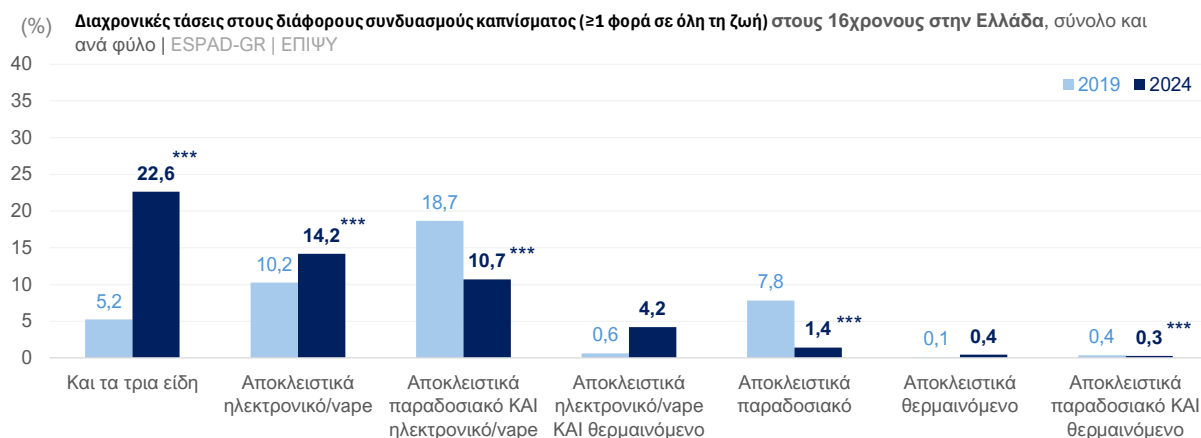
Σε ό,τι αφορά τους συνδυασμούς των διαφόρων καπνικών προϊόντων, σημαντικές αυξήσεις μεταξύ του 2019 και του 2024 εντοπίζονται στο ποσοστό των 16χρονων που κάπνισαν (έστω και μία φορά) εναλλακτικά και τα τρία παραπάνω είδη (από 5,2% σε 22,6%, με την αύξηση αυτή να παρατηρείται εξίσου και στα δύο φύλα) ή κάπνισαν αποκλειστικά ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο (από 10,4% σε 14,2%, αφορά εξίσου τα δύο φύλα, Γράφημα 19). Αντίθετα, την ίδια περίοδο μειώθηκε σημαντικά το ποσοστό των 16χρονων που ανέφεραν κάπνισμα αποκλειστικά παραδοσιακού (από 7,8% σε 1,4%, αφορά εξίσου τα δύο φύλα) και (αν και σε πολύ μικρά ποσοστά)⁵ εκείνων που είχαν καπνίσει αποκλειστικά παραδοσιακό και θερμαινόμενο τσιγάρο (από 0,4% σε 0,3%, αφορά μόνο τα κορίτσια, Γράφημα 19).

⁵ Τα ποσοστά κάτω του 2,5% θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος.

Γράφημα 18. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα οποιουδήποτε (έστω κι ενός) εκ των παραδοσιακών, ηλεκτρονικών/ναρε ή/και θερμαινόμενων τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα, στο σύνολο και ανά φύλο

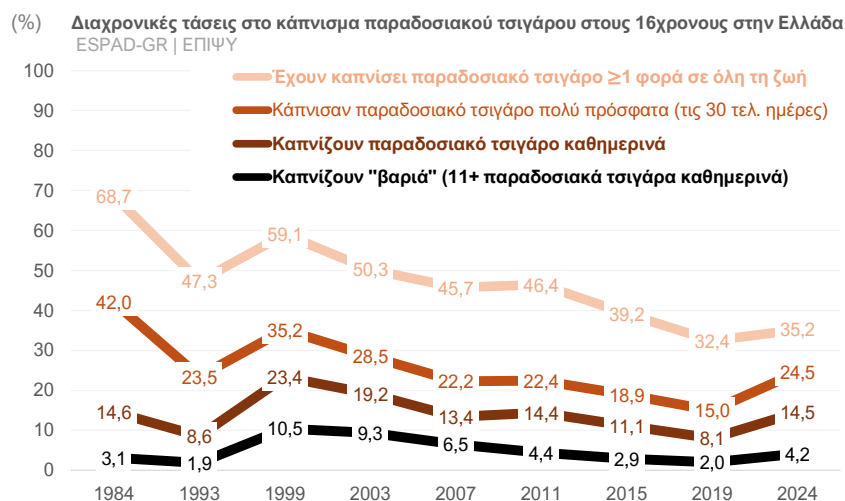

Γράφημα 19. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα (έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή) συνδυασμού καπνικών προϊόντων στους 16χρονους στην Ελλάδα, στο σύνολο και ανά φύλο

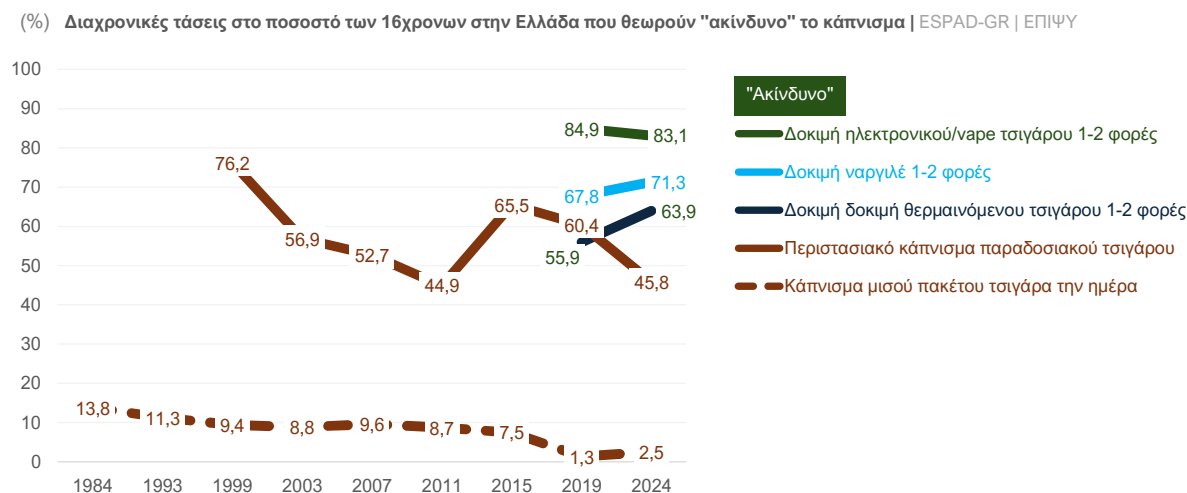
Παραδοσιακό τσιγάρο: Σε όλους τους δείκτες του καπνίσματος παραδοσιακών τσιγάρων στους 16χρονους στην Ελλάδα ανακόπηκε (με αύξηση) το 2024 η μείωση που παρατηρούνταν σε ολόκληρη τη διάρκεια της προηγούμενης 20ετίας (Γράφημα 20), με την παραπάνω τάση να χαρακτηρίζει εξίσου τα δύο φύλα (δεν φαίνεται σε γράφημα). Το 2024 αυξημένο εμφανίζεται και το ποσοστό των 16χρονων (ιδιαίτερα κοριτσιών) που αναφέρουν πρώτη δοκιμή παραδοσιακού τσιγάρου σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών, από 10,5% σε 14,3%), ανακόπτοντας -και σε αυτήν την περίπτωση- την έως το 2019 πτωτική τάση του ποσοστού (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 20. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα

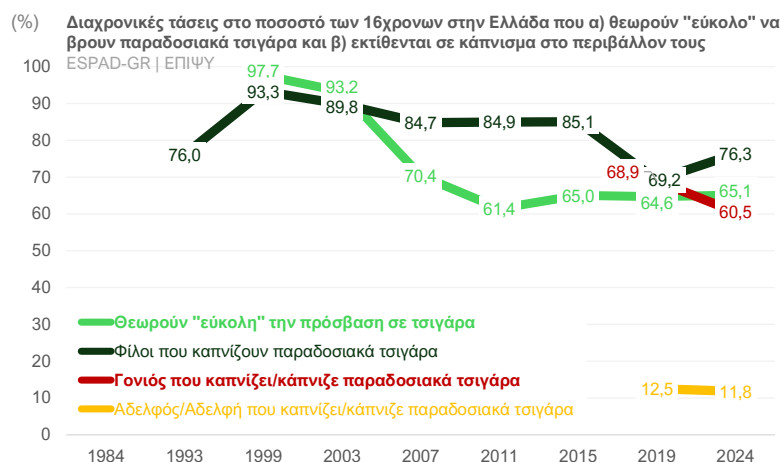

Σε επίπεδο αντιλήψεων, περαιτέρω σημαντική μείωση παρατηρήθηκε το 2024 στο ποσοστό των 16χρονων που θεωρούν «ακίνδυνο» το περιστασιακό κάπνισμα των παραδοσιακών τσιγάρων (μειώθηκε από 60,4% το 2019 σε 45,8% το 2024, Γράφημα 21), με την παραπάνω τάση να χαρακτηρίζει εξίσου αγόρια και κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Το 2024 επιπλέον διατηρήθηκε σταθερό σε πολύ υψηλά επίπεδα το ποσοστό των εφήβων που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε παραδοσιακά τσιγάρα, ενώ επιπλέον ανακόπηκε και η έως το 2019 -κατά κανόνα- πτωτική τάση στο ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι στην παρέα τους υπάρχει φίλος/η που καπνίζει παραδοσιακά τσιγάρα (Γράφημα 22). Αντίθετα, μειώνεται το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου από γονιό (από 68,9% το 2019 σε 60,5% το 2024), ενώ σταθερό διατηρείται το ποσοστό όσων αναφέρουν κάπνισμα παραδοσιακού τσιγάρου από αδελφό ή αδελφή (Γράφημα 22).

Γράφημα 21. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα, ανά καπνικό προϊόν

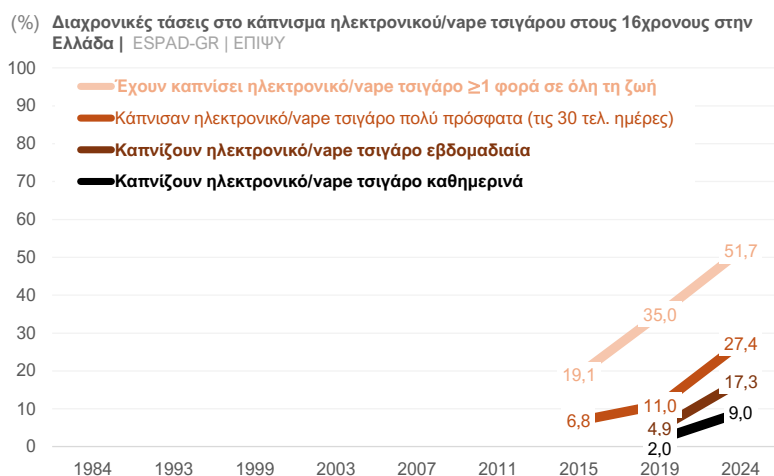

Γράφημα 22. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που α) θεωρούν «εύκολο» να βρουν παραδοσιακά τσιγάρα και β) εκτίθενται σε κάπνισμα στο περιβάλλον τους

Ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο: Το 2024 αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου (Γράφημα 23), με την παραπάνω τάση να αφορά εξίσου αγόρια και κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Το 2024 αυξημένο εμφανίζεται και το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν πρώτη δοκιμή ηλεκτρονικού/ ναρε τσιγάρου σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών, από 7,2% σε 16,6%), με την αύξηση αυτή να χαρακτηρίζει -και σε αυτήν την περίπτωση- εξίσου τα αγόρια και τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Αυξημένο παρουσιάζεται το 2024 σε σύγκριση με το 2019 και το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν ότι δεν είχαν καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο πριν την πρώτη δοκιμή ηλεκτρονικού/ναρε (από 26,0% σε 37,5%, Γράφημα 24), με την παραπάνω αύξηση να εντοπίζεται κυρίως στα κορίτσια—ενδεικτικό του ότι αυξάνεται ο αριθμός εκείνων (ιδίως των κοριτσιών) που ξεκινούν το κάπνισμα με ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο. Αυξημένα εμφανίζονται το 2024 και τα ποσοστά των 16χρονων που αναφέρουν λόγους για πρώτη δοκιμή ηλεκτρονικού/ ναρε τσιγάρου όπως «από περιέργεια», «μου το πρόσφεραν οι φίλοι/ες» και «για διακοπή καπνίσματος» (Γράφημα 25), με την παραπάνω αύξηση να εντοπίζεται κυρίως στα κορίτσια.

Γράφημα 23. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα

Γράφημα 24. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που δεν είχαν καπνίσει παραδοσιακό τσιγάρο πριν τη δοκιμή ηλεκτρονικού/ναρε, σύνολο και ανά φύλο

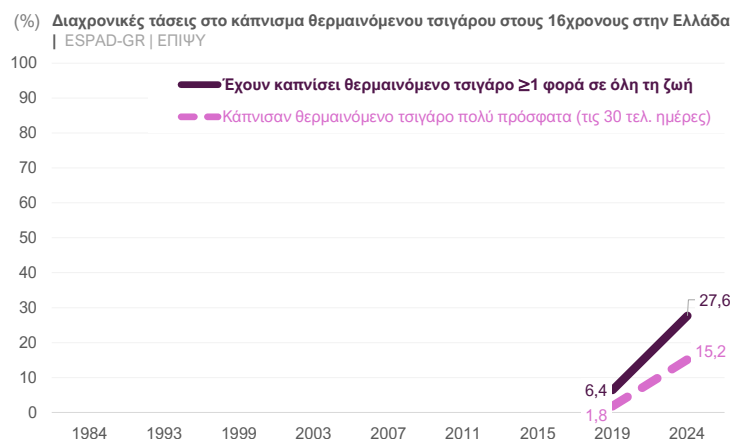

Γράφημα 25. Διαχρονικές τάσεις σε τρεις λόγους για την πρώτη δοκιμή ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα

Θερμαινόμενο τσιγάρο: Σημαντικά αυξημένα εμφανίζονται το 2024 σε σύγκριση με το 2019 τα ποσοστά των 16χρονων που αναφέρουν κάπνισμα θερμαινόμενου τσιγάρου, είτε αυτό αφορά το κάπνισμα έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (από 6,4% το 2019 σε 27,6% το 2024) είτε το πολύ πρόσφατο κάπνισμα (τις 30 τελευταίες ημέρες, από 1,8% σε 15,2%, Γράφημα 26), με την παραπάνω τάση να χαρακτηρίζει εξίσου αγόρια και κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Σημαντική ήταν η αύξηση κατά την ίδια περίοδο και στο ποσοστό των 16χρονων που θεωρούν «ακίνδυνη» την δοκιμή 1-2 φορές θερμαινόμενου τσιγάρου (από 55,9% το 2019 σε 63,9% το 2024, Γράφημα 21), με την παραπάνω τάση να παρατηρείται και σε αυτή την περίπτωση εξίσου στα αγόρια και τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 26. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα θερμαινόμενου τσιγάρου στους 16χρονους στην Ελλάδα

Ναργιλές: Σημαντικά αυξημένα σε σύγκριση με το 2019 εμφανίζονται το 2024 τα ποσοστά των 16χρονων που αναφέρουν κάπνισμα ναργιλέ, είτε αυτό αφορά κάπνισμα έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (από 20,2% σε 28,1%) είτε πολύ πρόσφατα (τις 30 τελευταίες ημέρες, από 6,4% σε 9,4%, Γράφημα 27), με την παραπάνω τάση να χαρακτηρίζει εξίσου αγόρια και κορίτσια (αν και

στην περίπτωση της πολύ πρόσφατης χρήσης, μόνο τα αγόρια, δεν φαίνεται σε γράφημα). Αυξητική τάση εμφάνισε την ίδια περίοδο και το ποσοστό των 16χρονων που θεωρούν «ακίνδυνη» την 1-2 φορές χρήση ναργιλέ (από 67,8% σε 71,3%, Γράφημα 21), με το παραπάνω να εντοπίζεται κυρίως στα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 27. Διαχρονικές τάσεις στο κάπνισμα ναργιλέ στους 16χρονους στην Ελλάδα

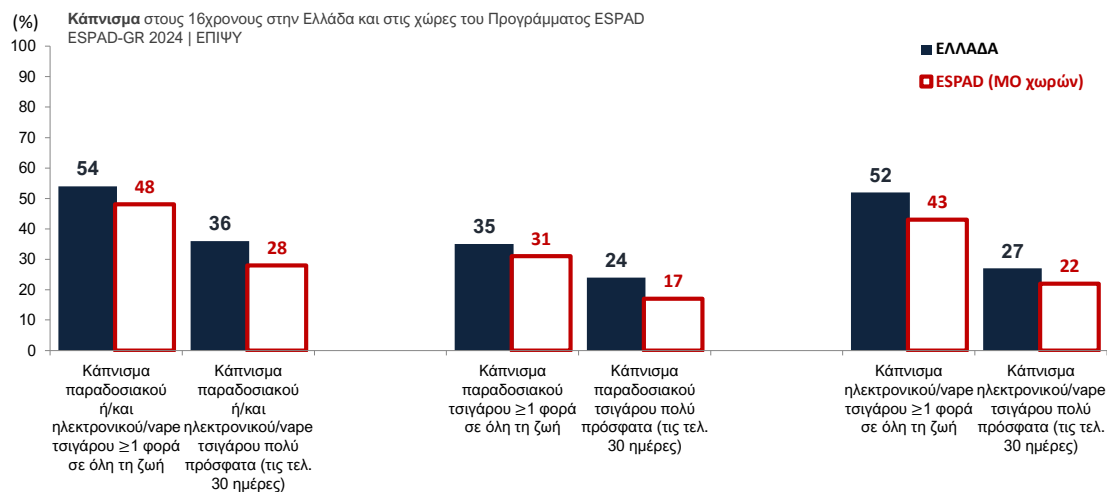
1.8 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD

Με εξαίρεση το ποσοστό της πρώτης δοκιμής τσιγάρου σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών) για το οποίο τα ποσοστά για τους 16χρονους στην Ελλάδα δεν διαφέρουν κατά πολύ από το μέσο όρο των χωρών που συμμετέχουν στην πανευρωπαϊκή έρευνα ESPAD, σε όλους τους υπόλοιπους δείκτες που αφορούν το κάπνισμα και για τους οποίους υπάρχουν διακρατικά στοιχεία για το σύνολο των χωρών, η Ελλάδα εμφανίζει υψηλότερα ποσοστά (Γράφημα 28 και Γράφημα 29).

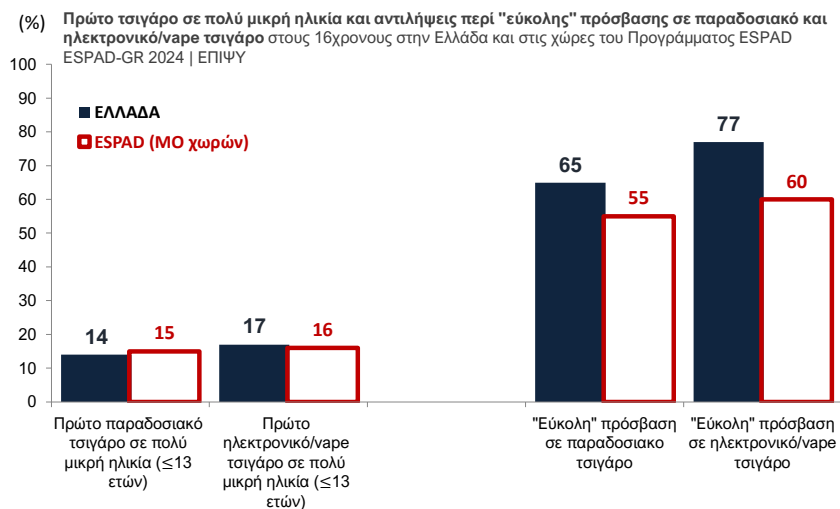
Ειδικότερα, σε υψηλότερο ποσοστό (54%) οι 16χρονοι στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν καπνίσει παραδοσιακό ή/και ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο συγκριτικά με τους ομοτίμους τους στις περισσότερες από τις χώρες που συμμετέχουν πανευρωπαϊκά στην έρευνα ESPAD (48%). Υψηλότερα είναι τα ποσοστά στην Ελλάδα και ξεχωριστά για τα παραδοσιακά και τα ηλεκτρονικά/ναρε τσιγάρα, με τις παραπάνω διαφορές να ισχύουν και για κάθε φύλο ξεχωριστά (δεν φαίνεται σε Γράφημα). Σε υψηλότερα ποσοστά οι έφηβοι στην Ελλάδα θεωρούν επίσης ότι τους είναι «εύκολο» να βρουν παραδοσιακά (65% και 55%, αντίστοιχα) ή ηλεκτρονικά/ναρε τσιγάρα (77% και 60%, αντίστοιχα) εάν το θελήσουν.

Διαχρονικά, αντίθετα με ό,τι παρατηρείται στην Ελλάδα, στις περισσότερες χώρες της ESPAD μειώθηκε από το 2019 στο 2024 το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν κάπνισμα παραδοσιακού ή/και ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου (δεν φαίνεται σε Γράφημα), με τη μείωση αυτή να οφείλεται κυρίως στις μειώσεις στο παραδοσιακό τσιγάρο. Όπως και στην Ελλάδα, έτσι και στις περισσότερες χώρες πανευρωπαϊκά αυξήθηκε το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν κάπνισμα ηλεκτρονικού/ναρε τσιγάρου, αλλά στην Ελλάδα η αύξηση αυτή είναι εντονότερη. Επίσης, όπως στην Ελλάδα έτσι και στις περισσότερες χώρες ευρωπαϊκά, αυξήθηκε από το 2019 στο 2024 το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν κάπνισμα παραδοσιακών και ηλεκτρονικών τσιγάρων σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών), με την αύξηση αυτή να είναι και σε αυτήν την περίπτωση εντονότερη στην Ελλάδα (δεν φαίνεται σε Γράφημα).

Γράφημα 28. Κάπνισμα στους 16χρονους στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

Γράφημα 29. Πρώτο τσιγάρο σε πολύ μικρή ηλικία και αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε παραδοσιακό και ηλεκτρονικό/ναρε τσιγάρο στους 16χρονους στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

2. ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ

Κύρια σημεία

- Εννέα στους⁶ 10 16χρονους στην Ελλάδα έχουν δοκιμάσει αλκοόλ, έξι στους δέκα τον τελευταίο μήνα
- Ένας στους 3 (36,6%) κάνει υπερβολική κατανάλωση, ενώ ένας στους οκτώ (13,3%) έχει μεθύσει πρόσφατα
- Σχεδόν οι μισοί (45,0%) έχουν αναμείξει αλκοόλ με ενεργειακά ποτά
- Η πρόσβαση στο αλκοόλ θεωρείται «εύκολη» για το 92%—σχεδόν ένας στους 3 θεωρεί ακίνδυνη την καθημερινή κατανάλωση
- Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Ήπειρος σε ευνοϊκότερη θέση, Στερεά Ελλάδα, Νότιο και Βόρειο Αιγαίο σε δυσμενέστερη
- Το 2024 μείωση στην κατανάλωση γενικά, αλλά αύξηση σε υπερβολική κατανάλωση και μέθη, κυρίως στα κορίτσια
- Η Ελλάδα πάνω από τον μέσο όρο ESPAD στην κατανάλωση και στην αντιλαμβανόμενη «εύκολη» πρόσβαση σε αλκοόλ

2.1 Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους

Κατανάλωση—Σχεδόν εννέα στους 10 (86,5%) 16χρονους έχουν καταναλώσει αλκοόλ⁷ έστω και μία φορά στη ζωή τους και τρεις στους 5 (59,1%) έστω και μία φορά πολύ πρόσφατα—τις τελευταίες 30 ημέρες (Γράφημα 30). Επιπλέον, σχεδόν δύο στους 5 (36,6%) αναφέρουν ότι κατανάλωσαν τουλάχιστον 5 ποτά στη σειρά σε μία περίπτωση (υπερβολική κατανάλωση)⁸ τουλάχιστον μία φορά τις τελευταίες 30 ημέρες, ενώ ένας στους 9 (11,5%) το επανέλαβε τουλάχιστον 3 φορές κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

Σχεδόν οι μισοί (45,0%) 16χρονοι απαντούν ότι έχουν πει κάποιο αλκοολούχο ποτό μαζί ή παράλληλα με κάποιο ενεργειακό ποτό τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους και περισσότεροι από ένας στους 4 (27,6%) ότι το έχουν κάνει τουλάχιστον 3 φορές.

Τέλος, περισσότεροι από ένας στους 3 (36,8%) 16χρονοι αναφέρουν ότι έχουν μεθύσει έστω και μία φορά στη ζωή τους, σχεδόν ένας στους 10 (9,4%) ότι έχει μεθύσει τουλάχιστον 3 φορές τους τελευταίους 12 μήνες και σχεδόν ένας στους 8 (13,3%) ότι έχει μεθύσει τουλάχιστον μία φορά τις τελευταίες 30 ημέρες (Γράφημα 30).

⁶ Για λόγους γλωσσικής οικονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται συμβατικά το αρσενικό γένος. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότιμης αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

⁷ Οι μαθητές ρωτήθηκαν για την κατανάλωση οποιουδήποτε οινοπνευματώδους ποτού (π.χ., μπίρα, κρασί, προσσκευασμένο αλκοολούχο ποτό με αναψυκτικό, ούζο, τσίπουρο, ουίσκι, βότκα, τζιν, κονιάκ κλπ.

⁸ Στους μαθητές δόθηκε η διευκρίνιση ότι «Ένα ποτό είναι ένα ποτήρι κρασί ή ένα μικρό μπουκάλι/κουτάκι μπίρα, ή ένα σφηνάκι ή ένα μπουκάλι προσσκευασμένο αλκοολούχο ποτό με αναψυκτικό, ένα κοκτέιλ που να περιέχει αλκοόλ κτλ.»

Γράφημα 30. Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

Αντιλήψεις — Περισσότεροι από εννέα στους 10 (92,1%) 16χρονους απαντούν ότι θεωρούν *εύκολη*⁹ την πρόσβαση σε οινοπνευματώδη ποτά (Γράφημα 31). Παράλληλα, σχεδόν ένας στους 3 (30,4%) θεωρεί *ακίνδυνο*¹⁰ το να πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά, περισσότεροι από ένας στους 13 (7,8%) θεωρούν *ακίνδυνο* το να πίνει κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά και σχεδόν ένας στους 12 (8,2%) θεωρεί το ίδιο για το να πίνει κανείς 5 ή περισσότερα ποτά στη σειρά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο. Ένας στους 11 16χρονους (9,2%) απαντά ότι θεωρεί *ακίνδυνο* το να πίνει κάποιος συστηματικά αλκοόλ αναμειγμένο με ενεργειακά ποτά.

Γράφημα 31. Αντιλήψεις σχετικά με το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

⁹ Οι μαθητές ρωτήθηκαν για το πόσο εύκολο ή δύσκολο θα ήταν για αυτούς να βρουν οινοπνευματώδη ποτά, σε περίπτωση που θα ήθελαν. Παρουσιάζονται τα ευρήματα για εκείνους που απάντησαν ότι θα ήταν «πολύ» ή «αρκετά» εύκολο (*εύκολη πρόσβαση*).

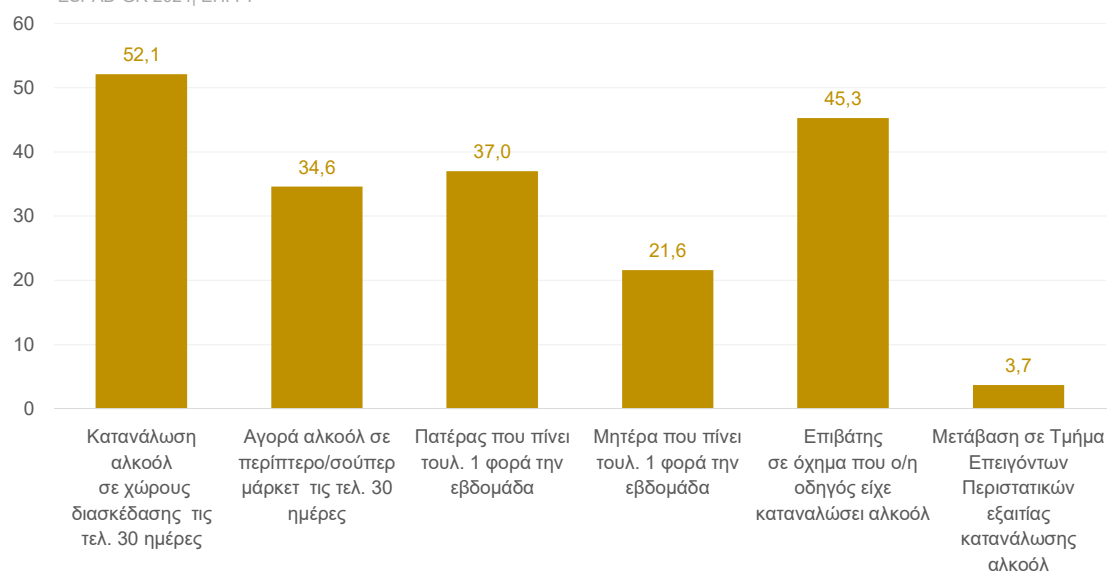
¹⁰ Οι μαθητές ρωτήθηκαν σχετικά με το βαθμό που θεωρούν ότι κάποιος κινδυνεύει να βλάψει τον εαυτό του, σωματικά ή με άλλο τρόπο, εάν πίνει οινοπνευματώδη ποτά. Εδώ παρουσιάζονται τα ευρήματα σχετικά με εκείνους που απάντησαν ότι είναι «ακίνδυνο» ή «ελαφρώς ακίνδυνο» (*ακίνδυνο*).

Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ—Περισσότεροι από τους μισούς (52,1%) 16χρονους αναφέρουν ότι έχουν καταναλώσει αλκοόλ σε χώρους διασκέδασης (μπαρ, κλαμπ, καφετέρια, εστιατόριο) τουλάχιστον μία φορά τις τελευταίες 30 ημέρες και περισσότεροι από ένας στους 3 (34,6%) ότι αγόρασαν αλκοόλ σε κάποιο κατάστημα (σούπερ-μάρκετ, κάβα, περίπτερο ή αλλού) κατά το ίδιο χρονικό διάστημα (Γράφημα 32).

Περισσότεροι από ένας στους 3 (37,0%) 16χρονους αναφέρουν ότι ο πατέρας τους πίνει αλκοόλ τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα με το αντίστοιχο ποσοστό για κατανάλωση από τη μητέρα να ανέρχεται στο 21,6% (Γράφημα 32). Σχεδόν οι μισοί (45,3%) αναφέρουν ότι, τουλάχιστον μία φορά, υπήρξαν επιβάτες σε όχημα του οποίου ο/η οδηγός είχε καταναλώσει αλκοόλ και σε ποσοστό 3,7% ότι έχει χρειαστεί να μεταβούν σε τμήμα επειγόντων νοσοκομείου/κέντρου υγείας εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ που οι ίδιοι έκαναν.

Γράφημα 32. Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

(%) **Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ** στους 16χρονους στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024| ΕΠΙΨΥ

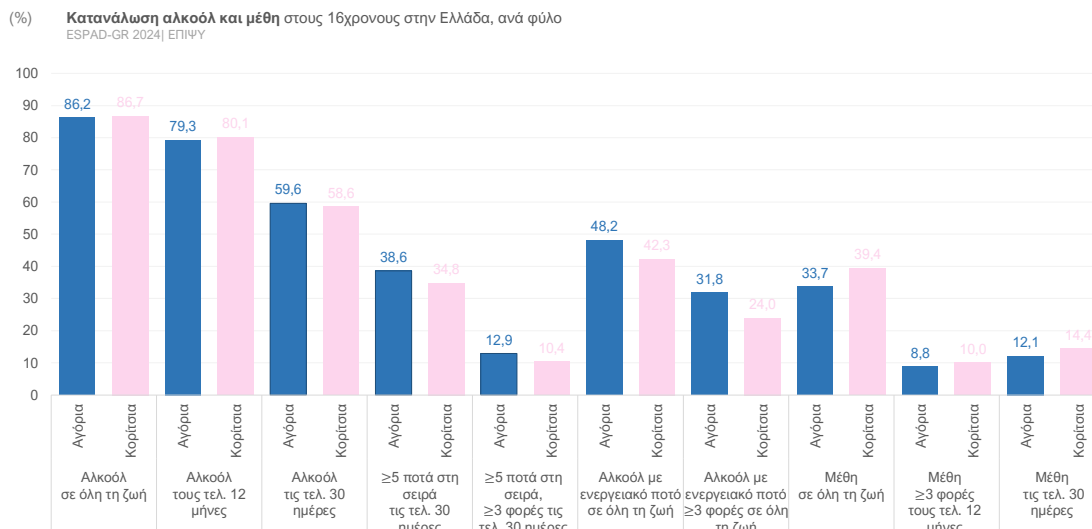
2.2 Διαφορές ανά φύλο

Κατανάλωση—Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν σημαντικά στην κατανάλωση αλκοόλ έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (86,2% και 86,7%, αντίστοιχα), την κατανάλωση κατά τους τελευταίους 12 μήνες (79,3% και 8,1%, αντίστοιχα) ή την κατανάλωση τις τελευταίες 30 ημέρες από τη διεξαγωγή της έρευνας (59,6% και 58,6%, αντίστοιχα). Δεν καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων ούτε στην *υπερβολική κατανάλωση*, την κατανάλωση, δηλαδή, τουλάχιστον 5 ποτών στην ίδια περίσταση (Γράφημα 33).

Τα αγόρια απαντούν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια ότι έχουν καταναλώσει αλκοόλ μαζί ή αναμειγμένο με ενεργειακά ποτά: 48,2% έναντι 42,3% για την κατανάλωση τουλάχιστον μία φορά σε όλη τη ζωή και 31,8% έναντι 24,0% για την κατανάλωση τουλάχιστον 3 φορές (Γράφημα 33).

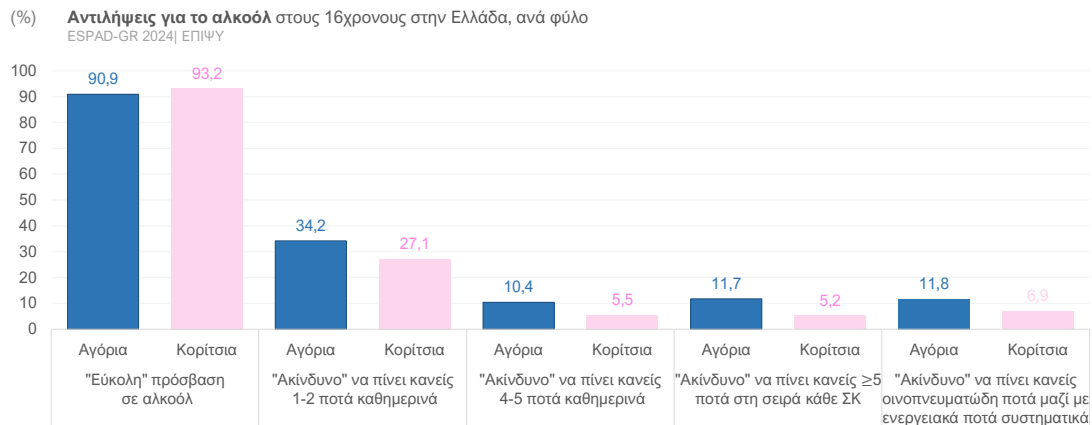
Στον αντίποδα, σημαντικά υψηλότερο ποσοστό κοριτσιών (39,4%) έναντι αγοριών (33,7%) αναφέρουν ότι έχουν μεθύσει έστω και μια φορά στη ζωή τους. Τα δύο φύλα δεν διαφέρουν σημαντικά ως προς τη μέθη τουλάχιστον 3 φορές τους τελευταίους 12 μήνες και τις τελευταίες 30 ημέρες (Γράφημα 33).

Γράφημα 33. Κατανάλωση αλκοόλ και μέθη στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

Αντιλήψεις — Αγόρια (90,9%) και κορίτσια (93,2%) δεν διαφέρουν σημαντικά στην αντίληψή τους περί *εύκολης πρόσβασης* σε οινοπνευματώδη ποτά. Εντούτοις, τα αγόρια θεωρούν *ακίνδυνο* το να πίνει κανείς καθημερινά και κάθε Σαββατοκύριακο σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά σε σύγκριση με τα κορίτσια (Γράφημα 34). Επιπλέον, σημαντικά υψηλότερο ποσοστό αγοριών (11,8%) από ό,τι κοριτσιών (6,9%) θεωρούν *ακίνδυνο* το να πίνει κανείς συστηματικά αλκοόλ μαζί με ενεργειακά ποτά.

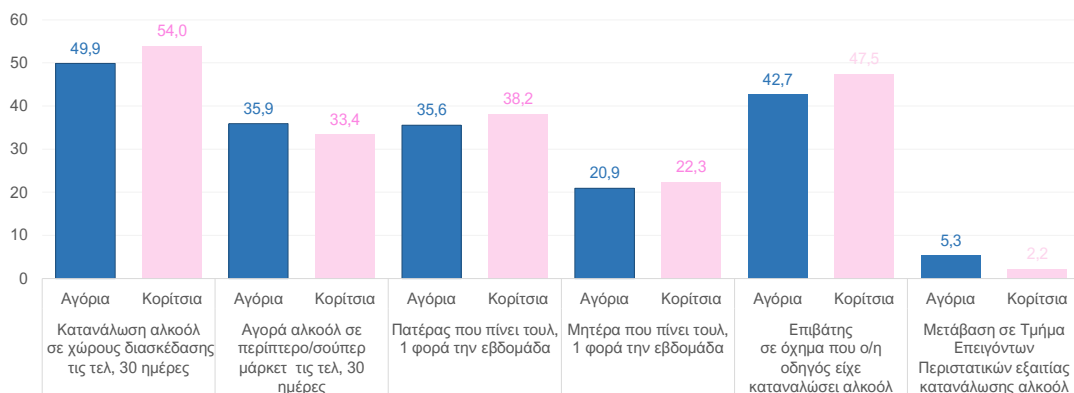
Γράφημα 34. Αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

Περίβαλλον — Υψηλότερο ποσοστό κοριτσιών (54,0%) από ό,τι αγοριών (49,9%) απαντούν ότι τις τελευταίες 30 ημέρες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας κατανάλωσαν αλκοόλ σε χώρους διασκέδασης (Γράφημα 35). Τα δύο φύλα δεν διαφέρουν σημαντικά στα ποσοστά που αναφέρουν ότι, τις τελευταίες 30 ημέρες, αγόρασαν αλκοόλ σε κάποιο κατάστημα (35,9% και 33,4% για αγόρια και κορίτσια, αντίστοιχα) και ως προς την κατανάλωση αλκοόλ από τον πατέρα και τη μητέρα τους (Γράφημα 35). Σημαντικά υψηλότερο ποσοστό κοριτσιών (47,5%) από ό,τι αγοριών (42,7%) αναφέρουν ότι, τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους, ήταν επιβάτιδες σε αυτοκίνητο του οποίου ο/η οδηγός είχε καταναλώσει αλκοόλ. Υπερδιπλάσιο ποσοστό αγοριών (5,3%) από ό,τι κοριτσιών (2,2%) αναφέρουν ότι, τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους, έχουν μεταβεί στο τμήμα επειγόντων περιστατικών νοσοκομείου ή κέντρου υγείας εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ που έκαναν (Γράφημα 35).

Γράφημα 35. Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

(%) Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο
ESPAD-GR 2024| ΕΠΙΨΥ

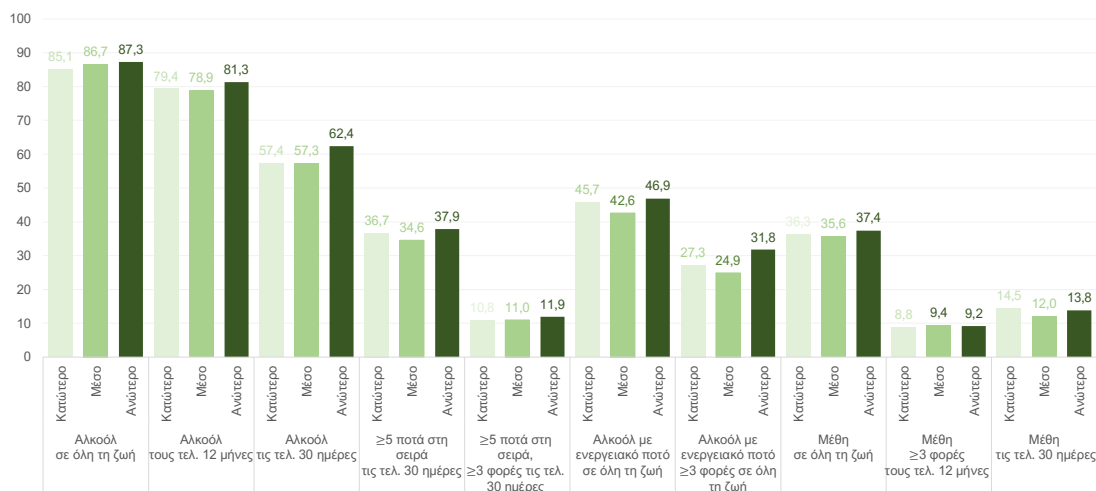

2.3 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Κατανάλωση— Δεν καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές στους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης μεταξύ εφήβων από οικογένειες χαμηλού, μέσου και υψηλού οικονομικού επιπέδου. Εξαιρέση αποτελεί η κατανάλωση αλκοόλ μαζί με ενεργειακά ποτά τουλάχιστον 3 φορές σε όλη τη ζωή, για την οποία το ποσοστό είναι σημαντικά υψηλότερο μεταξύ των 16χρονων από οικογένειες υψηλότερου οικονομικού επιπέδου (31,8%) συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από οικογένειες μέσου οικονομικού επιπέδου (24,9%, Γράφημα 36).

Γράφημα 36. Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

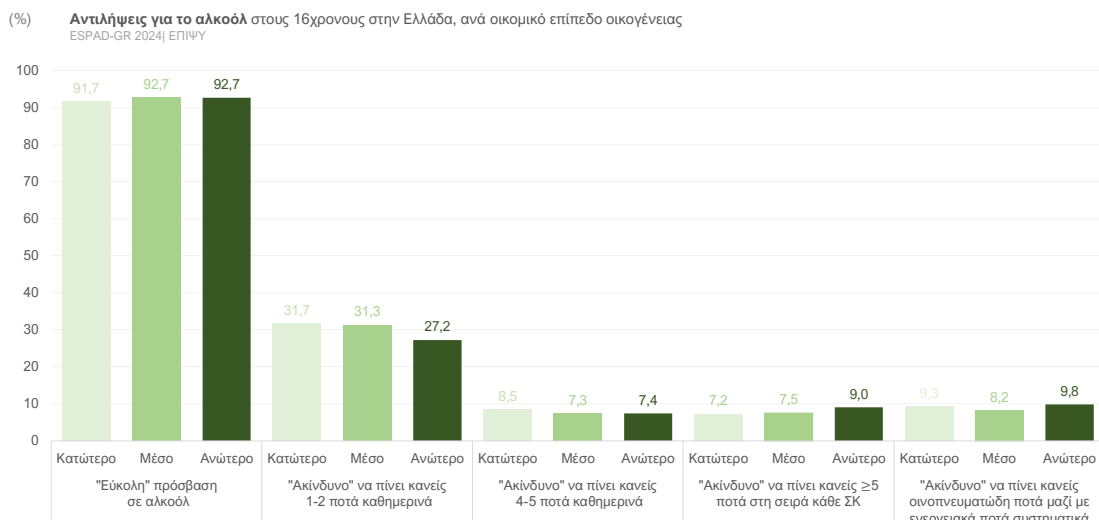
(%) Κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας
ESPAD-GR 2024| ΕΠΙΨΥ

Αντίληψεις— Δεν καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές στις αντιλήψεις για το αλκοόλ μεταξύ των εφήβων από οικογένειες χαμηλού, μέσου και υψηλού οικονομικού επιπέδου (Γράφημα 37). Εξαιρέση αποτελεί η αντίληψη περί εύκολης πρόσβασης σε κρασί, βαριά οινοπνευματώδη ποτά και προσυσκευασμένα αλκοολούχα αναψυκτικά, δείκτες για τους οποίους το ποσοστό είναι υψηλότερο μεταξύ των εφήβων από οικογένειες υψηλότερου

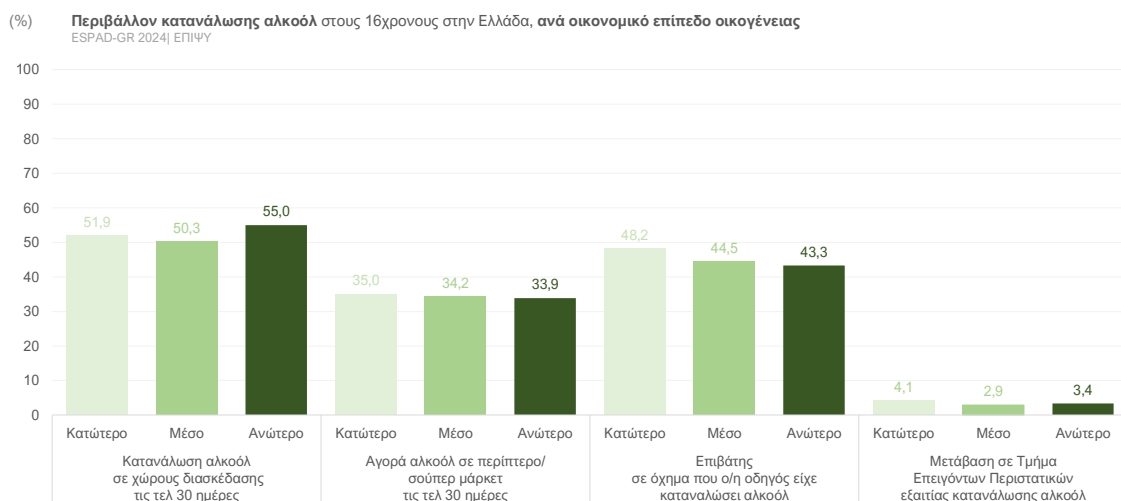
οικονομικού επιπέδου (δεν φαίνεται σε γράφημα). Συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό εφήβων από οικογένειες υψηλότερου οικονομικού επιπέδου θεωρούν εύκολη την πρόσβαση σε κρασί, (83,3%, έναντι 78,1% και 79,2% για τους ομοτίμους τους από οικογένειες χαμηλότερου και μέσου οικονομικού επιπέδου, αντίστοιχα), σε βαριά οινοπνευματώδη ποτά (73,5%, έναντι 66,7% και 69,7% για τους ομοτίμους τους από οικογένειες χαμηλότερου και μέσου οικονομικού επιπέδου, αντίστοιχα) και σε προσυσκευασμένα αλκοολούχα αναψυκτικά (73,5%, έναντι 66,7% και 69,7% για τους ομοτίμους τους από οικογένειες χαμηλότερου και μέσου οικονομικού επιπέδου, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 37. Αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Περίβλλον — Δεν καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές στο περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ μεταξύ των εφήβων από οικογένειες χαμηλού, μέσου και υψηλού οικονομικού επιπέδου (Γράφημα 38).

Γράφημα 38. Περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

2.4 Διαφορές ανά περιφέρεια

Ο Πίνακας 8 παραθέτει τα ποσοστά ανά δείκτη που αφορά το αλκοόλ για το σύνολο της χώρας (μπλε στήλη) και ανά περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους (N) του δείγματος των 16χρονων που συμμετείχαν σε κάθε περιφέρεια. Τα κελιά με πράσινο (ή κόκκινο) χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο (ή υψηλότερο) από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση—ενδεικτικό καλύτερης (ή χειρότερης) συγκριτικά θέσης.

Όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα, τέσσερις περιφέρειες είναι σε σχετικά δυσμενέστερη (Βόρειο Αιγαίο, Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο και Δυτική Μακεδονία) και τρεις σε σχετικά καλύτερη θέση (Κεντρική Μακεδονία, Αν. Μακεδονία-Θράκη και Ήπειρος).

Ειδικότερα:

Στην Αττική καταγράφονται χαμηλότερα ποσοστά στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ (5+ ποτά στην ίδια περίπτωση) και στην τρέχουσα επαναλαμβανόμενη κατανάλωση αλκοόλ μαζί με ενεργειακά ποτά. Σε χαμηλότερα ποσοστά οι έφηβοι στην Αττική θεωρούν επιπλέον «ακίνδυνη» την κατανάλωση αλκοόλ, όχι ωστόσο και τον συνδυασμό αλκοόλ με ενεργειακά ποτά τον οποίο θεωρούν «ακίνδυνο» σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τον εθνικό μέσο όρο. Χαμηλότερα είναι, επίσης, και τα ποσοστά εφήβων που αναφέρουν πρόσφατη αγορά αλκοόλ από κατάστημα και κατανάλωση σε χώρους διασκέδασης. Στον αντίποδα, στην Αττική καταγράφεται υψηλότερο ποσοστό εφήβων που αναφέρουν εμπλοκή σε ατύχημα με οδηγό που είχε πει και ότι η μητέρα τους καταναλώνει αλκοόλ σε εβδομαδιαία βάση.

Στην περιφέρεια της Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης καταγράφονται χαμηλότερα ποσοστά στους περισσότερους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης (αλλά όχι στην υπερβολική κατανάλωση όπου δεν διαφοροποιούνται). Εξαίρεση αποτελεί η πρώτη μέθη σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών) για την οποία καταγράφεται αναλογικά αυξημένο ποσοστό. Ως προς την προσβασιμότητα σε αλκοόλ, η περιφέρεια αυτή καταγράφει αναλογικά χαμηλότερα ποσοστά ωστόσο οι έφηβοι σε υψηλότερο ποσοστό θεωρούν «ακίνδυνη» την κατανάλωση αλκοόλ μαζί με ενεργειακά ποτά.

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας εμφανίζει συγκριτικά χαμηλότερα ποσοστά στους περισσότερους από τους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης. Οι έφηβοι εδώ δεν διαφοροποιούνται αναφορικά με την αγορά αλκοόλ από καταστήματα και την κατανάλωση σε κέντρα διασκέδασης, ενώ εμφανίζονται και με χαμηλότερα ποσοστά στις αντιλήψεις περί εύκολης πρόσβασης σε αλκοόλ. Ο μόνος δείκτης στον οποίο η περιφέρεια αυτή είναι σε δυσμενέστερη θέση είναι η εβδομαδιαία κατανάλωση αλκοόλ από τη μητέρα.

Η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται σε δυσμενέστερη, συγκριτικά, θέση στους περισσότερους δείκτες υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης. Εξαίρεση αποτελεί η μέθη σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών), δείκτης στον οποίο η περιοχή καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά. Οι έφηβοι εδώ αναφέρουν αγορά αλκοόλ από καταστήματα (περίπτερα, σούπερ μάρκετ, κάβες κλπ.) σε υψηλότερα ποσοστά χωρίς ωστόσο να διαφοροποιούνται από τους εφήβους στην υπόλοιπη Ελλάδα ως προς την κατανάλωση αλκοόλ σε χώρους διασκέδασης. Τέλος, χαμηλότερα ποσοστά εφήβων στη Δυτική Μακεδονία αναφέρουν ότι οι γονείς τους καταναλώνουν αλκοόλ εβδομαδιαία.

Η περιφέρεια Θεσσαλίας δεν διαφοροποιείται στους περισσότερους από τους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ, ενώ είναι σε καλύτερη θέση στην κατανάλωση αλκοόλ με ενεργειακά ποτά. Ωστόσο, οι έφηβοι στην περιοχή αυτή εμφανίζονται με υψηλότερα ποσοστά μέθης, ειδικά τις 30 τελευταίες μέρες από τη διεξαγωγή της έρευνας, και στην κατανάλωση αλκοόλ σε

χώρους διασκέδασης. Στα θετικά σημεία είναι η καλύτερη συγκριτικά θέση της Θεσσαλίας στις αντιλήψεις των εφήβων περί επικινδυνότητας του αλκοόλ και στο ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι υπήρξαν επιβάτες σε όχημα του οποίου ο/η οδηγός είχε καταναλώσει αλκοόλ.

Η περιφέρεια Η π ε ι ρ ο υ παρουσιάζει θετική εικόνα σε πολλούς από τους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης καθώς και στις αντιλήψεις περί εύκολης πρόσβασης σε αλκοόλ. Επιπλέον, χαμηλότερα ποσοστά εφήβων στην περιοχή αναφέρουν αγορά αλκοόλ από καταστήματα. Ο μόνος δείκτης στον οποίο η περιφέρεια αυτή είναι σε δυσμενέστερη θέση είναι η εβδομαδιαία κατανάλωση αλκοόλ από τον πατέρα.

Η περιφέρεια Δ υ τ ι κ ή ς Ε λ λ ά δ α ς δεν διαφοροποιείται στους περισσότερους από τους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ που εξετάστηκαν και σε κανέναν από τους δείκτες που σχετίζονται με τις αντιλήψεις και το περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ των εφήβων. Η περιοχή ξεχωρίζει θετικά ως προς τα ποσοστά μέθης τουλάχιστον 3 φορές, στα ποσοστά εφήβων που αναφέρουν ότι κατανάλωσαν αλκοόλ και ότι μέθυσαν για πρώτη φορά σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών) και στο ποσοστό εκείνων που απάντησαν ότι έχει χρειαστεί να μεταβούν σε τμήμα επειγόντων περιστατικών λόγω κατανάλωσης αλκοόλ που οι ίδιοι έκαναν.

Η περιφέρεια Σ τ ε ρ ε ά ς Ε λ λ ά δ α ς βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση στους περισσότερους από τους δείκτες αλκοόλ που εξετάστηκαν. Οι 16χρονοι της περιοχής εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης και απαντούν σε υψηλότερα ποσοστά ότι κατανάλωσαν αλκοόλ και μέθυσαν για πρώτη φορά σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών). Παράλληλα σε υψηλότερα ποσοστά αναφέρουν ότι έχουν υπάρξει επιβάτες σε αυτοκίνητου του οποίου ο/η οδηγός είχε καταναλώσει αλκοόλ και ότι έχει χρειαστεί οι ίδιοι να μεταβούν σε τμήμα επειγόντων περιστατικών λόγω της κατανάλωσης αλκοόλ που έκαναν. Παρότι δεν διαφέρουν από τον εθνικό μέσο όρο ως προς τις αντιλήψεις τους για την επικινδυνότητα του αλκοόλ, αναφέρουν σε υψηλότερα ποσοστά ότι έχουν «εύκολη» πρόσβαση σε όλα τα είδη οινοπνευματωδών ποτών, ότι αγοράζουν αλκοόλ από καταστήματα και ότι κάνουν κατανάλωση σε κέντρα διασκέδασης. Τέλος, σε υψηλότερο ποσοστό αναφέρουν ότι ο πατέρας τους καταναλώνει αλκοόλ σε εβδομαδιαία βάση.

Η περιφέρεια Π ε λ ο π ο ν ν ή σ ο υ δεν διαφοροποιείται στους δείκτες κατανάλωσης αλκοόλ ενώ επιπλέον καταγράφει και χαμηλότερα ποσοστά σε πολλούς από τους δείκτες μέθης. Ωστόσο, περισσότεροι αναλογικά μαθητές στην περιοχή αυτή θεωρούν «ακίνδυνη» την κατανάλωση αλκοόλ μαζί με ενεργειακά ποτά και αναφέρουν ότι έχουν εύκολη πρόσβαση σε κρασί και σε καταστήματα που πουλούν οινοπνευματώδη.

Η περιφέρεια Ι ο ν ί ω ν Ν ή σ ω ν παρουσιάζει μια μικτή εικόνα καθώς είναι σε δυσμενέστερη θέση σε έξι και σε καλύτερη σε 5 από δείκτες που εξετάζονται. Θετικό στοιχείο αποτελεί το χαμηλότερο ποσοστό των 16χρονων στην περιοχή που αναφέρουν ότι έχουν εμπλακεί σε τροχαίο ατύχημα με οδηγό που είχε καταναλώσει αλκοόλ και ότι έχουν μεταβεί οι ίδιοι σε τμήμα επειγόντων περιστατικών εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ που έκαναν. Παράλληλα, σε χαμηλότερα ποσοστά θεωρούν ακίνδυνη την καθημερινή κατανάλωση 4-5 ποτών καθώς και τη συστηματική κατανάλωση αλκοόλ μαζί με ενεργειακά ποτά. Στον αντίποδα, οι 16χρονοι στην περιοχή καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ, κατανάλωσης αλκοόλ μαζί με κάποιο ενεργειακό ποτό και μέθης τουλάχιστον 3 φορές τους τελευταίους 12 μήνες. Παράλληλα, υψηλότερα ποσοστά εφήβων στις Ιόνιες Νήσους αναφέρουν ότι οι γονείς τους καταναλώνουν αλκοόλ σε εβδομαδιαία βάση.

Στην περιφέρεια Β ο ρ ε ί ο υ Α ι γ α ί ο υ καταγράφονται υψηλότερα ποσοστά στην πλειονότητα των δεικτών κατανάλωσης αλκοόλ και μέθης. Παράλληλα, υψηλότερο ποσοστό 16χρονων στην περιοχή θεωρούν ακίνδυνη την κατανάλωση αλκοόλ, συμπεριλαμβανομένης της υπερβολικής κατανάλωσης κάθε Σαββατοκύριακο. Αυξημένα είναι, επίσης, και τα ποσοστά των εφήβων που

έχουν εύκολη πρόσβαση σε κρασί και βαριά οιοπνευματώδη και εκείνων που αναφέρουν πολύ πρόσφατη κατανάλωση αλκοόλ σε χώρους διασκέδασης.

Πίνακας 8. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά το αλκοόλ για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

		ΧΩΡΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟ- ΝΗΣΟΣ	ΙΟΝΙΟ	ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
	n	6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ	Αλκοόλ ≥ 1 φορά τηλ 12 μήνες	80	82	75	77	78	76	78	77	83	79	83	87	83	82
	Αλκοόλ ≥ 1 φορά τηλ 30 ημέρες	59	58	55	56	64	62	57	60	69	59	65	71	61	62
	Αλκοόλ ≥ 3 φορές	74	74	67	71	74	72	70	73	80	74	79	83	78	76
	Αλκοόλ ≥ 3 φορές τηλ 12 μήνες	60	62	54	56	61	57	57	60	67	59	65	69	61	64
	Αλκοόλ ≥ 3 φορές τηλ 30 ημέρες	31	30	29	26	36	37	33	35	42	30	35	39	33	32
	5+ ποτά στη σειρά ≥1 φορά τηλ 30 ημέρες	37	35	36	34	44	39	35	37	43	38	40	44	42	41
	5+ ποτά στη σειρά ≥2 φορές τηλ 30 ημέρες	22	19	23	21	27	24	23	22	26	23	24	28	26	23
	Αλκοόλ με ενεργειακό ≥1 φορά	45	43	42	44	47	42	43	47	45	47	55	53	55	52
	Αλκοόλ με ενεργειακό ≥3 φορές	28	25	27	26	28	25	27	31	28	29	34	35	35	36
	Μέθη ≥1 φορά	37	38	33	34	41	39	33	34	41	36	36	42	39	36
	Μέθη ≥1 φορά τηλ 12 μήνες	29	31	26	27	32	32	26	28	31	27	27	33	30	30
	Μέθη ≥1 φορά τηλ 30 ημέρες	13	14	13	11	16	15	14	14	16	11	12	12	14	13
	Μέθη ≥3 φορές	16	17	15	14	19	18	14	13	17	13	17	19	18	16
	Μέθη ≥3 φορές τηλ 12 μήνες	9	9	9	9	13	11	10	7	11	9	12	10	12	9
	Μέθη ≥3 φορές τηλ 30 ημέρες	3	4	4	3	4	5	4	3	4	2	3	2	3	4
	Πρώτη κατανάλωση ≤13 ετών	40	42	36	38	37	37	34	35	47	39	41	47	45	42
	Πρώτη μέθη ≤13 ετών	7	8	8	6	4	5	5	4	7	4	6	7	8	8
	Πρώτη κατανάλωση ≤13 ετών (μεταξύ όσων έχουν πει)	48	50	45	47	43	44	40	43	54	46	46	52	52	48
	Πρώτη μέθη ≤13 ετών (μεταξύ όσων έχουν πει)	17	19	21	17	10	12	16	12	17	12	14	16	19	21
	Επιβάτης σε όχημα με οδηγό που είχε πει	45	46	41	42	43	40	49	46	52	43	50	49	50	52
	Εμπλοκή σε τροχάιο με όχημα με οδηγό που είχε πει	6	7	5	5	4	6	6	5	6	5	3	5	6	7
	Σε τμήμα επειγόντων λόγω μέθης	4	3	4	4	2	4	4	3	5	3	1	5	5	4
ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Ακίνδυνο' 1-2 ποτά (σχεδόν) καθημερινά	30	27	32	31	36	28	33	34	30	34	35	36	37	29
	Ακίνδυνο' 4-5 ποτά (σχεδόν) καθημερινά	8	7	9	8	10	7	9	8	7	9	7	11	12	9
	Ακίνδυνο' 5+ ποτά στη σειρά κάθε Σαββατοκύριακο	8	8	8	8	8	7	8	9	7	8	10	10	13	9
	Ακίνδυνο' αλκοόλ με ενεργειακό ποτό 1-2 φορές	30	32	28	26	24	28	28	31	29	32	30	31	30	29
	Ακίνδυνο' αλκοόλ με ενεργειακό ποτό συστηματικά	9	8	12	10	10	9	8	9	8	11	8	10	10	10
	Εύκολη' πρόσβαση σε αλκοόλ	92	94	88	89	92	91	89	93	95	92	92	93	93	94
	Εύκολη' πρόσβαση σε μπίρα	87	88	85	85	89	86	85	86	93	86	86	89	88	85
	Εύκολη' πρόσβαση σε κρασί	80	82	73	72	80	81	77	83	85	84	82	84	79	78
	Εύκολη' πρόσβαση σε προσυσκευασμένα αλκοολούχα	76	77	71	73	73	74	72	77	78	77	77	78	78	77
	Εύκολη' πρόσβαση σε βαριά οιοπνευματώδη	70	70	66	65	68	68	68	73	77	74	73	78	72	72
	Αγορά από περίπτερο, SM κλπ ≥1 φορά τηλ 30 ημέρες	35	35	34	36	41	34	31	32	36	30	31	37	36	33
	Αγορά από καφέ, μπαρ κλπ ≥1 φορά τηλ 30 ημέρες	52	47	53	50	60	59	56	57	63	58	61	63	55	50
	Αγορά από περίπτερο, SM κλπ ≥3 φορές τηλ 30 ημέρες	14	13	14	15	16	15	13	13	17	10	14	14	15	11
	Αγορά από καφέ, μπαρ κλπ ≥3 φορές τηλ 30 ημέρες	23	18	23	25	28	31	29	25	34	27	28	30	25	23
	Έστω και λίγοι φίλοι καταναλώνουν αλκοόλ	91	92	88	89	92	89	90	92	94	93	92	94	88	91
	Έστω και λίγοι φίλοι μεθούν	71	73	67	64	74	69	65	72	75	74	74	77	70	74
	Πατέρας που πίνει εβδομαδιαία	37	36	36	36	35	39	42	39	42	36	42	36	37	35
	Μητέρα που πίνει εβδομαδιαία	22	24	19	23	15	20	22	20	20	20	23	19	19	16

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εμφανίζει και αυτή προκλήσεις καθώς είναι σε δυσμενέστερη θέση σε 11 από τους δείκτες που εξετάστηκαν. Οι 16χρονοι της περιοχής ενώ δεν διαφοροποιούνται ως προς την κατανάλωση αλκοόλ, καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά στην κατανάλωση οιοπνευματωδών μαζί με ενεργειακά ποτά και στην πρώτη κατανάλωση αλκοόλ και μέθη σε πολύ μικρή ηλικία (≤13 ετών). Παράλληλα, θεωρούν σε υψηλότερο ποσοστό «ακίνδυνη» την κατανάλωση αλκοόλ, συμπεριλαμβανομένης της υπερβολικής κατανάλωσης κάθε Σαββατοκύριακο, ενώ σε υψηλότερο ποσοστό αναφέρουν και ότι έχουν μεταβεί σε τμήμα επειγόντων περιστατικών λόγω της κατανάλωσης αλκοόλ που έκαναν.

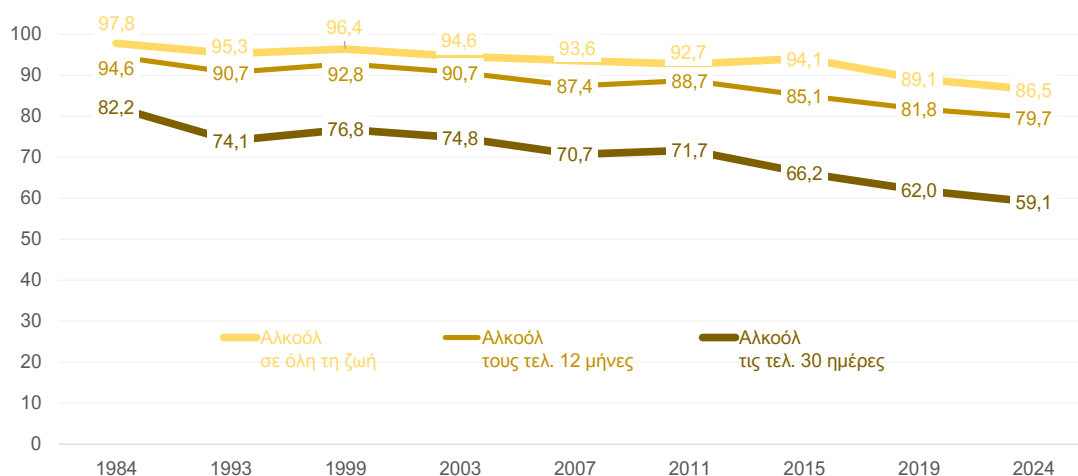
Η περιφέρεια Κρήτης παρουσιάζει μια μικτή εικόνα καθώς βρίσκεται σε καλύτερη θέση σε 5 από τους δείκτες που εξετάστηκαν, και σε χειρότερη θέση σε πέντε άλλους. Συγκεκριμένα, οι 16χρονοι στην Κρήτη, ενώ δεν διαφοροποιούνται ως προς την κατανάλωση αλκοόλ γενικά, είναι πιθανότερο να έχουν καταναλώσει οιοπνευματώδη μαζί με ενεργειακά ποτά και να έχουν μεθύσει για πρώτη φορά σε πολύ μικρή ηλικία (≤13 ετών). Επιπλέον απαντούν σε υψηλότερα ποσοστά ότι έχουν υπάρξει επιβάτες ή/και ότι έχουν εμπλακεί σε ατύχημα με όχημα οδηγού που είχε καταναλώσει αλκοόλ. Στον αντίποδα, οι έφηβοι στην περιοχή θεωρούν σε χαμηλότερα ποσοστά ακίνδυνο να πίνει κανείς 1-2 ποτά καθημερινά. Τέλος, είναι λιγότερο πιθανό να έχουν καταναλώσει αλκοόλ που αγόρασαν σε κατάστημα ή σε χώρους διασκέδασης και απαντούν σε χαμηλότερα ποσοστά ότι οι γονείς τους καταναλώνουν οιοπνευματώδη σε εβδομαδιαία βάση.

2.5 Διαχρονικές τάσεις στην κατανάλωση αλκοόλ

Κατανάλωση Το 2024 συνεχίζεται η μείωση που είχε αρχίσει να καταγράφεται ήδη από το 2019 στο ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν ότι έχουν καταναλώσει αλκοόλ έστω και μια φορά στη ζωή τους με το σχετικό ποσοστό (86,5%), αν και υψηλό, να είναι το 2024 το χαμηλότερο που έχει καταγραφεί από το 1984 και μετά (Γράφημα 39). Παρόμοια μείωση καταγράφεται και στην πρόσφατη (τελευταίους 12 μήνες) και στην πολύ πρόσφατη (τις τελευταίες 30 ημέρες) κατανάλωση αλκοόλ, μείωση που είναι περισσότερο έντονη μεταξύ των αγοριών (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 39. Διαχρονικές τάσεις στην κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

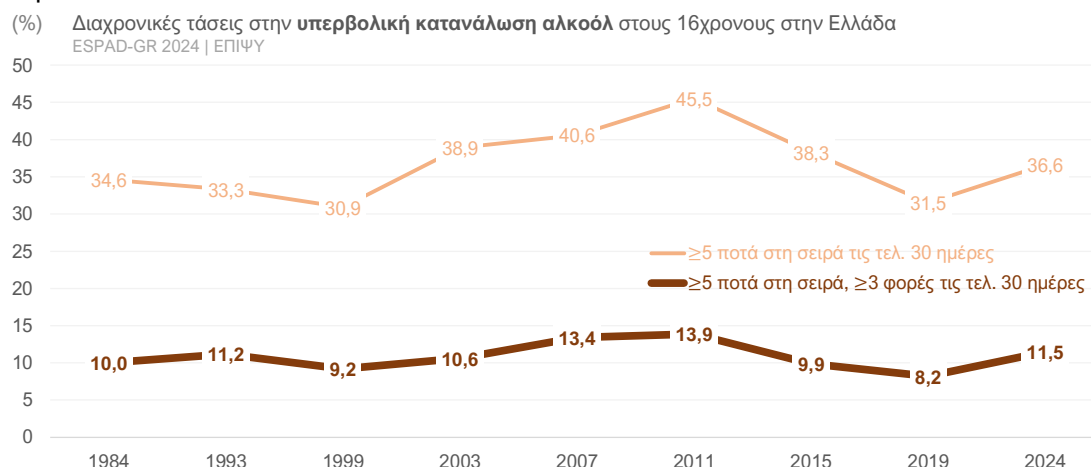
(%) Διαχρονικές τάσεις στην κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

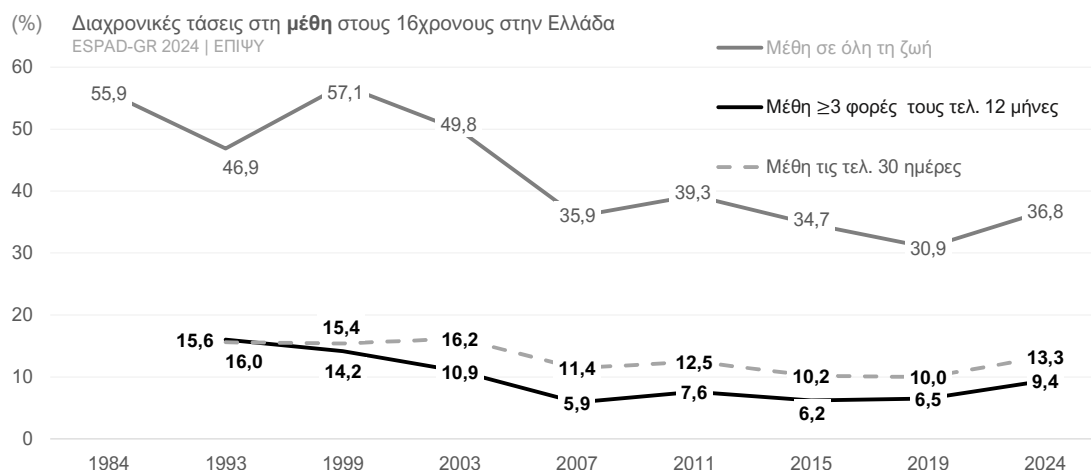
Παρά την παραπάνω μείωση, το 2024 καταγράφεται αύξηση στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και τη μέθη στους 16χρονους εφήβους. Συγκεκριμένα, μετά από μείωση την περίοδο 2011-2019 στο ποσοστό εφήβων που αναφέρουν ότι κατανάλωσαν τουλάχιστον 5 ποτά στην ίδια περίπτωση (*υπερβολική κατανάλωση*) τα σχετικά ποσοστά είναι σημαντικά αυξημένα το 2024 (από 31,5% σε 36,6% για πολύ πρόσφατη υπερβολική κατανάλωση τουλάχιστον μία φορά, και από 8,2% σε 11,5% για πολύ πρόσφατη υπερβολική κατανάλωση τρεις οι περισσότερες φορές για το 2019 και 2024, αντίστοιχα, Γράφημα 40). Και πάλι, η αύξηση που καταγράφεται είναι εντονότερη μεταξύ των κοριτσιών (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Το ίδιο μοτίβο με την *υπερβολική κατανάλωση* ακολουθούν και οι δείκτες μέθης. Μετά από μείωση των αντίστοιχων ποσοστών την περίοδο 2011-2019, το 2024 καταγράφεται σημαντική αύξηση στη μέθη σε όλη τη ζωή (από 30,9% σε 36,8% για το 2019 και 2024, αντίστοιχα), στη μέθη τουλάχιστον 3 φορές τους τελευταίους 12 μήνες ζωή (από 10,0% σε 13,3% για το 2019 και 2024, αντίστοιχα) και στη μέθη τις τελευταίες 30 ημέρες από τη διεξαγωγή της έρευνας (από 6,5% σε 9,4% για το 2019 και 2024, αντίστοιχα, Γράφημα 41). Και πάλι, η αύξηση αφορά και τα δύο φύλα, είναι ωστόσο στατιστικά σημαντική μόνο στα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 40. Διαχρονικές τάσεις στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

Γράφημα 41. Διαχρονικές τάσεις στη μέθη στους 16χρονους στην Ελλάδα

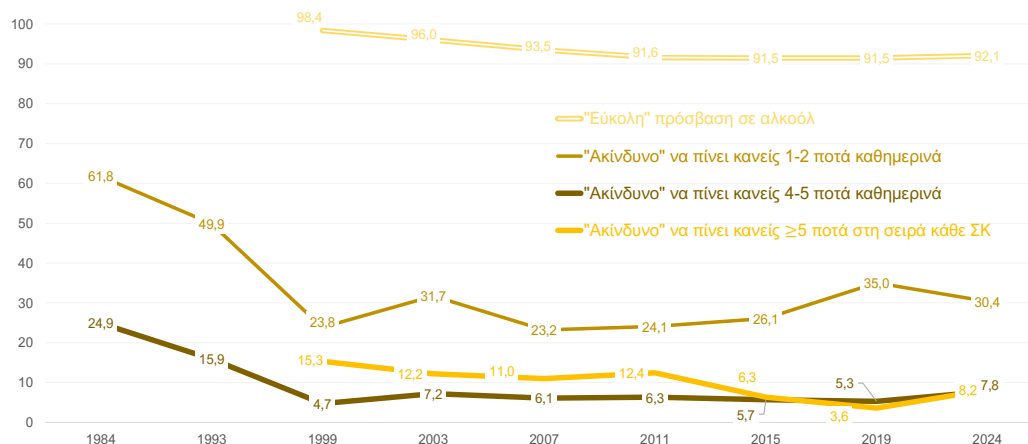

Αντιλήψεις — Την περίοδο 2011-2024 το ποσοστό εφήβων που θεωρούν *εύκολη* την πρόσβαση σε οινοπνευματώδη ποτά, δεν μεταβάλλεται σημαντικά (~91-92%), είναι ωστόσο μειωμένο σε σύγκριση με το 1999 (98,4%, Γράφημα 42). Το 2024 μειώνεται το ποσοστό εφήβων που θεωρούν *ακίνδυνο* να πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά (από 35,0% σε 30,4% από το 2019 στο 2024). Στον αντίποδα, το 2024 το ποσοστό εφήβων που θεωρούν *ακίνδυνο* το να πίνει κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά αυξάνεται σημαντικά και το ποσοστό εκείνων που θεωρούν *ακίνδυνο* να πίνει κανείς 5 ή περισσότερα ποτά κάθε Σαββατοκύριακο υπερδιπλασιάζεται (από 3,6% σε 8,2% για το 2019 και 2024, αντίστοιχα, Γράφημα 42).

Περιβάλλον — Από το 2019 στο 2024 το ποσοστό εφήβων που αναφέρουν ότι τις 30 τελευταίες μέρες αγόρασαν αλκοόλ σε κάποιο κατάστημα 3 ή περισσότερες φορές αυξάνεται σημαντικά από 17,6% σε 23,3%. Αντίστοιχα, σημαντική αύξηση καταγράφεται και στο ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, με την ίδια συχνότητα, κατανάλωσαν αλκοόλ σε κέντρα διασκέδασης (από 11,7% σε 13,6%, Γράφημα 43). Δεν καταγράφεται σημαντική μεταβολή στα αντίστοιχα ποσοστά για αγορά και κατανάλωση αλκοόλ μία ή περισσότερες φορές (δεν φαίνεται σε γράφημα).

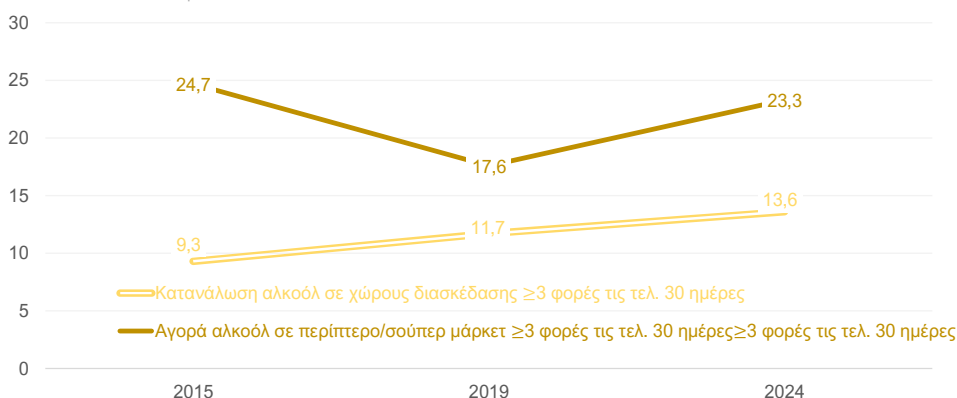
Γράφημα 42. Διαχρονικές τάσεις στις αντιλήψεις σχετικά με το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

(%) Διαχρονικές τάσεις στις αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

Γράφημα 43. Διαχρονικές τάσεις στο περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα

(%) Διαχρονικές τάσεις στο περιβάλλον κατανάλωσης αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

2.7

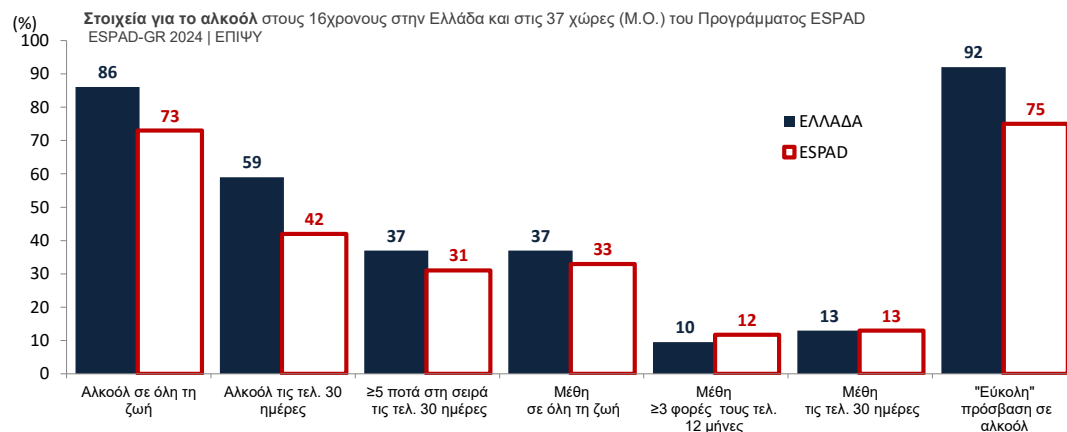
2.6 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD

Το 2024, οι 16χρονοι έφηβοι στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν καταναλώσει αλκοόλ σε όλη τη ζωή τους και τις 30 τελευταίες ημέρες σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τον μέσο όρο (Μ.Ο.) του Προγράμματος ESPAD (Γράφημα 44). Επιπλέον, σε υψηλότερα ποσοστά οι έφηβοι στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν κάνει υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ (έχουν πει, δηλαδή, 5 ή περισσότερα ποτά στην ίδια περίπτωση) τις 30 τελευταίες μέρες και ότι έχουν μεθύσει έστω και μια φορά στη ζωή τους.

Σε χαμηλότερο ποσοστό οι έφηβοι στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν μεθύσει 3 ή περισσότερες φορές του 12 τελευταίους μήνες και σε παρόμοιο ποσοστό ότι έχουν μεθύσει έστω και μία φορά τις τελευταίες 30 ημέρες από τη διεξαγωγή της έρευνας.

Τέλος, οι έφηβοι στην Ελλάδα θεωρούν *εύκολη* την πρόσβαση σε αλκοόλ σε ένα από τα 3 υψηλότερα ποσοστά μεταξύ των 37 χωρών που συμμετέχουν στο διακρατικό πρόγραμμα ESPAD.

Γράφημα 44. Κατανάλωση και αντιλήψεις για το αλκοόλ στους 16χρονους στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

Διαχρονικά, όπως και στις περισσότερες χώρες του προγράμματος ESPAD και στην Ελλάδα μειώνεται διαχρονικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι έχουν καταναλώσει αλκοόλ, συμπεριλαμβανομένης της τρέχουσας (πολύ πρόσφατης) κατανάλωσης, καταγράφοντας το 2024 τα χαμηλότερα ποσοστά της 25ετίας. Ωστόσο, αντίθετα με τις περισσότερες χώρες της ESPAD στην Ελλάδα καταγράφηκε το 2024 ανοδική πορεία στα ποσοστά της υπερβολικής σε μια περίπτωση κατανάλωσης αλκοόλ (δεν φαίνεται σε γράφημα).

3. ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Κύρια σημεία

- Η μεγάλη πλειονότητα των 16χρονων¹¹ στην Ελλάδα δεν έχει κάνει χρήση παράνομων ουσιών (86,7%)—χρήση (≥ 1 φορά) αναφέρεται από το 13,3%, κυρίως κάνναβης (11,5%)
- 6,2% αναφέρουν πολύ πρόσφατη χρήση κάνναβης, με το 4,2% των 16χρονων να είναι σε υψηλό κίνδυνο από τη χρήση της (βάσει CAST)
- Χαμηλός επιπολασμός χρήσης ($<2,5\%$) σε άλλες παράνομες ουσίες, αλλά υψηλά ποσοστά πειραματισμού με εισπνεόμενες (11,4%) και μη ιατρικής χρήσης ισχυρών οπιοειδών (10,3%) και ηρεμιστικών/υπνωτικών (7,8%)
- Οι μισοί (51%) 16χρονοι βλέπουν χαμηλό ή κανένα κίνδυνο στη δοκιμή κάνναβης, ενώ «εύκολη» πρόσβαση στην κάνναβη αναφέρει ένας στους 3 (33,8%), στην κοκαΐνη ένας στους 6 (16,8%) και στη -χωρίς συνταγή- λήψη φαρμάκων που δρουν στο ΚΝΣ ένας στους 4 (~25%)
- Οι περισσότεροι (84,4%) αναμειγνύουν την κάνναβη με καπνό, αλλά το ΗHC (44%) και το υγρό για ηλεκτρονικό τσιγάρο (48%) αναφέρονται από όσους κάνουν τρέχουσα χρήση της
- Αυξήθηκε από το 2019 στο 2024 η χρήση κάνναβης : από 8,1% σε 11,5% για χρήση έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή και από 4,6% σε 6,2% για την πολύ πρόσφατη (τρέχουσα) χρήση—αυξήθηκε και το ποσοστό των 16χρονων (κυρίως κοριτσιών) που είναι σε κίνδυνο λόγω συστηματικής χρήσης της (από 2,9% σε 4,2%)
- Η Ελλάδα κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο σε όλους τους δείκτες αλλά υψηλότερα στις εισπνεόμενες, τη μη-ιατρική χρήση οπιοειδών παυσίπονων και στην αντιλαμβανόμενη «εύκολη» πρόσβαση σε κάνναβη και κοκαΐνη

3.1 Χρήση παράνομων ουσιών στους 16χρονους

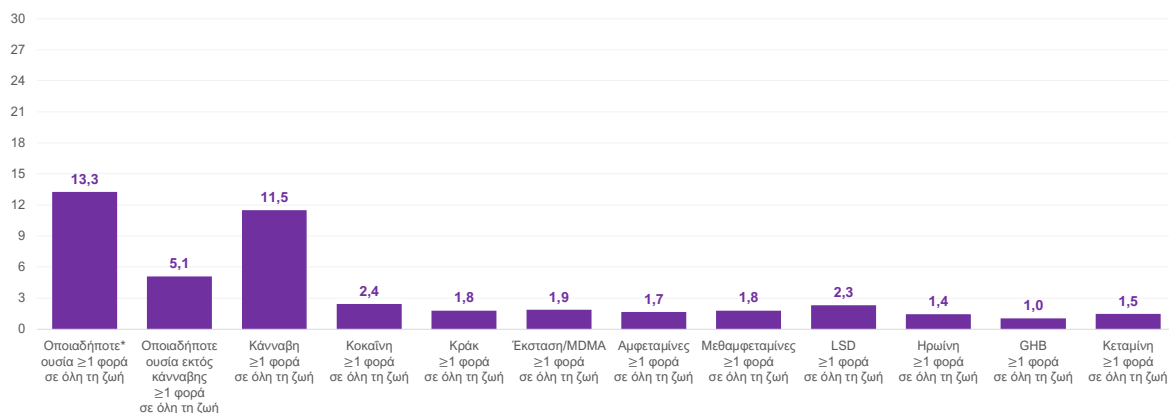
Οποιαδήποτε παράνομη ουσία

Στη συντριπτική τους πλειονότητα οι 16χρονοι στην Ελλάδα (86,7%) δεν έχουν κάνει ποτέ χρήση κάποιας παράνομης ουσίας (κάνναβη, κοκαΐνη, κρακ, έκσταση, αμφεταμίνη, μεθαμφεταμίνη, LSD ή κάποιο άλλο παραισθησιογόνο, ηρωίνη, κεταμίνη ή GHB). Χρήση κάποιας (έστω και μίας) ουσίας έχει κάνει σχεδόν ένας στους 7 (13,3%, Γράφημα 45). Ένας στους 9 (11,5%) έχει κάνει χρήση κάνναβης—τη δημοφιλέστερη παράνομη ουσία. Σε ποσοστό 5,1% οι 16χρονοι αναφέρουν ότι έχουν κάνει χρήση κάποιας παράνομης ουσίας εκτός κάνναβης. Εκτός κάνναβης, για καμία παράνομη ουσία ξεχωριστά ο επιπολασμός της χρήσης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή δεν ξεπερνά το 2,4% της κοκαΐνης (Γράφημα 45). Σε όλες τις ουσίες ανεξαιρέτως, για τη συντριπτική πλειονότητα των εφήβων η χρήση έγινε μέσα στους τελευταίους 12 μήνες (δεν φαίνεται σε γράφημα).

¹¹ Για λόγους γλωσσικής οικονομίας και εργονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται το αρσενικό γένος ως γραμματικά ουδέτερη μορφή. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότιμης αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

Γράφημα 45. Χρήση παράνομων ουσιών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα

(%) Χρήση παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

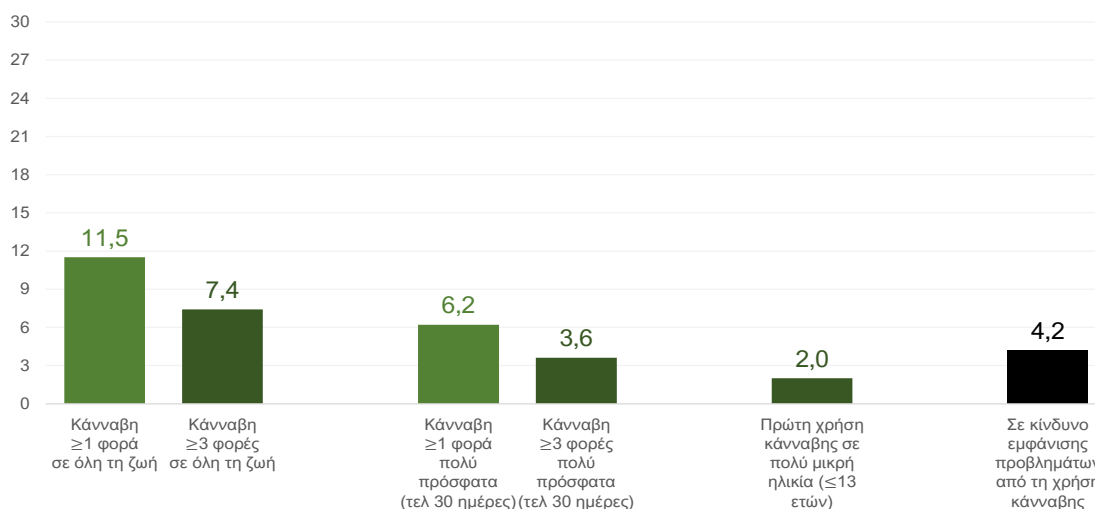
*Οποιαδήποτε εκ των κάνναβη, κοκαΐνη, κράκ, έκσταση, αμφεταμίνη, μεθαμφεταμίνη, LSD ή κάποιο άλλο παραισθησιογόνο, ηρωίνη, κεταμίνη ή GHB.

Κάνναβη

Ένας στους 9 (11,5%) 16χρονους στην Ελλάδα αναφέρει χρήση κάνναβης έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, ενώ σχεδόν ένας στους 13 (7,4%) έχει επαναλάβει τη χρήση της τουλάχιστον 3 φορές (Γράφημα 46). Ένας στους 16 (6,2%) έχει κάνει χρήση κάνναβης πολύ πρόσφατα, τις 30 τελευταίες ημέρες, με περισσότερους από τους μισούς εξ' αυτών (3,6%) να έχουν επαναλάβει τη χρήση της τουλάχιστον 3 φορές κατά τη ίδια περίοδο. Σε ποσοστό 2,0% αναφέρεται πρώτη χρήση κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών, 16,4% μεταξύ όσων έχουν κάνει χρήση της ουσίας έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή). Σχεδόν ο ένας από τους 2 (47,6%) που έχουν κάνει πρόσφατη (τους τελευταίους 12 μήνες) χρήση κάνναβης βρίσκεται -βάσει ειδικής κλίμακας¹²- σε υψηλό κίνδυνο εξάρτησης εμφάνισης προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση της ουσίας (το παραπάνω αντιστοιχεί στο 4,2% των 16χρονων μαθητών στη χώρα για το 2024, Γράφημα 46).

Γράφημα 46. Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα

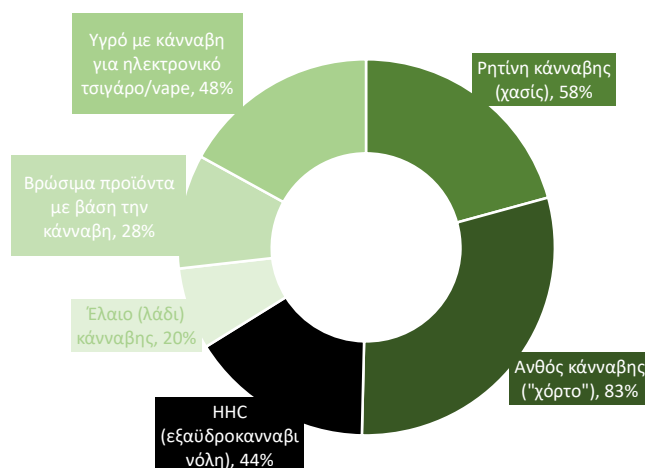
(%) Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2024 | ΕΠΙΨΥ

¹² Οι έφηβοι που ανέφεραν πρόσφατη χρήση κάνναβης απάντησαν ακολούθως την κλίμακα (CAST) για συμπεριφορές και καταστάσεις που -σε συνδυασμό- υποδεικνύουν την παρουσία ή απουσία υψηλού κινδύνου για εξάρτηση από την ουσία.

Η συντριπτική πλειονότητα των 16χρονων που έκαναν πρόσφατα κάνναβη αναφέρουν ότι την αναμειγνύουν με καπνό (84,4%, δεν φαίνεται σε γράφημα). Ως προς το είδος της κάνναβης που έκαναν τους τελευταίους 12 μήνες, ο ανθός κάνναβης («χόρτο») αναφέρθηκε από το 83% και η ρητίνη (χασίς) από το 58%, ενώ σχεδόν ένας στους 2 ανέφερε κάπνισμα υγρού κάνναβης σε ηλεκτρονικό τσιγάρο/vape (48%) και σε λίγο χαμηλότερο ποσοστό (44%) ΗΗC (εξαυδροκανναβινόλη, Γράφημα 47).

Γράφημα 47. Είδη κάνναβης που χρησιμοποιούνται από τους 16χρονους στην Ελλάδα που έχουν κάνει χρήση της ουσίας τους τελευταίους 12 μήνες.

Άλλες παράνομες ουσίες

Εκτός της κάνναβης, για καμία άλλη ουσία εκ των κοκαΐνης, κρακ, έκστασης, αμφεταμίνης, μεθαμφεταμίνης, LSD ή άλλου παραισθησιογόνου, ηρωίνης, κεταμίνης ή GHB το ποσοστό της χρήσης έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή δεν ξεπερνά το 2,4% (Βλ., Γράφημα 45), κυμαίνονται δηλαδή στα όρια του δειγματοληπτικού σφάλματος. Χρήση κάποιας «νέας συνθετικής» ουσίας (κανναβινοειδούς ή/και καθινόνης) έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή αναφέρεται από το 3,6% και χρήση «μαγικών μανιταριών» από το 2,0% των 16χρονων (Γράφημα 48).

Εισπνεόμενες ουσίες, ψυχοδραστικά φάρμακα του ΚΝΣ και αναβολικά/στεροειδή

Εισπνεόμενες ουσίες: Ένας στους 9 (11,4%) 16χρονους στην Ελλάδα έχει κάνει χρήση κάποιας εισπνεόμενης ουσίας (π.χ., κόλλα, βενζίνη κ.ά.) έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, με λιγότερους από τους μισούς εξ αυτών (4,7%) να έχουν κάνει χρήση πολύ πρόσφατα (τις 30 τελευταίες ημέρες, Γράφημα 48).

Ψυχοδραστικά φάρμακα (του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος, ΚΝΣ): Ένας στους 13 (7,8%) 16χρονους αναφέρει ότι έχει πάρει συνταγογραφούμενο ηρεμιστικό ή υπνωτικό χωρίς συνταγή γιατρού (ενδεικτικό μη-ιατρικής χρήσης), με το ¼ αυτών (2,0% του συνολικού δείγματος) να το έχουν επαναλάβει ≥ 3 φορές). Μη συνταγογραφημένη (μη-ιατρική) χρήση ισχυρών οπιούχων παυσίπονων αναφέρεται από έναν στους 10 (10,3%).

Αναβολικά / στεροειδή: Χρήση αναβολικών/στεροειδών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή αναφέρεται από το 1,5% των 16χρονων.

Γράφημα 48. Χρήση άλλων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων στους 16χρονους στην Ελλάδα

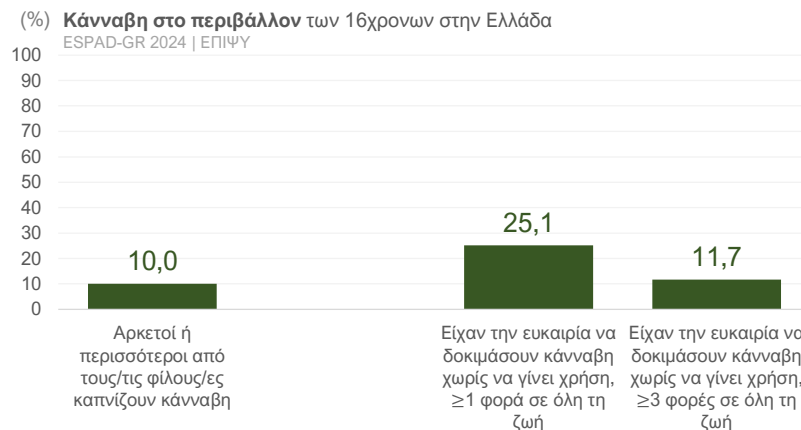

3.2 Περιβάλλον χρήσης και αντιλήψεις

Περιβάλλον χρήσης και αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε ουσίες

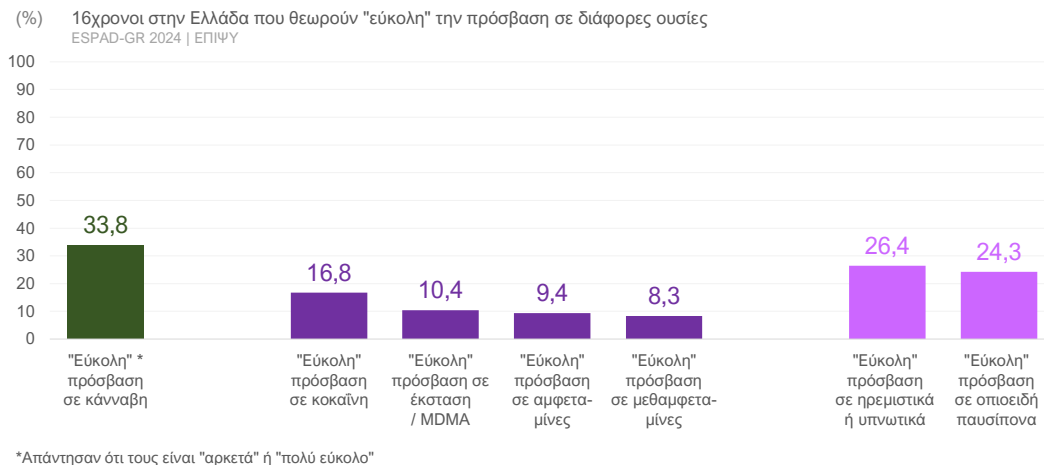
Κάνναβη στο περιβάλλον των εφήβων: Ένας στους 10 (10,0%) 16χρονους στην Ελλάδα αναφέρει ότι αρκετοί ή οι περισσότεροι στο φιλικό του κύκλο κάνουν χρήση κάνναβης. Ένας στους 4 (25,1%) αναφέρει ότι του δόθηκε στο παρελθόν η δυνατότητα να κάνει χρήση κάνναβης χωρίς ωστόσο να το κάνει (μέτρο ενδεικτικό της έκθεσης των εφήβων στη χρήση κάνναβης), με σχεδόν τους μισούς εξ αυτών (11,7%) να αναφέρουν ότι τους έχει συμβεί τουλάχιστον τρεις φορές (Γράφημα 49).

Γράφημα 49. Κάνναβη στο περιβάλλον των 16χρονων στην Ελλάδα

Αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε ουσίες: Ένας στους 3 (33,8%) 16χρονους στην Ελλάδα θεωρεί ότι του είναι «εύκολο» να βρει κάνναβη εφόσον το θελήσει (απάντησαν «αρκετά» ή «πολύ εύκολο» στη σχετική ερώτηση, Γράφημα 50). Ένας στους 6 (16,8%) θεωρεί το ίδιο για την κοκαΐνη και περίπου ένας στους 10 θεωρεί «εύκολη» την πρόσβαση ξεχωριστά για τις διεγερτικές ουσίες έκσταση/MDMA (10,4%), αμφεταμίνες (9,4%) και μεθαμφεταμίνες (8,4%). «Εύκολο» να βρουν συνταγογραφούμενα ηρεμιστικά ή υπνωτικά φάρμακα και σε ισχυρά οπιοειδή παυσίπονα για τον ένα στους 4 16χρονους στην Ελλάδα (26,4% και 24,3%, αντίστοιχα, Γράφημα 50).

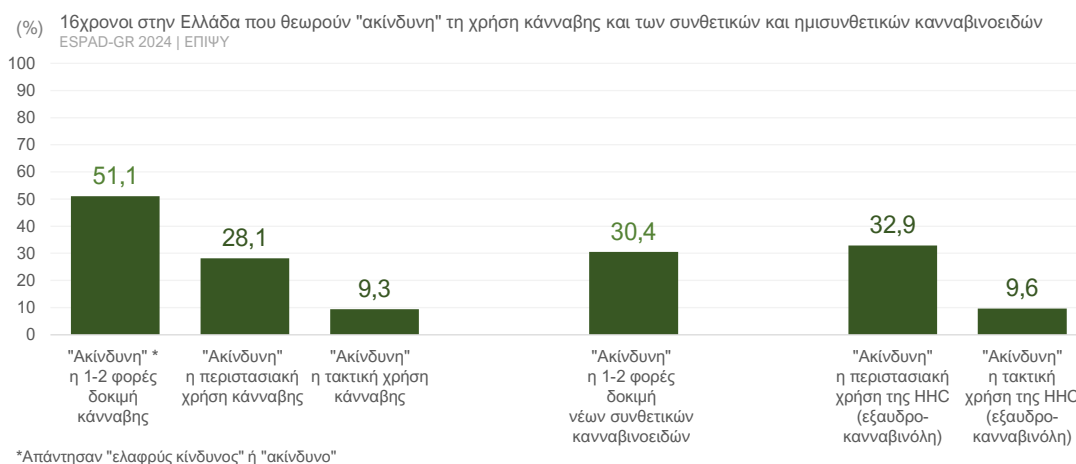
Γράφημα 50. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε διάφορες ουσίες και φάρμακα

Αντιλήψεις περί απουσίας κινδύνου από τη χρήση ουσιών

Ένας στους 2 (51,0%) 16χρονους στην Ελλάδα θεωρούν «ακίνδυνη» τη δοκιμή 1-2 φορές κάνναβης (απάντησαν «ελαφρύς κίνδυνος» ή «ακίνδυνο» στη σχετική ερώτηση, ανεξαρτήτως του εάν έχουν κάνει χρήση της ουσίας, Γράφημα 51). Περισσότεροι από ένας στους 4 (28,1%) θεωρούν «ακίνδυνη» την περιστασιακή χρήση, ενώ ένας στους 11 (9,3%) θεωρεί το ίδιο για την τακτική χρήση της ίδιας ουσίας. Σχεδόν ένας στους 3 (30,4%) «βλέπει» χαμηλό ή κανένα κίνδυνο στη δοκιμή νέων συνθετικών κανναβινοειδών και ένας στους 3 (32,9%) θεωρεί το ίδιο και για το ημι-συνθετικό κανναβινοειδές HHC (εξαυδροκανναβινόλη, σχεδόν ένας στους 10, 9,6% δεν «βλέπει» κίνδυνο ούτε στην τακτική του χρήση, Γράφημα 51).

Γράφημα 51. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης και άλλων συνθετικών και ημισυνθετικών κανναβινοειδών

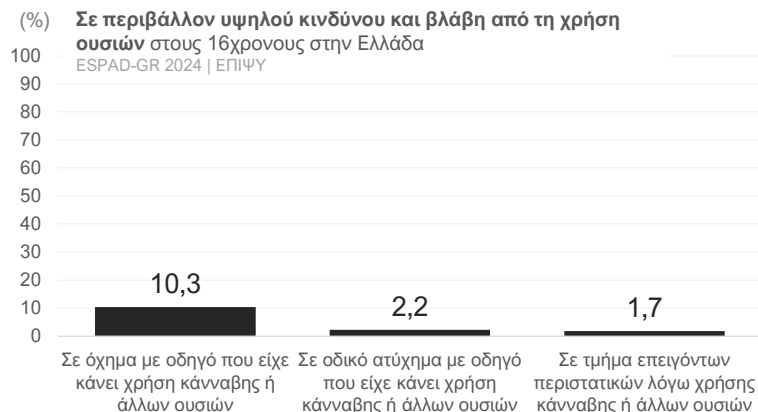

Σε περιβάλλον υψηλού κινδύνου και βλάβη από τη χρήση ουσιών

Ένας στους 10 (10,3%) 16χρονους στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν υπάρξει επιβάτες σε όχημα (π.χ., σκούτερ, μηχανή, αυτοκίνητο κλπ.) του οποίου ο/η οδηγός είχε προηγουμένως κάνει χρήση κάνναβης ή άλλων ουσιών (χωρίς να προσδιορίζεται η ηλικία του/της, Γράφημα 52), ενώ σε ποσοστό 2,2% αναφέρουν ότι έχουν εμπλακεί σε οδικό ατύχημα με οδηγό που είχε

κάνει χρήση ουσιών. Τέλος, σε ποσοστό 1,7% οι 16χρονοι έχουν βρεθεί σε τμήμα επειγόντων περιστατικών λόγω της χρήσης κάνναβης ή άλλων ουσιών που οι ίδιοι/ες έχουν κάνει.

Γράφημα 52. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης και άλλων συνθετικών και ημισυνθετικών κανναβινοειδών

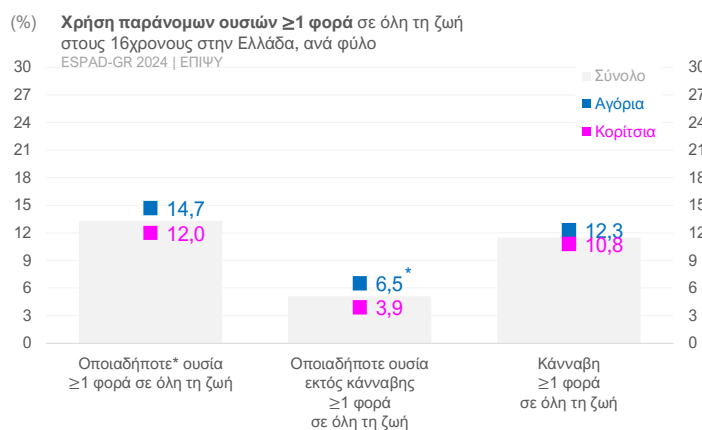

3.3 Διαφορές ανά φύλο

Διαφορές στα δύο φύλα παρατηρούνται περίπου στους μισούς από τους συνολικά 81 δείκτες που εξετάζονται στην παρούσα ενότητα.

Χρήση: Τα αγόρια τείνουν να αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια χρήση έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή κάποιας (οποιασδήποτε) παράνομης ουσίας εκτός κάνναβης (6,5% και 3,9%, αντίστοιχα, Γράφημα 53), διαφορές οι οποίες παραμένουν σχεδόν συστηματικά σε κάθε μία επιμέρους ουσία (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 53. Χρήση παράνομων ουσιών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

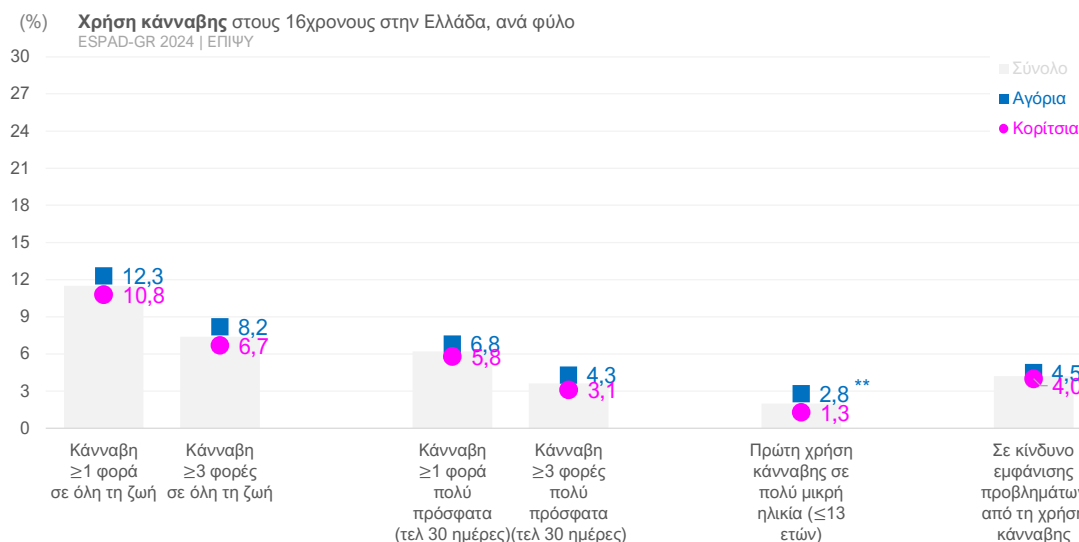

*Οποιαδήποτε εκ των κάνναβης, κοκαΐνης, κρακ, έκστασης, αμφεταμίνης, μεθαμφεταμίνης, LSD ή κάποιο άλλο παραισθησιογόνο, ηρωΐνης, κεταμίνης ή GHB.

Αναφορικά με τη χρήση κάνναβης, αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν, με εξαίρεση τη δοκιμή κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία, της οποίας το ποσοστό (αν και πολύ χαμηλό) είναι διπλάσιο στα αγόρια (2,8%) από ότι στα κορίτσια (1,3%, Γράφημα 54). Επίσης, μεταξύ των εφήβων που αναφέρουν ότι έχουν κάνει χρήση κάνναβης έστω και μία φορά πρόσφατα, τα αγόρια τείνουν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια να χρησιμοποιούν το

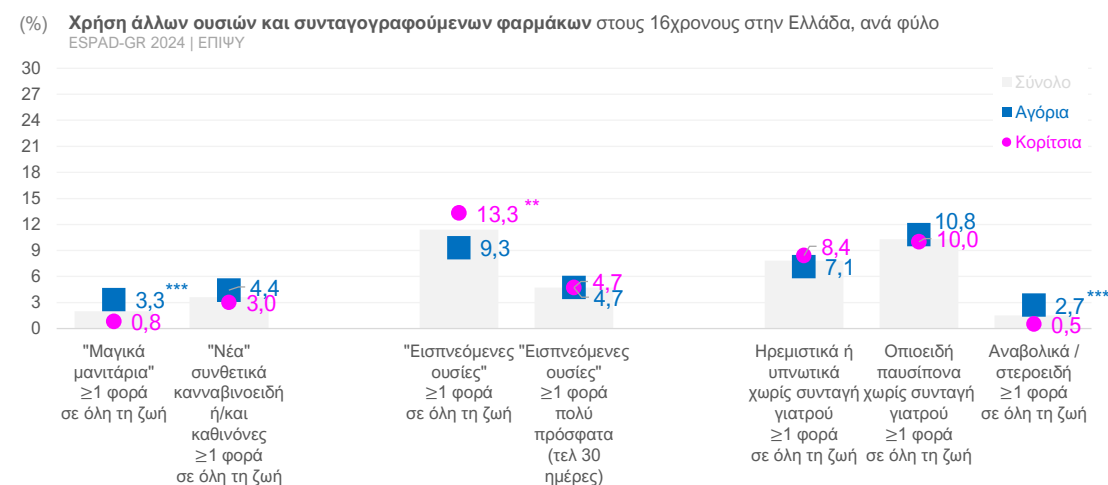
ημισυνθετικό κανναβινοειδές ΗΗC (εξαϋδροκανναβινόλη (51,3% και 36,7%, αντίστοιχα), καθώς και βρώσιμα προϊόντα με βάση την κάνναβη (34,1% και 20,8%, αντίστοιχα), ενώ τα κορίτσια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό χρήση του ανθού κάνναβης («χόρτο», 89,2% και 77,4%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 54. Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

Αν και σε χαμηλά ποσοστά, τα αγόρια επιπλέον αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό από τα κορίτσια χρήση «μαγικών μανιταριών» έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (3,3% και 0,8%, αντίστοιχα) και αναβολικών/στεροειδών (2,7% και 0,5%, αντίστοιχα), ενώ τα κορίτσια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό χρήση «εισπνεόμενων» ουσιών (π.χ., κόλλα, βενζίνη κλπ., 13,3% και 9,3%, αντίστοιχα, Γράφημα 55) και επαναληπτική μη συνταγογραφημένη χρήση ηρεμιστικών/υπνωτικών φαρμάκων (2,5% και 1,4%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 55. Χρήση άλλων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

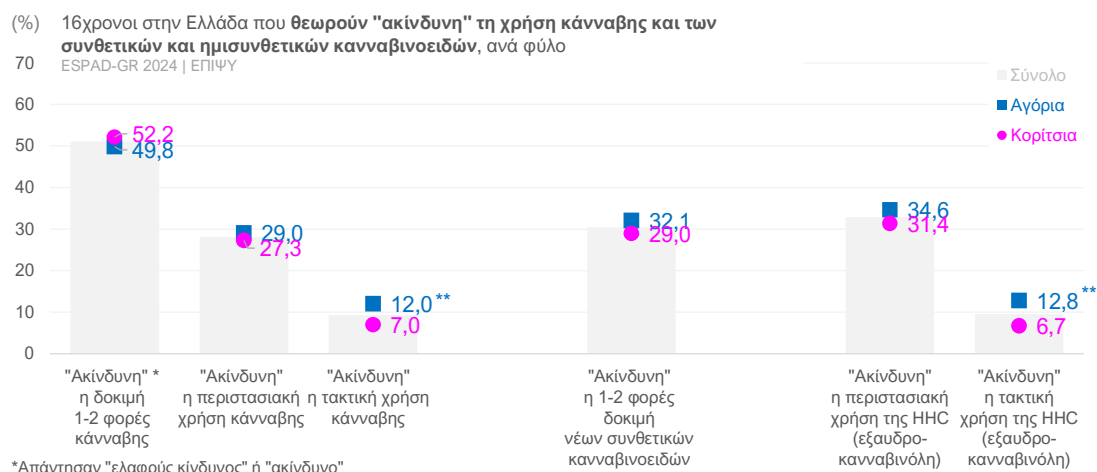

Άλλοι δείκτες—Τα αγόρια σε σχεδόν διπλάσιο ποσοστό από τα κορίτσια θεωρούν «ακίνδυνη» τη συστηματική χρήση της κάνναβης (12,0% και 7,0%, αντίστοιχα) και του ημισυνθετικού κανναβινοειδούς HCC (εξαϋδροκανναβινόλη, 12,8% και 6,7%, αντίστοιχα, Γράφημα 56), καθώς και των διεγερτικών ουσιών έκσταση/MDMA (10,5% και 5,6%, αντίστοιχα) και αμφεταμίνη (10,1% και 5,4%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν σημαντικά ως προς το ποσοστό που θεωρούν εύκολη ή δύσκολη την πρόσβαση σε παράνομες ουσίες ούτε και ως προς την έκταση που έχουν εκτεθεί σε περιβάλλοντα χρήσης. Εξάιρεση αποτελούν τα συνταγογραφούμενα ηρεμιστικά/υπνωτικά και τα ισχυρά οπιοειδή παυσίπονα για τα οποία τα κορίτσια θεωρούν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα αγόρια ότι έχουν «εύκολη» πρόσβαση χωρίς τη συνταγή γιατρού (27,8% και 24,9%, αντίστοιχα για τα ηρεμιστικά/υπνωτικά και 27,4% και 20,9%, αντίστοιχα για τα ισχυρά οπιοειδή παυσίπονα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Αν και σε χαμηλά ποσοστά, τα αγόρια αναφέρουν συχνότερα εμπλοκή σε οδικό ατύχημα με οδηγό που είχε κάνει χρήση ουσιών (3,3% και 1,3%, αντίστοιχα) και μετάβαση σε τμήμα επειγόντων λόγω χρήσης ουσιών (2,7% και 0,9%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 56. 16χρονοι στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης και άλλων συνθετικών και ημισυνθετικών κανναβινοειδών, ανά φύλο

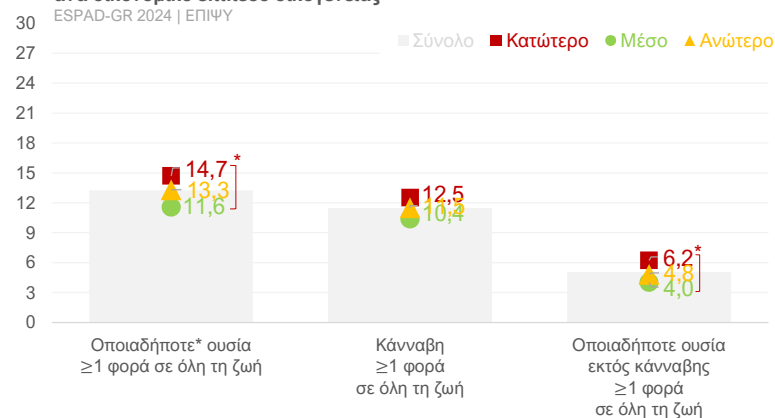
3.4 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Διαφορές στα ποσοστά ανάμεσα στις τρεις κατηγορίες εφήβων που δημιουργήθηκαν ανάλογα με το πού ταξινομούνται με τις απαντήσεις τους στην κλίμακα οικονομικής κατάστασης της οικογένειας FAS -κατώτερο 20% («κατώτερο»), «μέσο» 60% («μέσο») και ανώτερο 20% («ανώτερο»)- παρατηρούνται περίπου στους 15 από τους συνολικά 81 δείκτες που εξετάζονται στην παρούσα ενότητα.

Χρήση: Οι 16χρονοι από οικογένειες «κατώτερου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου στην Ελλάδα τείνουν να αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από οικογένειες «μέσου» επιπέδου τόσο χρήση έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή κάποιας (οποιασδήποτε) παράνομης ουσίας (14,7% και 11,6%, αντίστοιχα) όσο και χρήση κάποιας (οποιασδήποτε) παράνομης ουσίας εκτός κάνναβης (6,2% και 4,0%, αντίστοιχα, Γράφημα 57).

Γράφημα 57. Χρήση παράνομων ουσιών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

(%) Χρήση παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

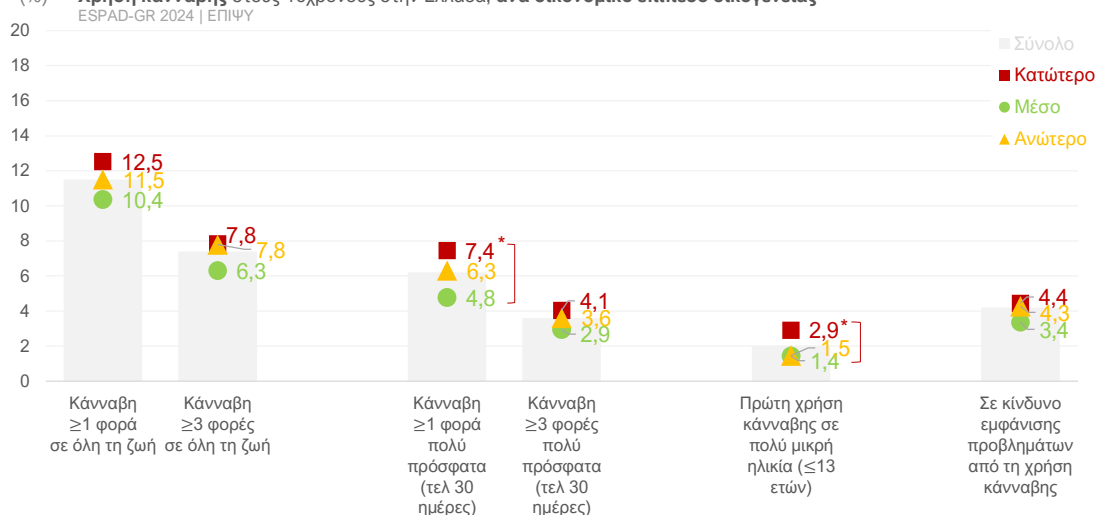

*Οποιαδήποτε εκ των κάνναβη, κοκαΐνη, κρακ, έκσταση, αμφεταμίνη, μεθαμφεταμίνη, LSD ή κάποιο άλλο παραισθησιογόνο, ηρωίνη, κεταμίνη ή GHB.

Μελετώντας τα ποσοστά στις επιμέρους παράνομες ουσίες δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ομάδων, με εξαίρεση την περίπτωση πολύ πρόσφατης (μέσα στις τελευταίες 30 ημέρες) χρήσης κάνναβης (7,4% και 4,8%, για το «κατώτερο» και το «μέσο» επίπεδο, αντίστοιχα) και για τη δοκιμή της κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών, 2,9% και 1,4%, για τις δύο ίδιες ομάδες, αντίστοιχα, Γράφημα 58). Αν και σε πολύ χαμηλά ποσοστά¹³, διαφορές παρατηρούνται και στη χρήση κρακ (1,7% και 0,7%, για τις δύο ίδιες ομάδες, αντίστοιχα, ενώ η χρήση κρακ αναφέρεται επιπλέον σε υψηλότερα ποσοστά και από τους εφήβους οικογενειών «υψηλότερου» αναλογικά επιπέδου, συγκριτικά με του «μέσου» (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 58. Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

(%) Χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

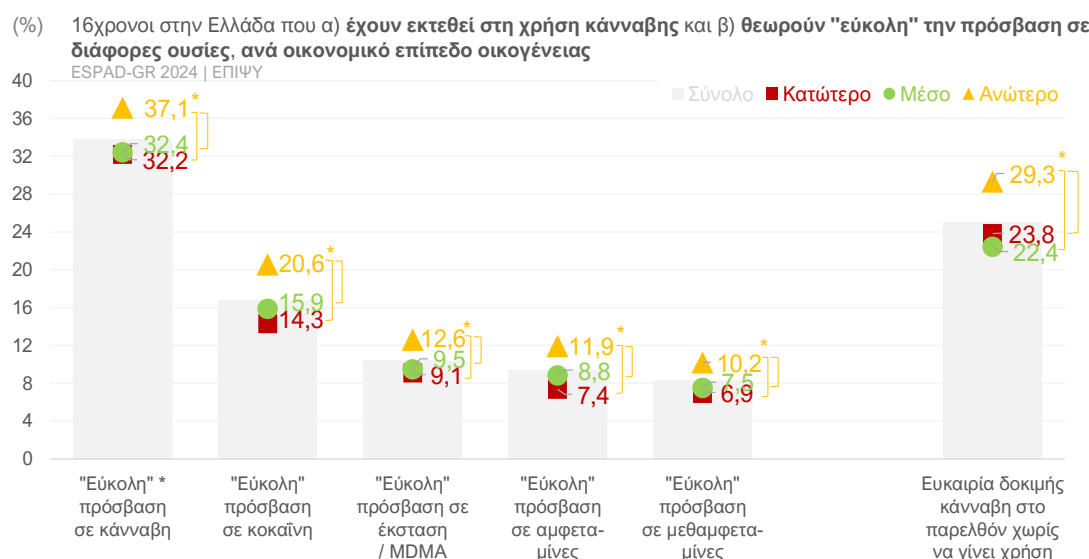

¹³ Τα ποσοστά κάτω του 2,5% θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος.

Άλλοι δείκτες—Δεν παρατηρούνται διαφορές ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας ως προς το ποσοστό στο οποίο οι 16χρονοι θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση των διαφόρων ουσιών, **δεν φαίνεται σε γράφημα**). Σημαντικές διαφορές ωστόσο παρατηρούνται ανάμεσα στις τρεις ομάδες όσον αφορά την έκθεση στη χρήση κάνναβης και στις αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε διάφορες ουσίες. Συγκεκριμένα, συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από οικογένειες «μέσου» και «κατώτερου», οι 16χρονοι από οικογένειες «ανώτερου» οικονομικού επιπέδου στην Ελλάδα αναφέρουν σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά ότι τους έχει συμβεί στο παρελθόν να είχαν την ευκαιρία/δυνατότητα να κάνουν κάνναβη χωρίς ωστόσο να το κάνουν (ενδεικτικό έκθεσης σε περιβάλλον χρήσης) και ότι τους είναι «εύκολο» να βρουν αν το θελήσουν παράνομες ουσίες όπως κάνναβη, κοκαΐνη, έκσταση/MDMA, αμφεταμίνες και μεθαμφεταμίνες (**Γράφημα 59**).

Οι 16χρονοι από οικογένειες «ανώτερου» και οικογένειες «κατώτερου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου αναφέρουν επιπλέον σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από οικογένειες «μέσου» επιπέδου παρουσία σε όχημα με οδηγό που είχε κάνει χρήση ουσιών (11,7%, 11,3% και 8,1%, αντίστοιχα, **δεν φαίνεται σε γράφημα**).

Γράφημα 59. 16χρονοι στην Ελλάδα που α) έχουν εκτεθεί στη χρήση κάνναβης και β) θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε διάφορες ουσίες, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

3.5 Διαφορές ανά περιφέρεια

Ο Πίνακας 9 παραθέτει τα ποσοστά ανά δείκτη που αφορά τις παράνομες ουσίες για το σύνολο της χώρας (μπλε στήλη) και ανά περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους (N) του δείγματος των 16χρονων που συμμετείχαν σε κάθε περιφέρεια. Τα κελιά με πράσινο (ή κόκκινο) χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο (ή υψηλότερο) από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση—ενδεικτικό καλύτερης (ή χειρότερης) συγκριτικά θέσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα, πέντε περιφέρειες εμφανίζουν συγκριτικά περισσότερες προκλήσεις (Αττική, Κεντρική Μακεδονία, Στερεά Ελλάδα, Ν. Αιγαίο και Β. Αιγαίο) και άλλες πέντε βρίσκονται σε αναλογικά καλύτερη θέση (Δυτ. Ελλάδα, Δυτ. Μακεδονία, Ανατ. Μακεδονία-Θράκη, Ιόνιοι Νήσοι και Κρήτη).

Ειδικότερα:

Αττική—Θετικά: Χαμηλότερο ποσοστό πρώτης δοκιμής κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία, λιγότερο συχνές αναφορές προϊόντα κάνναβης όπως ρητίνη, ανθός, έλαια και βρώσιμα.

Προκλήσεις: Υψηλότερη χρήση κάνναβης σε όλες τις περιόδους και υψηλότερος κίνδυνος λόγω συστηματικής χρήσης (βάσει CAST), ευρύτερος πειραματισμός, χαμηλή αντίληψη κινδύνου για κάνναβη, ΗHC και συνθετικά κανναβινοειδή, «εύκολη» πρόσβαση σε κάνναβη, κοκαΐνη, αμφεταμίνες και έκσταση/MDMA), περισσότεροι φίλοι που κάνουν χρήση κάνναβης και παρουσία σε όχημα με οδηγό υπό την επήρεια ουσιών.

Κεντρική Μακεδονία—Θετικά: Χαμηλότερα ποσοστά χρήσης εισπνεόμενων ουσιών.

Προκλήσεις: Υψηλότερη χρήση ουσιών όπως κοκαΐνη και -αν και σε ποσοστά στα όρια του δειγματοληπτικού σφάλματος- κρακ, έκσταση/MDMA, αμφεταμίνες, μεθαμφεταμίνες και LSD, εντονότερη/συχνότερη χρήση (≥ 3 φορές), υψηλότερα ποσοστά σε οδικά ατυχήματα και τμήματα επειγόντων λόγω χρήσης), «εύκολη» πρόσβαση σε διεγερτικά και αντίληψη ότι η τακτική χρήση έκσταση/MDMA είναι «ακίνδυνη».

Πίνακας 9. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά τη χρήση παράνομων ουσιών για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Περιφέρεια	ΧΩΡΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΣ	ΙΟΝΙΟ	ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
N	6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Οποιαδήποτε ουσία ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	13,3	17,3	9,2	12,8	8,6	10,6	8,3	9,4	11,5	10,4	13,3	10,0	14,6	9,5
Οποιαδήποτε ουσία εκτός κάνναβης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	5,1	5,3	3,2	6,1	2,5	5,2	4,3	4,3	5,9	5,8	2,8	4,3	5,5	4,1
Κάνναβη ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	11,5	15,5	7,7	11,0	7,8	8,7	7,0	7,2	9,0	7,6	12,5	8,6	12,9	8,2
Κάνναβη ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	9,7	13,3	6,4	9,6	6,0	6,8	6,2	6,5	8,1	5,4	10,9	5,7	9,7	6,0
Κάνναβη ≥ 1 φορά τις 30 τελ. ημέρες	6,2	8,6	4,4	6,1	3,4	5,3	4,0	4,6	5,2	3,3	5,1	3,5	5,9	3,6
Κάνναβη ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	7,4	10,6	4,5	7,3	3,0	5,5	4,1	4,1	5,0	3,9	6,7	4,8	8,2	5,1
Κάνναβη ≥ 3 φορές τους 12 τελ. μήνες	5,9	8,5	3,7	6,0	2,3	5,0	3,1	3,4	5,2	3,2	6,5	4,1	5,5	2,7
Κάνναβη ≥ 3 φορές τις 30 τελ. ημέρες	3,6	5,2	1,6	4,2	1,7	2,4	2,2	2,4	2,9	1,7	2,3	2,6	3,9	1,8
Κάνναβη σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών)	2,0	2,1	2,7	1,8	1,0	1,8	1,6	2,5	2,4	1,9	1,2	1,6	1,7	2,4
Κάνναβη σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών) [χρήστες]	16,4	12,5	29,1	16,3	11,0	19,3	22,6	29,0	26,4	22,3	9,3	18,5	12,8	24,5
Κάνναβη αναμεμιγμένη με καπνό (12 τελ. μήνες)	9,2	13,0	5,5	8,0	6,3	7,0	6,2	6,6	7,6	6,4	7,6	5,8	7,8	7,3
Κάνναβη αναμεμιγμένη με καπνό (12 τελ. μήνες) [χρήστες]	84,4	87,3	82,9	78,3	78,7	85,0	90,6	82,8	88,4	83,9	69,5	80,2	75,8	89,8
Ρητίνη κάνναβης (χασίσ) τους 12 τελ. μήνες	6,2	8,3	3,5	6,5	3,4	4,6	3,7	4,5	4,3	4,2	5,8	4,2	7,0	4,0
Ανθός κάνναβης ("χόρτο") τους 12 τελ. μήνες	9,1	12,3	6,1	8,8	5,6	6,9	5,7	5,8	7,1	6,6	8,2	5,5	9,4	6,9
ΗHC (εξαυδροκανναβινόλη) τους 12 τελ. μήνες	6,8	7,2	6,3	8,1	4,3	5,1	5,9	5,1	6,7	5,5	7,3	6,3	9,3	5,3
Έλαιο (λάδι) κάνναβης τους 12 τελ. μήνες	2,9	2,9	1,5	3,8	1,7	3,4	2,3	1,5	3,6	1,7	1,6	3,6	2,4	3,7
Βρώσιμα προϊόντα με βάση την κάνναβη τους 12 τελ. μήνες	4,1	4,2	3,8	4,5	3,8	3,6	4,1	2,9	5,2	3,3	4,5	6,0	3,6	4,1
Υγρά με κάνναβη για ηλεκτρονικό τσιγάρο/ναρε τους 12 τελ. μήνες	6,5	7,9	4,1	7,5	4,2	5,5	5,4	3,8	5,9	4,0	6,5	6,5	7,5	4,6
Ρητίνη κάνναβης (χασίσ) τους 12 τελ. μήνες#	58,2	58,1	54,9	63,4	47,4	60,6	56,7	54,5	51,4	59,0	52,5	56,7	63,9	50,4
Ανθός κάνναβης ("χόρτο") τους 12 τελ. μήνες#	83,1	84,4	88,1	83,3	75,4	81,0	81,7	80,7	82,4	87,9	69,8	73,7	79,0	81,9
ΗHC (εξαυδροκανναβινόλη) τους 12 τελ. μήνες#	44,3	38,5	52,3	52,5	38,6	35,8	46,3	44,8	48,4	52,7	42,1	53,1	63,2	56,4
Έλαιο (λάδι) κάνναβης τους 12 τελ. μήνες#	19,8	13,8	18,3	34,2	20,5	31,2	19,3	10,1	37,7	12,4	9,2	33,3	15,3	27,0
Βρώσιμα προϊόντα με βάση την κάνναβη τους 12 τελ. μήνες#	27,6	23,1	32,2	33,1	29,1	35,4	33,8	17,9	42,6	33,5	26,6	47,8	22,5	33,1
Υγρά με κάνναβη για ηλεκτρονικό τσιγάρο/ναρε τους 12 τελ. μήνες#	47,7	43,7	48,9	60,1	39,8	44,4	50,8	35,9	57,6	37,5	48,0	50,1	51,1	52,9
Υπερβολική χρήση κάνναβης-Σε κίνδυνο εξάρτησης (βάσει CAST)	47,6	48,2	48,7	50,0	36,3	41,7	39,7	39,5	55,4	65,0	37,2	40,5	50,4	41,4
Υπερβολική χρήση κάνναβης-Σε κίνδυνο εξάρτησης (βάσει CAST)-Σύνολο	4,2	6,0	3,0	4,0	2,2	2,8	2,1	2,7	3,8	3,5	3,9	2,0	4,2	2,5
Κοκαΐνη ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	2,4	2,7	1,0	2,7	0,7	2,2	2,0	2,4	2,6	2,8	1,0	2,0	2,6	2,6
Κοκαΐνη ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,7	0,6	0,2	1,1	0,4	0,3	0,8	0,4	0,2	0,7	0,3	1,1	0,7	1,3
Κοκαΐνη ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	2,3	2,9	0,9	2,7	0,9	1,0	2,2	2,0	2,6	1,9	1,0	1,1	2,0	2,2
Κράκ ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,8	1,7	0,5	2,4	0,9	1,9	1,8	2,6	2,4	1,9	1,3	1,6	0,9	1,4
Κράκ ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,6	0,4	0,0	1,1	0,4	0,6	1,0	0,7	0,5	1,0	0,3	0,7	0,3	0,3
Κράκ ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	1,6	1,6	0,2	2,6	1,1	0,5	1,8	2,1	1,9	1,4	1,0	1,5	1,6	1,0
Έκσταση/MDMA ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,9	2,1	1,4	2,3	0,7	0,9	1,8	1,1	2,1	1,7	0,6	1,7	2,0	2,0
Έκσταση/MDMA ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,6	0,4	0,5	1,3	0,0	0,5	0,4	0,4	1,0	0,2	0,3	1,1	1,1	0,5
Έκσταση/MDMA ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	1,8	2,0	0,8	2,6	0,9	0,8	2,0	1,8	2,4	0,9	0,6	1,3	1,5	1,8
Αμφεταμίνες ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,7	1,5	1,1	2,7	0,9	0,9	2,0	1,8	2,6	1,4	0,3	1,3	1,4	1,4
Αμφεταμίνες ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,6	0,2	0,2	1,8	0,0	0,3	0,4	0,7	0,9	0,2	0,0	0,7	0,4	0,5
Αμφεταμίνες ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	1,4	1,1	1,0	2,0	0,7	0,8	2,2	1,6	2,4	1,4	0,6	0,9	1,7	1,5
Μεθαμφεταμίνες ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,8	1,3	1,1	3,3	0,9	1,3	1,8	2,1	2,6	1,6	0,3	1,0	1,9	1,6
Μεθαμφεταμίνες ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,7	0,3	0,5	1,7	0,0	0,5	0,4	1,4	0,7	0,5	0,3	0,8	1,0	0,3
Μεθαμφεταμίνες ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	1,5	1,3	0,7	2,4	0,4	0,8	2,2	1,7	1,9	1,2	0,3	0,8	1,4	1,2
LSD ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	2,3	2,4	1,5	3,7	1,1	1,7	2,1	1,0	2,1	2,1	1,5	1,4	2,3	1,9
LSD ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,6	0,4	0,6	1,3	0,2	0,9	0,4	0,2	0,7	0,7	0,0	0,5	1,0	0,4
Ηρωίνη ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,4	1,7	0,5	1,8	0,9	0,8	1,4	1,3	2,1	1,2	0,6	0,7	1,4	1,1
Ηρωίνη ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,5	0,4	0,0	0,6	0,4	0,7	0,6	0,7	0,5	0,7	0,3	0,5	0,6	0,4
Ηρωίνη ≥ 1 φορά τους 12 τελ. μήνες	1,3	1,2	0,5	2,2	0,9	0,5	1,6	1,0	2,1	1,0	0,3	0,7	1,4	1,3
GHB ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,0	1,0	0,4	1,4	0,7	0,9	1,4	0,6	2,2	0,9	0,7	0,9	1,3	0,8
GHB ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,4	0,2	0,4	0,9	0,2	0,5	0,8	0,0	0,5	0,7	0,0	0,7	0,9	0,4
Κεταμίνη ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή	1,5	1,2	0,5	2,2	0,5	1,6	2,0	1,2	2,9	1,2	1,0	0,6	1,4	1,3
Κεταμίνη ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή	0,5	0,3	0,2	0,7	0,5	0,3	0,6	0,4	1,4	0,7	0,0	0,2	1,0	0,6

Πίνακας 9. Συνέχεια. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά τη χρήση παράνομων ουσιών για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

Συνέχεια από προηγούμενη σελίδα

Περιφέρεια	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ΧΩΡΑ	6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
"Μαγικά μανιτάρια" ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	2,0	1,9	0,9	3,1	1,3	1,7	1,8	1,0	3,1	1,6	1,2	1,4	2,1	1,7
Αναβολικά/Στεροειδή ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	1,5	1,0	1,2	2,2	0,6	1,3	2,0	1,4	3,3	1,5	1,2	2,0	1,2	2,0
Ηρεμιστικά / Υπνωτικά (χωρίς συνταγή γιατρού) ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	7,8	8,5	10,0	8,4	6,9	6,9	6,2	5,4	8,5	5,6	8,2	8,6	9,2	5,3
Ηρεμιστικά / Υπνωτικά (χωρίς συνταγή γιατρού) ≥3 φορές σε όλη τη ζωή	2,0	2,1	2,1	2,4	1,3	1,8	2,3	1,7	1,9	1,2	1,6	2,3	1,9	1,5
Ισχυρά παυσίπονα (χωρίς συνταγή γιατρού) ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	3,4	3,5	3,4	3,9	2,7	3,0	3,5	3,0	4,0	2,8	4,9	3,6	2,4	2,4
Ενέσιμη χρήση ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	1,7	1,7	0,9	2,8	0,7	0,5	1,2	1,5	2,9	1,2	1,2	1,6	1,6	1,4
Νέες συνθετικές ουσίες (κανναβινοειδή, καθιόνες) ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	3,6	4,3	3,2	3,8	2,3	2,7	3,0	2,8	3,8	3,0	3,4	2,0	4,4	2,6
Νέες συνθετικές ουσίες (κανναβινοειδή, καθιόνες) ≥1 φορά τους 12 μηνές	3,0	3,6	2,0	3,6	1,9	2,7	2,5	1,9	3,3	2,1	2,5	1,7	2,9	1,9
Εισπνεόμενες ουσίες ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	11,4	12,6	9,7	9,9	11,6	10,1	12,8	11,4	14,2	10,4	11,3	13,2	11,3	10,1
Εισπνεόμενες ουσίες ≥1 φορά τους 12 μηνές	7,4	8,5	6,6	6,0	7,8	6,0	7,9	7,8	10,2	7,2	7,0	8,9	7,5	5,4
Εισπνεόμενες ουσίες ≥1 φορά τις 30 τελ. ημέρες	4,7	5,3	3,5	3,9	5,5	4,4	4,8	5,0	6,7	4,5	5,4	6,7	3,7	3,3
Εισπνεόμενες ουσίες ≥3 φορές σε όλη τη ζωή	5,3	6,7	4,9	3,0	4,7	4,6	5,3	4,2	6,4	5,9	5,8	6,9	5,7	4,3
Εισπνεόμενες ουσίες ≥3 φορές τους 12 μηνές	2,7	3,4	2,2	1,5	2,9	2,0	2,1	2,8	3,8	3,1	3,2	3,4	2,4	2,1
Εισπνεόμενες ουσίες ≥3 φορές τις 30 τελ. ημέρες	1,4	1,2	1,1	1,3	1,9	1,7	1,8	2,0	3,3	1,6	1,4	2,4	1,4	1,0
"Αρκετοι" από τους/τις φίλους/ες καπνίζουν κάνναβη	10,0	14,7	6,2	8,2	5,0	7,4	6,8	6,6	7,2	7,6	7,6	9,4	11,7	5,3
Δυνατότητα δοκιμής κάνναβης χωρίς να γίνει χρήση, ≥1 φορά σε όλη τη ζωή	25,1	33,5	17,3	21,9	19,8	19,7	20,5	18,1	19,7	19,6	22,1	18,3	23,6	20,7
Δυνατότητα δοκιμής κάνναβης χωρίς να γίνει χρήση, ≥3 φορές σε όλη τη ζωή	11,7	17,5	5,9	9,2	6,6	8,0	8,5	7,0	7,0	8,8	11,3	8,0	10,2	9,3
"Εύκολη" η πρόσβαση σε κάνναβη	33,8	39,9	26,0	32,2	27,1	31,9	28,3	27,4	31,1	33,0	30,1	29,8	35,1	27,3
"Εύκολη" η πρόσβαση σε αμφεταμίνες	9,4	10,8	7,0	9,3	9,8	10,5	9,5	7,7	8,2	8,3	6,8	7,3	8,8	8,0
"Εύκολη" η πρόσβαση σε μεθαμφεταμίνες	8,3	10,1	5,6	8,9	6,6	8,6	7,9	6,2	6,6	6,5	5,6	6,7	6,3	5,9
"Εύκολη" η πρόσβαση σε ηρεμιστικά/υπνωτικά (χωρίς συνταγή γιατρού)	26,4	28,1	25,9	26,2	24,7	25,6	28,1	26,5	29,2	27,5	23,9	27,5	23,5	19,0
"Εύκολη" η πρόσβαση σε Έκσταση/MDMA	10,4	13,1	7,7	9,7	8,7	10,3	10,3	8,5	8,5	8,7	8,2	9,2	7,7	8,0
"Εύκολη" η πρόσβαση σε κοκαΐνη	16,8	20,6	11,6	13,8	13,1	16,3	16,3	15,5	14,7	17,3	13,3	15,5	15,6	15,3
"Εύκολη" η πρόσβαση σε ισχυρά παυσίπονα (χωρίς συνταγή γιατρού)	24,3	25,5	23,0	23,5	21,8	25,1	23,9	26,0	25,4	24,4	24,5	24,5	22,5	20,3
"Ακίνδυνη" η δοκιμή κάνναβης 1-2 φορές	51,1	54,9	47,5	50,6	46,8	47,3	48,9	47,0	51,1	49,1	59,1	44,2	48,9	46,6
"Ακίνδυνη" η περιστασιακή χρήση κάνναβης	28,1	31,3	26,2	26,9	26,7	27,6	22,2	25,1	27,7	24,6	32,8	27,3	30,7	22,4
"Ακίνδυνη" η τακτική χρήση κάνναβης	9,3	10,2	11,2	9,5	8,4	8,7	6,8	7,8	7,5	9,9	11,1	8,0	9,7	6,8
"Ακίνδυνη" η περιστασιακή χρήση ΗΗC (εξαιδροκανναβινόλης)	32,9	36,9	28,0	31,2	31,3	31,2	32,3	25,5	32,9	33,9	36,6	29,8	30,1	29,3
"Ακίνδυνη" η τακτική χρήση ΗΗC (εξαιδροκανναβινόλης)	9,6	11,0	9,8	9,4	8,2	10,3	7,9	6,1	7,8	9,9	11,3	9,3	9,0	6,6
"Ακίνδυνη" η δοκιμή έκστασης/MDMA 1-2 φορές	27,7	30,5	25,0	26,7	24,8	27,1	27,9	22,4	28,2	29,7	30,1	26,3	25,7	23,4
"Ακίνδυνη" η τακτική χρήση έκστασης/MDMA	7,8	8,3	7,8	8,9	6,8	7,8	7,5	4,9	7,2	7,8	8,1	7,2	8,1	6,4
"Ακίνδυνη" η δοκιμή αμφεταμίνης 1-2 φορές	28,9	31,6	27,0	28,9	25,5	28,4	26,9	22,6	30,2	30,8	29,9	24,2	26,2	24,4
"Ακίνδυνη" η τακτική χρήση αμφεταμίνης	7,6	8,5	9,0	8,2	6,0	7,7	5,8	4,1	5,5	7,8	5,7	8,1	7,7	6,2
"Ακίνδυνη" η δοκιμή συνθετικών κανναβινοειδών 1-2 φορές	30,4	32,6	31,0	31,1	28,7	29,9	29,8	24,2	31,6	29,1	34,5	26,0	29,1	24,5
Σε όχημα με οδηγό που είχε κάνει χρήση κάνναβης ή άλλων ουσιών	10,3	12,3	8,0	9,8	6,7	10,6	8,2	5,6	11,6	8,8	10,9	9,8	12,5	7,4
Σε οδικό ατύχημα με οδηγό που είχε κάνει χρήση κάνναβης ή άλλων ουσιών	2,2	1,8	1,1	3,2	1,3	2,7	1,8	2,1	4,1	2,9	0,6	2,4	3,1	1,7
Σε τμήμα επειγόντων περιστατικών λόγω χρήσης κάνναβης ή άλλων ουσιών	1,7	1,5	1,5	2,3	0,7	2,3	1,8	0,9	2,2	1,2	0,3	1,6	2,2	2,6

Σημειώσεις. Τα κελιά με πράσινο χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό καλύτερης συγκριτικής θέσης) και εκείνα με κόκκινο συμπεριφέρονται των οποίων το ποσοστό είναι υψηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό χειρότερης συγκριτικής θέσης).

Στερεά Ελλάδα—Θετικά: Αναλογικά χαμηλότερα ποσοστά στη συχνή χρήση κοκαΐνης και στην αντίληψη ότι η συστηματική χρήση αμφεταμινών είναι «ακίνδυνη». **Προκλήσεις:** Υψηλότερα ποσοστά πειραματισμού/χρήσης σε ευρύ φάσμα ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των «νέων» συνθετικών και των εισπνεόμενων ουσιών, μεγαλύτερη συχνότητα υψηλού κινδύνου από συστηματική χρήση κάνναβης (βάσει CAST), υψηλότερα ποσοστά πρώτης δοκιμής σε πολύ μικρή και παρουσίας σε οδικά ατυχήματα υπό την επήρεια, πιο διαδομένη αντίληψη περί «εύκολης» πρόσβασης σε ψυχότροπα φάρμακα του ΚΝΣ χωρίς ιατρική συνταγή και περί «απουσίας» κινδύνου από τη δοκιμή διεγερτικών.

Νότιο Αιγαίο—Θετικά: Χαμηλότερα ποσοστά πρώτης δοκιμής κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία και λιγότερο συχνή χρήση εισπνεόμενων. **Προκλήσεις:** Υψηλότερος πειραματισμός με κάνναβη και -αν και σε ποσοστά στα όρια του δειγματοληπτικού σφάλματος- έκσταση/MDMA, LSD, GHB και κεταμίνη, συχνή χρήση κάνναβης και πιο διαδεδομένες αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης και περί «απουσίας» κινδύνου από την περιστασιακή της χρήση, περισσότεροι φίλοι που καπνίζουν κάνναβη και παρουσία σε όχημα με οδηγό υπό την επήρεια.

Βόρειο Αιγαίο—Θετικά: Περιορισμένη διάδοση «νέων» συνθετικών ουσιών, μεγαλύτερη δυσκολία πρόσβασης σε αμφεταμίνες και λιγότερο διαδεδομένες αντιλήψεις περί «απουσίας» κινδύνου από τη χρήση κάνναβης και συνθετικών κανναβινοειδών. **Προκλήσεις:** Υψηλότερη χρήση εισπνεόμενων ουσιών (δοκιμή και επανάληψη), ουσίας έκσταση/MDMA και κοκαΐνης και συχνότερη μη-ιατρική χρήση ηρεμιστικών/υπνωτικών, αλλά και αναδυόμενων ειδών κάνναβης (π.χ., έλαια και βρώσιμα).

Δυτική Μακεδονία—*Θετικά*: Σαφώς χαμηλότερα ποσοστά σχεδόν σε όλους τους δείκτες χρήσης και αντιλήψεων περί «εύκολης» πρόσβασης και «απουσίας» κινδύνων από τη χρήση.

Προκλήσεις: Καμία

Ανατολική Μακεδονία & Θράκη—*Θετικά*: Σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά χρήσης στα περισσότερα είδη ουσιών, χαμηλότερο ποσοστό αντιλήψεων περί «εύκολης» πρόσβαση σε ουσίες όπως κάνναβη, διεγερτικά και ψυχοδραστικά φάρμακα (χωρίς τη συνταγή γιατρού), καθώς και χαμηλότερα ποσοστά παρουσίας σε οδικά ατυχήματα υπό την επήρεια και σε τμήματα επειγόντων. *Προκλήσεις*: Χαμηλότερη ηλικία δοκιμής κάνναβης, ελαφρώς υψηλότερο ποσοστό αντίληψης περί «απουσίας» κινδύνου για τακτική χρήση κάνναβης και αμφεταμινών, καθώς και υψηλότερη μη-ιατρική/μη-συνταγογραφημένη χρήση ηρεμιστικών/υπνωτικών.

Ιόνια Νησιά—*Θετικά*: Χαμηλότερα επίπεδα δοκιμής κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία και -αν και σε ποσοστά στα όρια του δειγματοληπτικού σφάλματος- χαμηλότερα επίπεδα χρήσης ουσιών όπως κοκαΐνη, αμφεταμίνες, μεθαμφεταμίνες, LSD και έκσταση/MDMA, χαμηλότερα ποσοστά παρουσίας σε οδικά ατυχήματα υπό την επήρεια και σε τμήματα επειγόντων, όπως και αντιλήψεων περί «εύκολης» πρόσβασης σε διεγερτικά. *Προκλήσεις*: Σχετικά υψηλότερη πρόσφατη χρήση κάνναβης και υψηλότερο ποσοστό αντιλήψεων περί «απουσίας» κινδύνου από τη δοκιμή/περιστασιακή χρήση κάνναβης, του ημισυνθετικού HHC και άλλων συνθετικών κανναβινοειδών.

Κρήτη—*Θετικά*: Χαμηλότερα ποσοστά χρήσης/πρόσβασης σε εισπνεόμενες και ηρεμιστικά/υπνωτικά χωρίς συνταγή, πιο επιφυλακτικές αντιλήψεις για κάνναβη, το ημισυνθετικό HHC και τα διεγερτικά έκσταση/MDMA και αμφεταμίνες (περιστασιακή/τακτική) και λιγότεροι φίλοι που καπνίζουν κάνναβη. *Προκλήσεις*: Υψηλότερα ποσοστά παρουσίας σε τμήματα επειγόντων περιστατικών λόγω χρήσης, αυξημένη επαναλαμβανόμενη χρήση HHC και κοκαΐνης και συχνότερη κατανάλωση κάνναβης αναμεμιγμένης με καπνό.

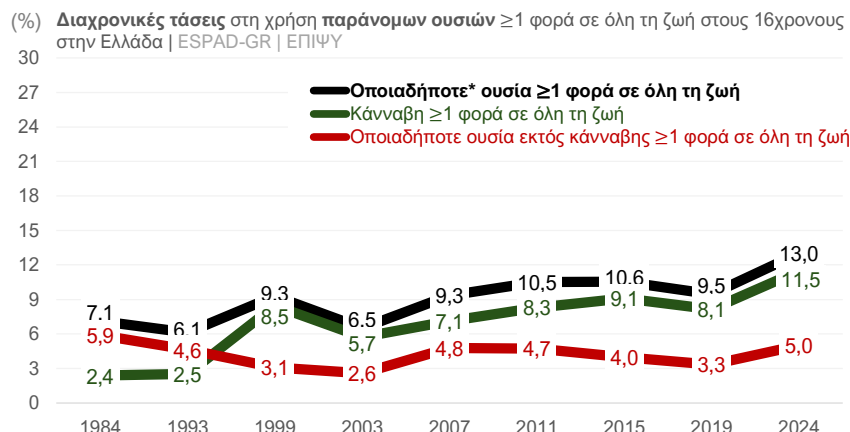
Δυτική Ελλάδα—*Θετικά*: Πιο επιφυλακτικές στάσεις (λιγότεροι θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση ουσιών όπως κάνναβη, ημισυνθετικά (HHC) και συνθετικά κανναβινοειδή, έκσταση/MDMA και αμφεταμίνες, χαμηλότερος πειραματισμός με εισπνεόμενες ουσίες, μειωμένη εμπλοκή σε καταστάσεις όπως οδήγηση υπό την επήρεια και διακομιδή σε τμήμα επειγόντων, περιορισμένη χρήση ηρεμιστικών/υπνωτικών χωρίς συνταγή. *Προκλήσεις*: Αυξημένα ποσοστά δοκιμής κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία και «ευκολότερη» πρόσβαση σε ισχυρά οπιοειδή παυσίπονα.

3.6 Διαχρονικές τάσεις

Χρήση κάποιας (οποιασδήποτε) παράνομης ουσίας—Ο επιπολασμός της χρήσης παράνομων ουσιών (οποιασδήποτε παράνομης ουσίας ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή) είναι στους 16χρονους το 2024 (13,0%) σημαντικά αυξημένος συγκριτικά με πριν από μία 5ετία (2019: 9,5%), ενώ εμφανίζει και το υψηλότερο ποσοστό της 40ετίας (1984: 7,1%)—με την τάση στα ενδιάμεσα χρόνια να παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις αλλά να είναι συνολικά αυξητική (Γράφημα 60). Την τελευταία 5ετία σημαντικά αυξημένος εμφανίζεται ο επιπολασμός τόσο της χρήσης της κάνναβης (δημοφιλέστερη ουσία χρήσης) όσο και της χρήσης οποιασδήποτε παράνομης ουσίας εκτός κάνναβης¹⁴ (Γράφημα 60), με την αύξηση αυτή να εντοπίζεται σε όλες τις περιπτώσεις μόνο στα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

¹⁴ Η κατηγορία αυτή αφορά την -έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή- χρήση κοκαΐνης, κρακ, έκσταση/MDMA, αμφεταμίνης, μεθαμφεταμίνης, LSD ή κάποιου άλλου παραισθησιογόνου, ηρωίνης, κεταμίνης ή/και GHB.

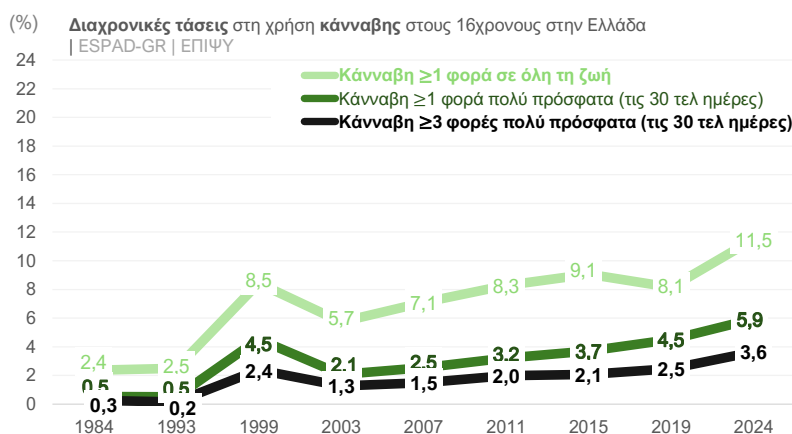
Γράφημα 60. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση παράνομων ουσιών ≥1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα

Χρήση κάνναβης—Σημαντικά αυξημένος εμφανίζεται το 2024 ο επιπολασμός της χρήσης κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα συγκριτικά με την προηγούμενη 5ετία (2019): από 8,1% σε 11,5% για τη χρήση της ουσίας έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, από 4,6% σε 6,2% για την πολύ πρόσφατη (τις τελευταίες 30 ημέρες) χρήση της και από 2,5% σε 3,6% για την επαναλαμβανόμενη ≥3 φορές πολύ πρόσφατη χρήση της (Γράφημα 61)—με τις αυξήσεις αυτές να χαρακτηρίζουν αποκλειστικά τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

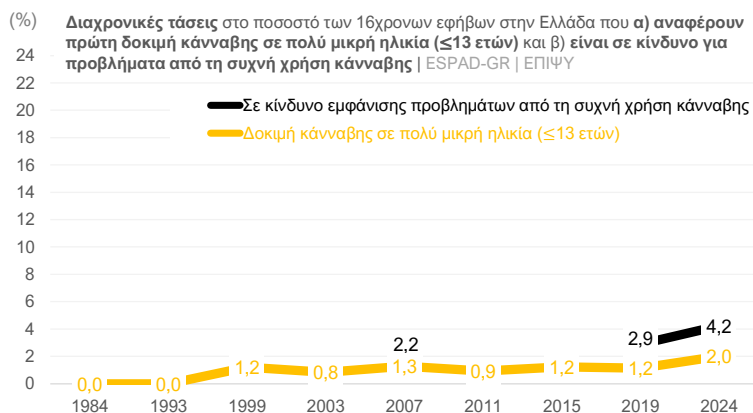
Αν και σε πολύ χαμηλά επίπεδα επιπολασμού¹⁵, αυξημένο το 2024 συγκριτικά με το 2019 εμφανίζεται και το ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που αναφέρουν δοκιμή κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία (≤13 ετών, από 1,2% σε 2,0%), ενώ σημαντικά αυξημένο είναι και το ποσοστό των εκείνων που σύμφωνα με την κλίμακα CAST διατρέχουν κίνδυνο για εμφάνιση προβλημάτων από τη συχνή κατανάλωση κάνναβης (από 2,9% σε 4,2%, Γράφημα 62)—με τις αυξήσεις αυτές να περιορίζονται και σε αυτές τις περιπτώσεις αποκλειστικά στα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 61. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα

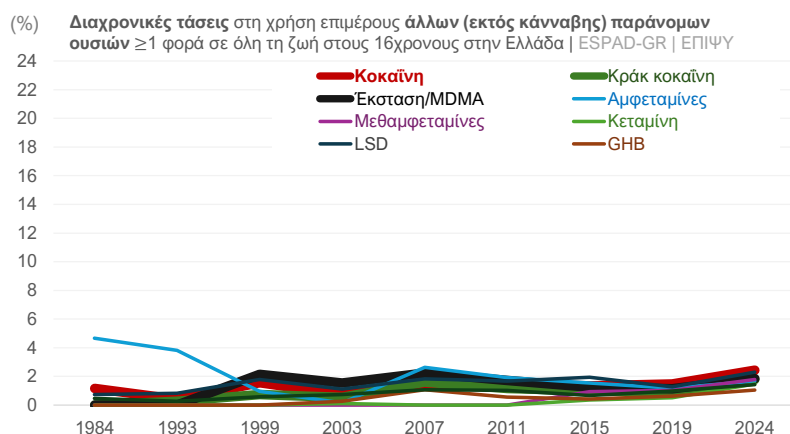
¹⁵ Τα ποσοστά κάτω του 2,5% θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος.

Γράφημα 62. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων εφήβων στην Ελλάδα που α) αναφέρουν πρώτη δοκιμή κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία (≤ 13 ετών) και β) είναι σε κίνδυνο εμφάνισης προβλημάτων από τη συχνή χρήση κάνναβης

Χρήση άλλων ουσιών—Ο επιπολασμός της χρήσης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή ξεχωριστά κάθε μιας από τις υπόλοιπες παράνομες ουσίες (πλην κάνναβης) διατηρείται διαχρονικά σταθερά σε χαμηλά επίπεδα, κάτω του 2,5% και τα ποσοστά αυτά θα πρέπει να ερμηνεύονται με επιφύλαξη, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος. Παρά τον περιορισμό αυτόν, με λίγες μόνον εξαιρέσεις όπου δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά (αμφεταμίνες, GHB και ηρωίνη), αυξημένο εμφανίζεται το 2024 σε σχέση με το 2019 και το ποσοστό της χρήσης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή σε παράνομες ουσίες όπως της κοκαΐνης (από 1,5% σε 2,4%), του κρακ κοκαΐνης (από 0,9% σε 1,8%), της έκστασης/MDMA (από 1,1% σε 1,9%), της μεθαμφεταμίνης (από 1,0% σε 1,8%), της κεταμίνης (από 0,5% σε 1,5%) και του LSD (από 1,3% σε 2,3%, Γράφημα 63). Στις περισσότερες από αυτές τις ουσίες οι αυξήσεις αφορούν κυρίως τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

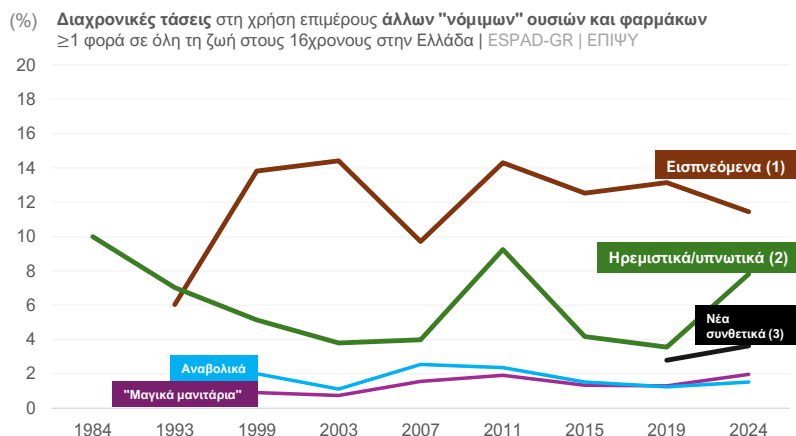
Γράφημα 63. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση επιμέρους άλλων (εκτός κάνναβης) παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα

Η χρήση (≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή) άλλων ουσιών και ψυχοδραστικών φαρμάκων που βρίσκονται «νόμιμα» στο εμπόριο παρουσιάζει διακυμάνσεις τις τελευταίες δεκαετίες, αλλά - όπως και την περίπτωση των παράνομων ουσιών- είναι σημαντικά αυξημένη την τελευταία δετία (με εξαίρεση τις εισπνεόμενες ουσίες που παρουσιάζουν μείωση, Γράφημα 64). Σημαντικότερη εξ αυτών είναι η αύξηση που παρατηρείται στη μη-συνταγογραφημένη (μη-

ιατρική) χρήση συνταγογραφούμενων ηρεμιστικών/υπνωτικών φαρμάκων (από 3,5% σε 7,8%, Γράφημα 64), η οποία αφορά εξίσου αγόρια και κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

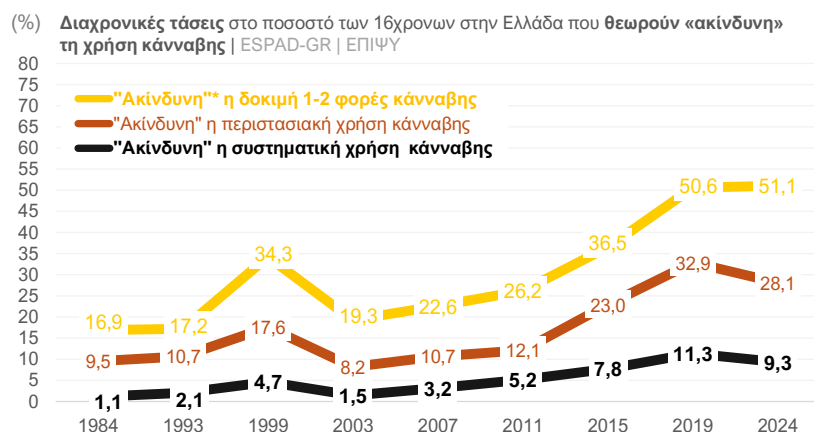
Γράφημα 64. Διαχρονικές τάσεις στη χρήση επιμέρους άλλων "νόμιμων" ουσιών και φαρμάκων ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή στους 16χρονους στην Ελλάδα

Σημειώσεις: (1) Κόλλα, βενζίνη κλπ. (2) Συνταγογραφούμενα ψυχοδραστικά του ΚΝΣ που χρησιμοποιούνται χωρίς συνταγή γιατού. (3) Κανναβινοειδή ή καθιόνες.

Αντιλήψεις κινδύνου από τη χρήση: Το 2024 φαίνεται να ανακόπτεται η έως το 2019 σταδιακή σημαντική αύξηση ανά 4ετία του ποσοστού των 16χρονων που βλέπουν μόνον ελαφρύ ή καθόλου κίνδυνο από τη χρήση κάνναβης (Γράφημα 65). Ειδικότερα, το ποσοστό της χρήσης έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή διατηρείται σταθερό, αλλά εκείνο της περιστασιακής και της συστηματικής χρήσης παρουσιάζει μείωση—με τη μείωση αυτή να εντοπίζεται αποκλειστικά στα αγόρια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 65. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης

*Απάντησαν "ελαφρύς κίνδυνος" ή "ακίνδυνο".

Παρόμοια τάση (σταθερότητα) παρατηρείται και στην περίπτωση της ουσίας έκσταση/MDMA, αλλά όχι και στις περιπτώσεις των αμφεταμινών και των «νέων» συνθετικών κανναβινοειδών ή καθιόνων για τις οποίες το ποσοστό είναι αυξημένο περαιτέρω το 2024 (Γράφημα 66), με τη μεταβολή αυτή να αφορά εξίσου τα αγόρια και τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

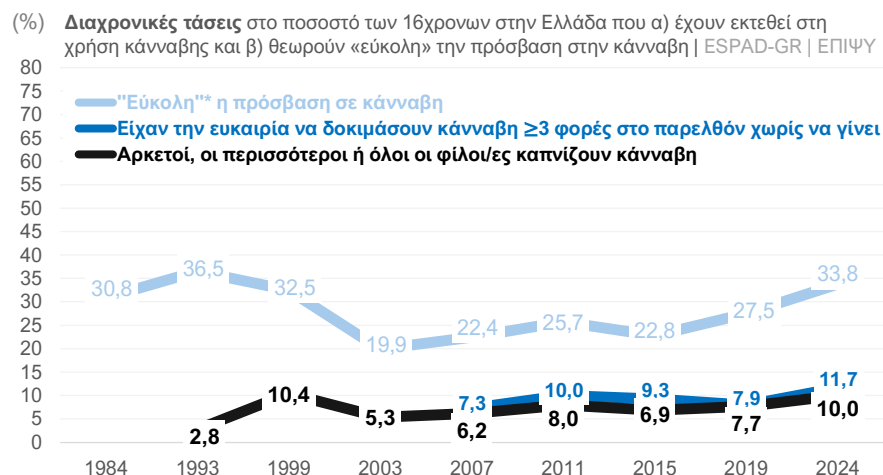
Γράφημα 66. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση άλλων παράνομων ουσιών (εκτός κάνναβης)

*Απάντησαν "ελαφρύς κίνδυνος" ή "ακίνδυνο". † Κανναβινοειδή ή καθινόνες.

Περιβάλλον χρήσης και αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε ουσίες: Περαιτέρω αυξημένα εμφανίζονται το 2024 συγκριτικά με το 2019 τα ποσοστά των 16χρονων που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στην κάνναβη (από 27,5% σε 33,8%, Γράφημα 67)—με την αύξηση αυτή να εντοπίζεται αποκλειστικά στα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Οριακά αυξημένο εμφανίζεται το 2024 και το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν ότι αρκετοί, οι περισσότεροι ή ακόμη και όλοι οι φίλοι/ες καπνίζουν κάνναβη (από 7,7% σε 10,0%, Γράφημα 67)—με την αύξηση αυτή να αφορά και σε αυτήν την περίπτωση αποκλειστικά τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Σημαντική αύξηση παρατηρείται και στο ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι είχαν τουλάχιστον 3 φορές στο παρελθόν την ευκαιρία να δοκιμάσουν κάνναβη χωρίς τελικά να το κάνουν (από 7,9% σε 11,7%, Γράφημα 67)—με την αύξηση αυτή να αφορά και τα δύο φύλα αλλά κυρίως τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

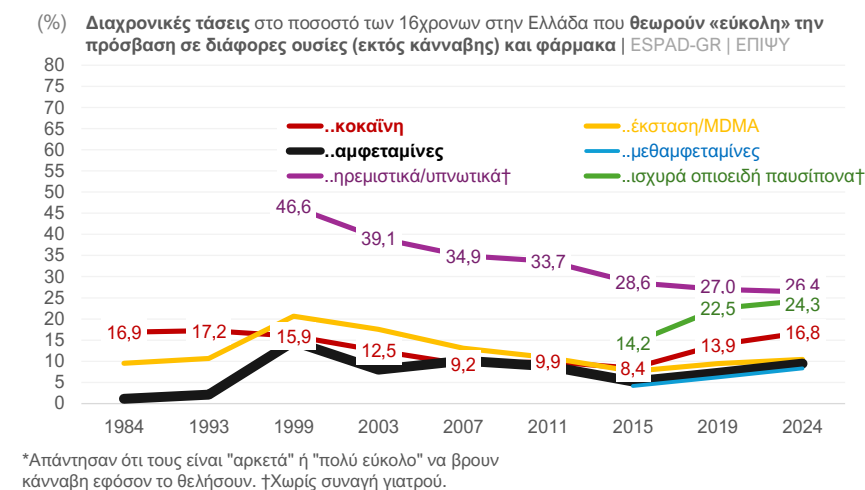
Γράφημα 67. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που α) έχουν εκτεθεί στη χρήση κάνναβης, β) αρκετοί, οι περισσότεροι ή όλοι οι φίλοι τους καπνίζουν κάνναβη και γ) θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στην κάνναβη

*Απάντησαν ότι τους είναι "αρκετά" ή "πολύ εύκολο" να βρουν κάνναβη εφόσον το θελήσουν

Περαιτέρω οριακά αυξημένο εμφανίζεται, τέλος, το 2024 και το ποσοστό των 16χρονων που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στην κοκαΐνη (από 13,9% σε 16,8%), την αμφεταμίνη (από 7,2% σε 9,4%) και τη μεθαμφεταμίνη (από 6,2% σε 8,3%, Γράφημα 68)—με την αύξηση αυτή να αφορά σε όλες τις περιπτώσεις αποκλειστικά τα κορίτσια (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 68. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε άλλες παράνομες ουσίες (εκτός κάνναβης) και φάρμακα

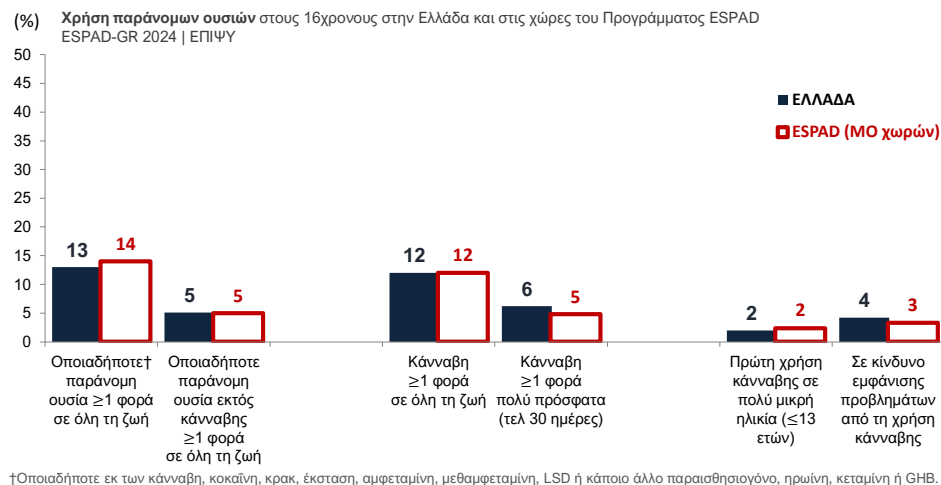

3.7 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD

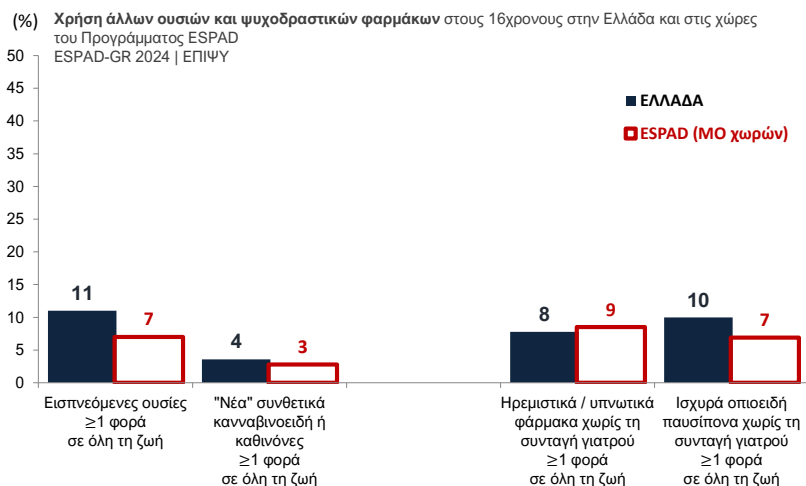
Στους περισσότερους δείκτες που αφορούν τη χρήση παράνομων ουσιών και για τους οποίους υπάρχουν συγκρίσιμα διακρατικά στοιχεία, οι 16χρονοι στην Ελλάδα εμφανίζουν παρόμοια με—ή και οριακά υψηλότερα ποσοστά από εκείνα των ομοτίμων τους στις περισσότερες από τις χώρες που συμμετείχαν στην πανευρωπαϊκή έρευνα ESPAD (Γραφήματα 69-71). Υψηλότερα ποσοστά στην Ελλάδα σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο παρατηρούνται στη χρήση εισπνεόμενων ουσιών (11% και 7%, αντίστοιχα) και ισχυρών οπιοειδών παυσίπονων (χωρίς τη συνταγή γιατρού, 10% και 7%, αντίστοιχα, Γράφημα 70). Σημαντικά υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται επιπλέον στην Ελλάδα και στις αντιλήψεις περί «εύκολης» πρόσβασης σε ουσίες όπως η κάνναβη (34% και 26%, αντίστοιχα), η κοκαΐνη (17% και 13%, αντίστοιχα) και τα ηρεμιστικά/υπνωτικά (26% και 19%, αντίστοιχα, Γράφημα 71).

Διαχρονικά, αντίθετα με ό,τι παρατηρείται στην Ελλάδα, στις περισσότερες χώρες της πανευρωπαϊκής σχολικής έρευνας ESPAD, μετά το 2011 μειώνεται η χρήση παράνομων ουσιών συνολικά, αλλά και ειδικότερα της κάνναβης, συμπεριλαμβανομένης της πολύ πρόσφατης χρήσης της (το 2024 καταγράφηκαν τα χαμηλότερα ποσοστά της 25ετίας), ενώ σταθερά παραμένουν τα ποσοστά της χρήσης ουσιών εκτός κάνναβης, αλλά και του πειραματισμού με την ουσία αυτή σε πολύ μικρή ηλικία (δεν φαίνεται σε γράφημα). Επίσης αντίθετα με την τάση που παρατηρήθηκε στην Ελλάδα, το ποσοστό των εφήβων που θεωρούν ότι θα τους ήταν «εύκολο» να βρουν κάνναβη εμφανίζει στις περισσότερες χώρες μείωση το 2024 συγκριτικά με το 2019.

Γράφημα 69. Χρήση παράνομων ουσιών στους 16χρονους στην Ελλάδα και στις χώρες του Προγράμματος ESPAD

Γράφημα 70. Χρήση άλλων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων στους 16χρονους στην Ελλάδα και στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

Γράφημα 71. 16χρονοι που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε διάφορες ουσίες στην Ελλάδα και στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

4. ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Κύρια σημεία

- Δύο στους 5 (40,5%) 16χρονους¹⁶ περνούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ≥ 4 ώρες/ημέρα τις καθημερινές—δύο στους 3 (64,9%) τα Σαββατοκύριακα/αργίες
- 48% εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης
- Τα κορίτσια πιο εκτεθειμένα στη συχνή χρήση τις καθημερινές (48% έναντι 32%) και την προβληματική ενασχόληση (18% έναντι 9%)
- Περιφερειακές αποκλίσεις με καλύτερη εικόνα σε Πελοπόννησο και Κρήτη.
- Αύξηση από το 2019 στο 2024 του χρόνου που αφιερώνεται και στην προβληματική ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κυρίως στα αγόρια
- Ελλάδα παρόμοια επίπεδα με περισσότερες από τις χώρες ESPAD, διαχρονικές αυξήσεις και πανευρωπαϊκά

4.1 Ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στους 16χρονους

Περισσότεροι από δύο στους 5 (40,5%) 16χρονους στην Ελλάδα αναφέρουν ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης¹⁷ για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα τις καθημερινές και περισσότεροι από 3 στους πέντε (64,9%) το Σαββατοκύριακο (Γράφημα 72).

Επιπλέον, από τις απαντήσεις τους εκτιμήθηκε ότι σχεδόν οι μισοί 16χρονοι (48,0%) εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης¹⁸.

¹⁶ Για λόγους γλωσσικής οικονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται συμβατικά το αρσενικό γένος. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότιμης αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

¹⁷ Οι μαθητές ρωτήθηκαν για το πόσες ώρες την ημέρα, ξεχωριστά για τις ημέρες που έχουν σχολείο και για τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες, είναι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (TikTok, Instagramm, WhatsApp, Facebookk, Viber, Snapchat κ.α.)

¹⁸ Οι μαθητές ρωτήθηκαν για το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με προτάσεις σχετικά με προβλήματα που ενδεχομένως να αντιμετωπίζουν από την ενασχόλησή τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μέσω των απαντήσεών τους υπολογίστηκε ακολούθως το ποσοστό εκείνων που αντιμετωπίζουν προβλήματα από τη συχνή ενασχόλησή τους με αυτά. Η κλίμακα περιγράφεται στο: Holstein et al (2014). Perceived problems with computer gaming and internet use among adolescents: measurement tool for non-clinical survey studies. BMC Public Health, 14(1), 361. <https://doi.org/10.1186/1471-245861>

Γράφημα 72. Ενασχόληση 16χρονων στην Ελλάδα με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

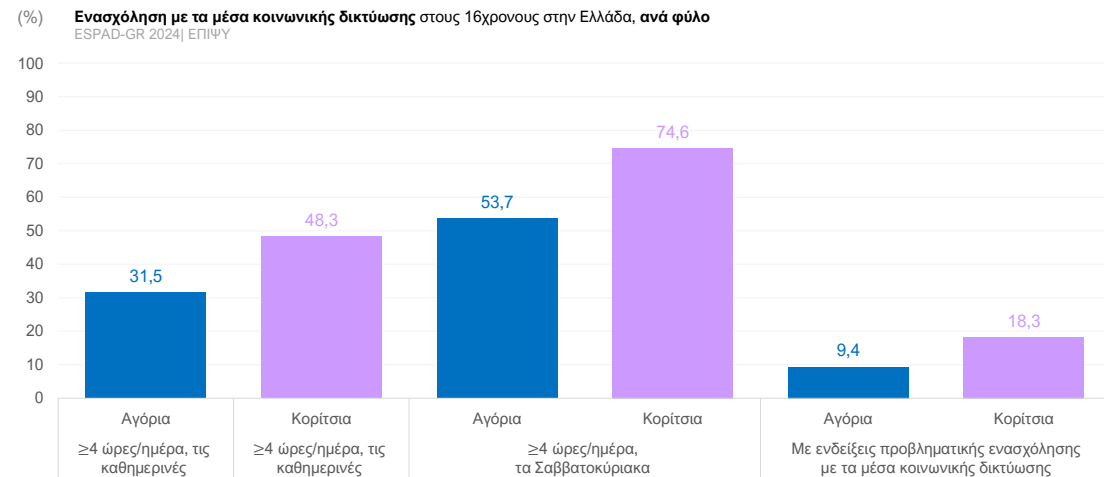

4.2 Διαφορές ανά φύλο

Τα κορίτσια αναφέρουν ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από τα αγόρια, τόσο τις καθημερινές (48,3% και 31,5% για τα κορίτσια και τα αγόρια, αντίστοιχα) όσο και τα Σαββατοκύριακα (74,6% και 54,7% για τα κορίτσια και τα αγόρια, αντίστοιχα, Γράφημα 73).

Αντίστοιχα, σχεδόν διπλάσιο ποσοστό κοριτσιών (18,3%) από ό,τι αγοριών (9,4%) εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Γράφημα 73).

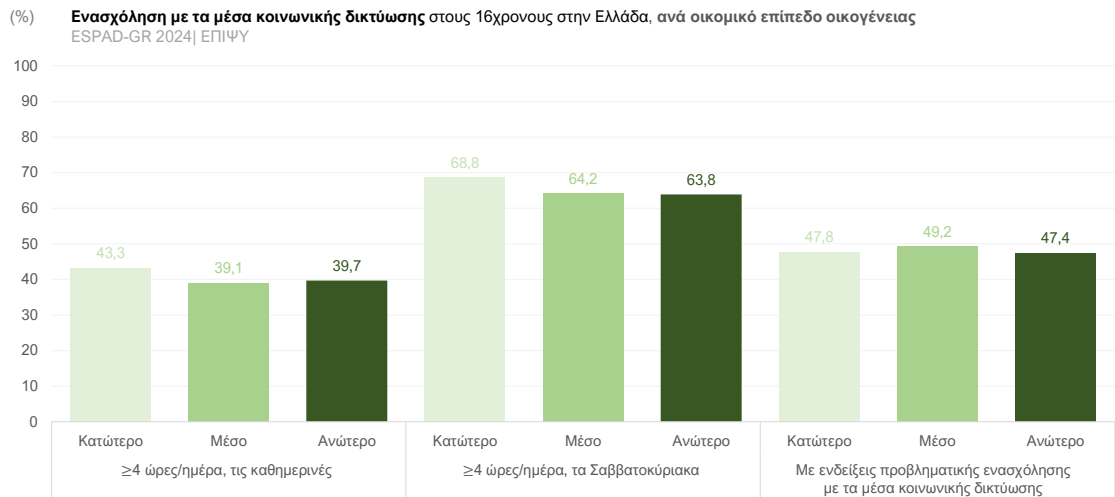
Γράφημα 73. Ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

4.3 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Δεν καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές στην ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας των εφήβων (Γράφημα 74).

Γράφημα 74. Ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

4.4 Διαφορές ανά περιφέρεια

Ο Πίνακας 10 παραθέτει τα ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το σύνολο της χώρας (μπλε στήλη) και ανά περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους (N) του δείγματος των 16χρονων που συμμετείχαν σε κάθε περιφέρεια. Τα κελιά με πράσινο (ή κόκκινο) χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο (ή υψηλότερο) από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση—ενδεικτικό καλύτερης (ή χειρότερης) συγκριτικά θέσης.

Όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα, δύο περιφέρειες εμφανίζουν συγκριτικά χειρότερη κατάσταση (Ιόνιο και Νότιο Αιγαίο) και δύο εμφανίζουν καλύτερη (Πελοπόννησος και Κρήτη).

Πίνακας 10. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

	ΧΩΡΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔ & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΙΟΝΙΟ	ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
	6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ≥4 ώρες την ημέρα τις καθημερινές	41	42	41	41	41	37	41	42	42	34	45	42	45	33
Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ≥4 ώρες την ημέρα το Σαββατοκύριακο	65	67	65	64	65	64	64	64	62	62	68	67	65	59
Ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	48	48	49	48	47	50	49	48	45	46	45	51	50	46

Ειδικότερα:

Στην Αττική καταγράφονται υψηλότερα ποσοστά ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα το Σαββατοκύριακο (αλλά όχι τις καθημερινές).

Οι περιφέρειες Ανατ. Μακεδονίας-Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας δεν διαφοροποιούνται σημαντικά από το μέσο ποσοστό για την χώρα.

Η έφηβοι στην περιφέρεια Θεσσαλίας έχουν χαμηλότερο ποσοστό στην ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα τις καθημερινές αλλά εμφανίζουν σε υψηλότερο ποσοστό ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η έφηβοι στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας εμφανίζουν σε χαμηλότερο ποσοστό ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά στην ενασχόληση των εφήβων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα τόσο τις καθημερινές όσο και τα Σαββατοκύριακα.

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων παρουσιάζει μια μικτή εικόνα καθώς είναι σε χειρότερη στην ενασχόληση των εφήβων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα τόσο τις καθημερινές όσο και τα Σαββατοκύριακα αλλά σε καλύτερη θέση αναφορικά με το ποσοστό εκείνων που εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με αυτά.

Στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καταγράφονται υψηλότερα ποσοστά στους 16χρονους που εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

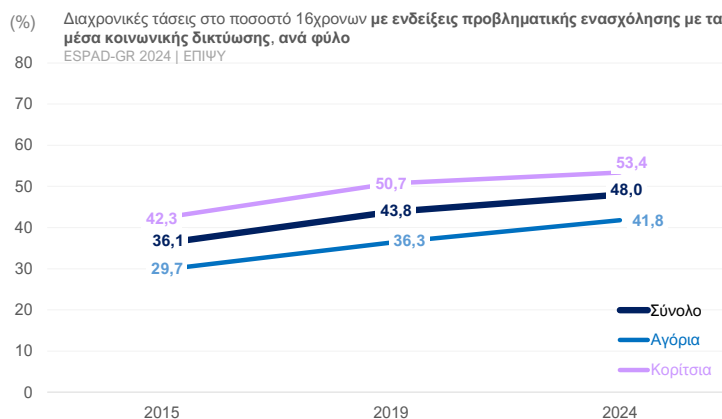
Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εμφανίζει μια αρνητική εικόνα καθώς στην περιοχή καταγράφονται υψηλότερα ποσοστά ενασχόλησης των 16χρονων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα τις καθημερινές αλλά και στο ποσοστό εκείνων που εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με αυτά.

Η κατάσταση στην περιφέρεια Κρήτης είναι θετική καθώς εκεί καταγράφονται χαμηλότερα ποσοστά στην ενασχόληση των εφήβων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα τόσο τις καθημερινές όσο και τα Σαββατοκύριακα.

4.5 Διαχρονικές τάσεις

Από το 2019 στο 2024 αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που αναφέρουν ότι περνούν τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τις καθημερινές (από 35,4% σε 40,5%) και τα Σαββατοκύριακα (από 59,5% σε 64,9%, **δεν φαίνεται σε γράφημα**). Από το 2015 (πρώτα διαθέσιμα στοιχεία) στο 2019 και ακολούθως στο 2024 αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό των 16χρονων που εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με την αύξηση από το 2019 στο 2024 να είναι στατιστικά σημαντική μόνο για τα αγόρια (Γράφημα 75).

Γράφημα 75. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό 16χρονων με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

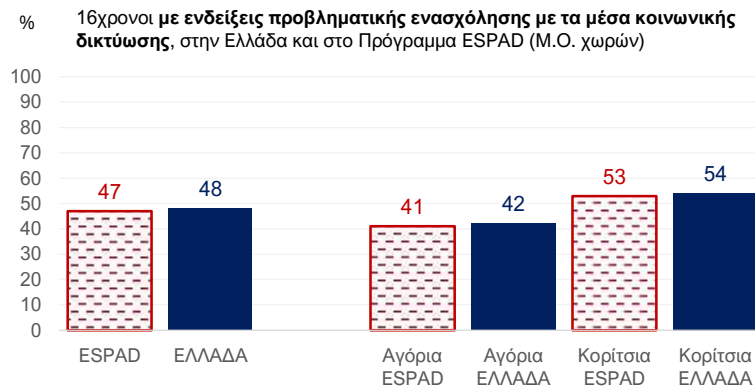

4.6 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD

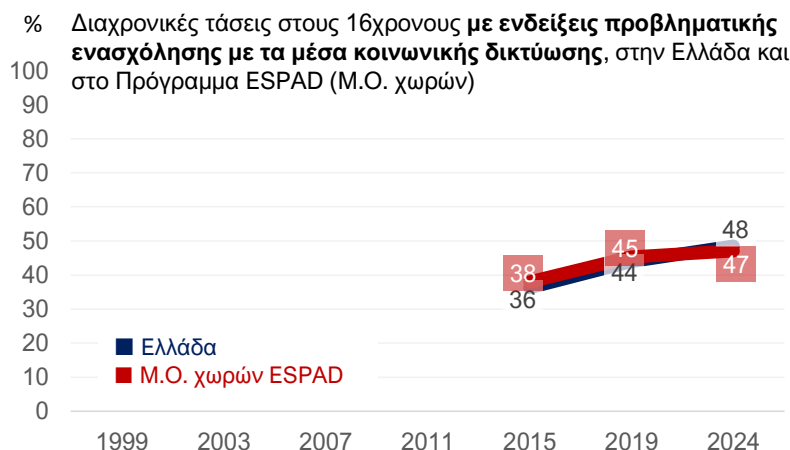
Οι 16χρονοι στην Ελλάδα εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε παρόμοιο ποσοστό με τους συνομηλίκους τους στις χώρες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ESPAD (48% στην Ελλάδα έναντι 47% για τον ευρωπαϊκό Μ.Ο., Γράφημα 76).

Επίσης, όπως και στις περισσότερες χώρες πανευρωπαϊκά έτσι, και στην Ελλάδα αυξήθηκε την τελευταία 10ετία σημαντικά (ιδιαίτερα μεταξύ του 2015 και του 2019) το ποσοστό των εφήβων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες εξαιτίας της υπερβολικής ενασχόλησής τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Γράφημα 77).

Γράφημα 76. 16χρονοι με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

Γράφημα 77. Διαχρονικές τάσεις στους 16χρονους με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην Ελλάδα και συνολικά στο Πρόγραμμα ESPAD (Μ.Ο. χωρών)

5. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Κύρια σημεία

- Ένας¹⁹ στους 4 (23,8%) 16χρονους στην Ελλάδα παίζει τουλάχιστον 2 ώρες την ημέρα τις καθημερινές—δύο στους 5 (41,9%) παίζουν με την ίδια ένταση κάθε μέρα του Σαββατοκύριακου/ αργιών
- Ένας στους 5 (20,7%) εμφανίζει ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης
- Τα αγόρια παίζουν συχνότερα και εμφανίζουν σε υψηλότερο ποσοστό ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης από τα κορίτσια (29,2% έναντι 13,3%)
- Υψηλότερα επίπεδα συχνής και προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους οικογενειών με «μέσο» οικονομικό επίπεδο
- Αυξητικές τάσεις την τελευταία 5ετία σε όλους τους δείκτες ενασχόλησης—σημαντική άνοδος προβληματικής ενασχόλησης στα κορίτσια
- Δυσμενέστερη εικόνα σε Ανατ. Μακεδονία & Θράκη και Βόρειο Αιγαίο, θετικότερη στην Ήπειρο
- Αν και παίζουν με μικρότερη συχνότητα, οι 16χρονοι στην Ελλάδα εμφανίζουν παρόμοια επίπεδα προβληματικής ενασχόλησης με τους συνομηλίκους τους στην Ευρώπη

5.1 Ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους

Το 2024 σχεδόν ένας στους 4 (23,8%) 16χρονους στην Ελλάδα αναφέρει ότι τις τελευταίες 30 μέρες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας έπαιξε ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming για τουλάχιστον 2 ώρες την ημέρα τις καθημερινές²⁰ και περισσότεροι από δύο στους 5 (41,9%) αναφέρουν το ίδιο, ανά ημέρα, για τα Σαββατοκύριακα/τις αργίες (Γράφημα 78). Επιπλέον, ένας στους 7 (14,2%) αναφέρει ότι τις τελευταίες 7 μέρες έπαιξε κάποιο ηλεκτρονικό παιχνίδι σε καθημερινή βάση.

Από τις απαντήσεις σε ειδική κλίμακα²¹ εκτιμήθηκε ότι ένας στους 5 (20,7%) 16χρονους στην Ελλάδα εμφανίζει ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming (Γράφημα 78).

¹⁹ Για λόγους γλωσσικής οικονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται συμβατικά το αρσενικό γένος. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότητας αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

²⁰ Οι μαθητές ρωτήθηκαν για το πόσες ώρες την ημέρα, τις τελευταίες 30 ημέρες και ξεχωριστά για τις ημέρες που είχαν σχολείο και για τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες, έπαιξαν ηλεκτρονικά παιχνίδια (π.χ., fifa, δράσης, πολέμου, στρατηγικής, δεξιοτήτων, κουίζ, κ.α.) σε ειδική κονσόλα, ηλεκτρονικό υπολογιστή, τάμπλετ, smartphone ή άλλη ηλεκτρονική συσκευή

²¹ Σημείωση: Οι μαθητές ρωτήθηκαν για το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με προτάσεις σχετικά με προβλήματα που ενδεχομένως να αντιμετωπίζουν από την ενασχόλησή τους με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Μέσω των απαντήσεών τους υπολογίστηκε ακολούθως το ποσοστό εκείνων που αντιμετωπίζουν προβλήματα από τη συχνή ενασχόλησή τους με αυτά. Η κλίμακα περιγράφεται στο: Holstein et al (2014). Perceived problems with computer gaming and internet use among

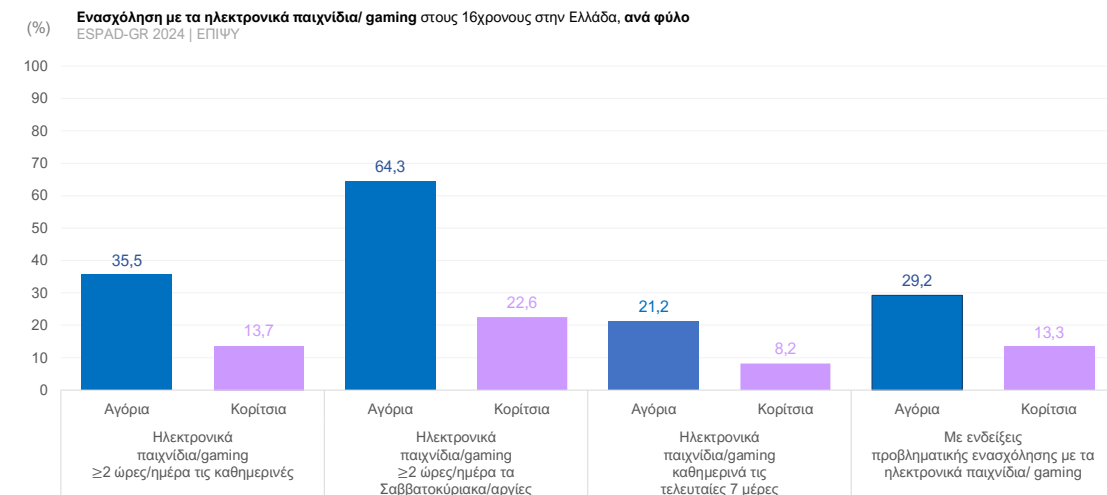
Γράφημα 78. Ενασχόληση 16χρονων στην Ελλάδα με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια

5.2 Διαφορές ανά φύλο

Σε όλους τους δείκτες που εξετάστηκαν, τα αγόρια αναφέρουν ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια (Γράφημα 79). Αντίστοιχα, υπερδιπλάσιο ποσοστό αγοριών (29,2%) από ό,τι κοριτσιών (13,3%) εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Γράφημα 79. Ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

5.3 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

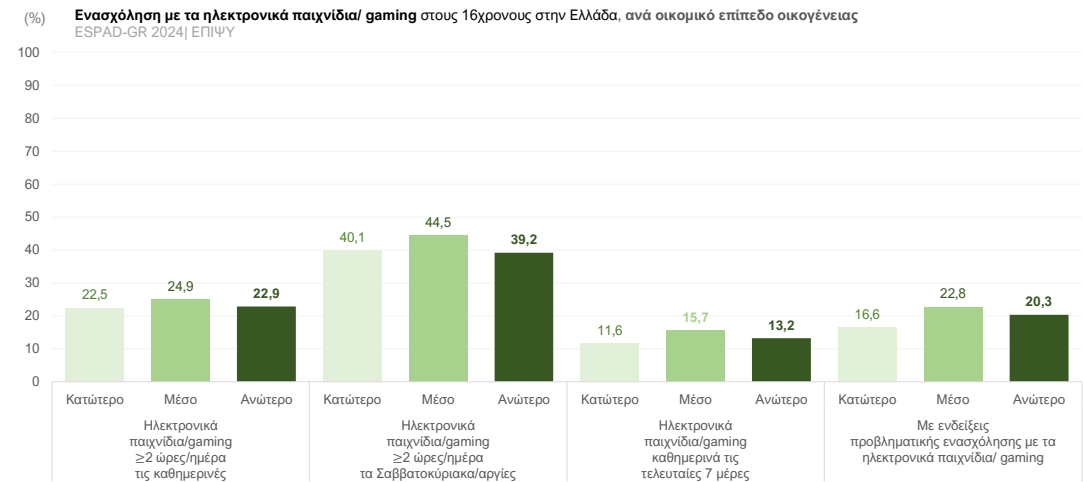
Οι έφηβοι από οικογένειες «μέσου» οικονομικού επιπέδου αναφέρουν ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια τουλάχιστον 2 ώρες την ημέρα τα Σαββατοκύριακα σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (44,5%) συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από οικογένειες αναλογικά «υψηλότερου» οικονομικού επιπέδου (39,2%, Γράφημα 80).

Επιπλέον, οι έφηβοι από οικογένειες «μέσου» οικονομικού επιπέδου αναφέρουν ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια σε καθημερινή βάση την εβδομάδα πριν τη διεξαγωγή της

adolescents: measurement tool for non-clinical survey studies. BMC Public Health, 14(1), 361. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-361>

έρευνας και εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με αυτά σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από οικογένειες αναλογικά «χαμηλότερου» οικονομικού επιπέδου (Γράφημα 80).

Γράφημα 80. Ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

5.4 Διαφορές ανά περιφέρεια

Στον Πίνακα 11 παρατίθενται τα ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming για το σύνολο της χώρας (μπλε στήλη) και ανά περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους (N) του δείγματος των 16χρονων που συμμετείχαν σε κάθε περιφέρεια. Τα κελιά με πράσινο (ή κόκκινο) χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο (ή υψηλότερο) από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση—ενδεικτικό καλύτερης (ή χειρότερης) συγκριτικά θέσης.

Όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα, δύο περιφέρειες εμφανίζουν συγκριτικά δυσμενέστερη κατάσταση (Ανατολική Μακεδονία & Θράκη και Βόρειο Αιγαίο) και μία εμφανίζει καλύτερη (Ηπειρος).

Πίνακας 11. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

ΧΩΡΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔ & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΙΟΝΙΟ	ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Ηλεκτρονικά παιχνίδια ≥2 ώρες την ημέρα τις καθημερινές	24	22	30	24	23	23	20	24	26	23	30	29	24
Ηλεκτρονικά παιχνίδια ≥2 ώρες την ημέρα το Σαββατοκύριακο	42	42	49	42	42	42	39	42	41	39	46	43	39
Ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια	21	20	27	19	22	20	24	20	19	21	22	25	23

Ειδικότερα:

Η κατάσταση στις περιφέρειες Αττικής, Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου δεν διαφοροποιείται σημαντικά από την κατάσταση στο σύνολο της χώρας για κανέναν από τους δείκτες ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming που απεικονίζονται στον Πίνακα.

Οι περιφέρειες Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης και Βορείου Αιγαίου βρίσκονται στη δυσμενέστερη θέση από όλες τις περιφέρειες καθώς εκεί καταγράφονται υψηλότερα ποσοστά ενασχόλησης των 16χρονων με ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming (τόσο τις καθημερινές όσο και τα Σαββατοκύριακα/αργίες). Επιπλέον, στις δύο αυτές περιφέρειες είναι υψηλότερα τα ποσοστά των εφήβων με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης.

Οι έφηβοι στην περιφέρεια Ηπείρου παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια τις καθημερινές και τα Σαββατοκύριακα/αργίες σε χαμηλότερο ποσοστό.

Οι έφηβοι στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι λιγότερο πιθανό να εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Οι έφηβοι στις περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Κρήτης παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια τα Σαββατοκύριακα/αργίες σε υψηλότερο ποσοστό.

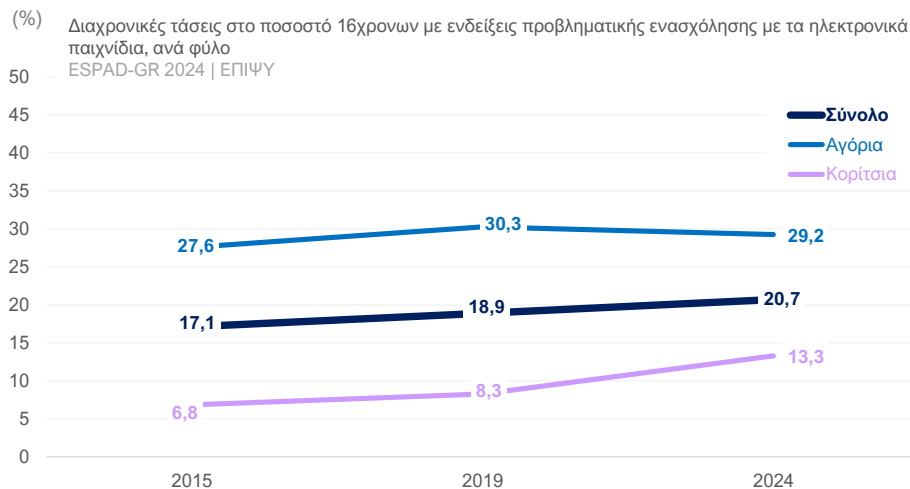
Οι έφηβοι στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια τα Σαββατοκύριακα/αργίες σε υψηλότερο ποσοστό.

5.5 Διαχρονικές τάσεις

Από το 2019 στο 2024 αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που αναφέρουν ότι τις τελευταίες 30 μέρες πέρασαν τουλάχιστον 2 ώρες την ημέρα παίζοντας ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming τις καθημερινές (από 20,2% σε 23,8%) και, ανά ημέρα, τα Σαββατοκύριακα/αργίες (από 37,6% σε 41,9%, δεν φαίνεται σε γράφημα). Σημαντική αύξηση παρατηρείται επίσης και στο ποσοστό των 16χρονων που απαντούν ότι την τελευταία εβδομάδα πριν τη διεξαγωγή της έρευνας έπαιξαν ηλεκτρονικά παιχνίδια καθημερινά (από 9,4% σε 14,2%, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Το 2024 συνεχίστηκε η αύξηση του ποσοστού των εφήβων που εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια συνολικά στο δείγμα, με την αύξηση ωστόσο αυτή την τελευταία 5ετία να είναι σημαντική μόνο στα κορίτσια (Γράφημα 81).

Γράφημα 81. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό 16χρονων με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια/gaming, ανά φύλο

5.6 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD

Οι 16χρονοι στην Ελλάδα αναφέρουν ότι περνούν τουλάχιστον 2 ώρες την ημέρα παίζοντας ηλεκτρονικά παιχνίδια σε χαμηλότερο ποσοστό από τους συνομηλίκους τους στις χώρες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ESPAD· το παραπάνω ισχύει τόσο για τις καθημερινές (24% και 37%, αντίστοιχα) όσο και για τα Σαββατοκύριακα/αργίες (41% και 53%, αντίστοιχα, Γράφημα 82). Ωστόσο, η Ελλάδα δεν διαφοροποιείται σημαντικά από τις περισσότερες άλλες χώρες πανευρωπαϊκά ως προς το ποσοστό εφήβων που εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια (Γράφημα 82).

Γράφημα 82. Δεδομένα για την ενασχόληση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια στους 16χρονους μαθητές στην Ελλάδα και στις 37 χώρες (Μ.Ο.) του Προγράμματος ESPAD

6. ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ / ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Κύρια σημεία

- Περισσότεροι από ένας²² στους 3 (36,0%) 16χρονους στην Ελλάδα έπαιξαν τυχερά παιχνίδια/στοιχημάτισαν τον τελευταίο χρόνο
- Ένας στους 9 παίζει υπερβολικά ή παρουσιάζει ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια—το 3% είναι πιθανόν εθισμένοι
- Η υπερβολική ενασχόληση σχεδόν διπλασιάστηκε την τελευταία δεκαετία
- Τα αγόρια σε δυσμενέστερη θέση από τα κορίτσια σε όλους τους δείκτες
- Περισσότεροι από ένας στους 5 (21%) 16χρονους ζουν γονιό που παίζει τυχερά παιχνίδια/στοιχηματίζει—ενδεικτικό κοινωνικής έκθεσης στη συμπεριφορά
- Η Ελλάδα πανευρωπαϊκά μεταξύ των χωρών με τα υψηλότερα ποσοστά ενασχόλησης και υπερβολικού παιχνιδιού στους 16χρονους—σχεδόν διπλάσιο ποσοστό εφήβων στην Ελλάδα πιθανόν εθισμένοι στα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό

6.1 Ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό στους 16χρονους

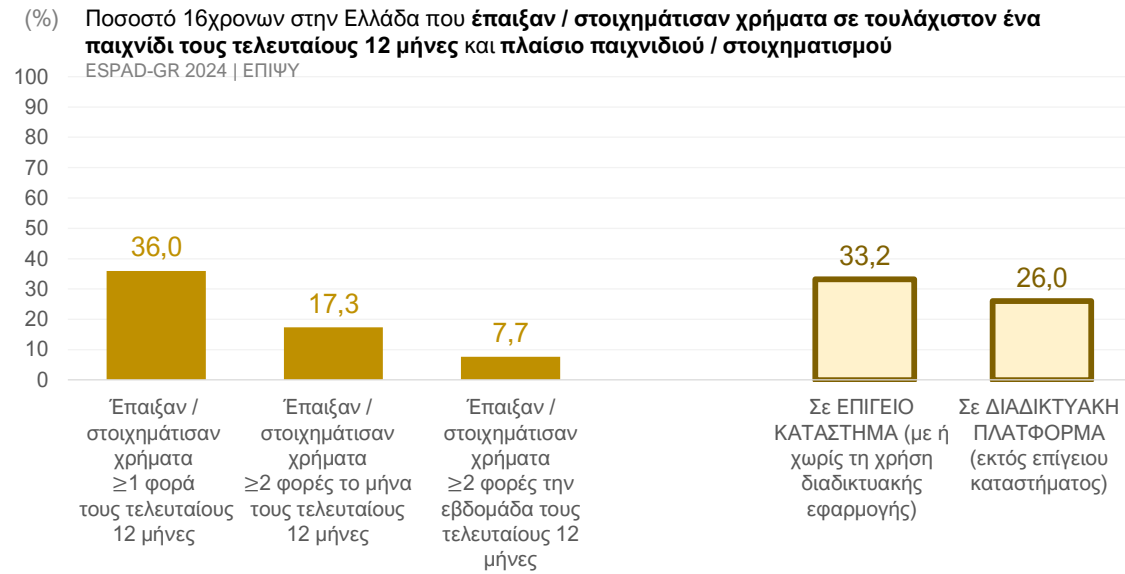
Ενασχόληση: Περισσότεροι από ένας στους 3 (36,0%) 16χρονους στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα πρόσφατα (κατά τους τελευταίους 12 μήνες) σε έστω και ένα τυχερό παιχνίδι²³. Ένας στους 6 (17,3%) αναφέρει ότι έπαιξε/στοιχημάτισε τουλάχιστον 2 φορές το μήνα, ενώ ένας στους 13 (7,7%) έπαιξε/στοιχημάτισε τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα (Γράφημα 83). Μεταξύ των 16χρονων που έπαιξαν / στοιχημάτισαν πρόσφατα, οι περισσότεροι από τους μισούς αναφέρουν ότι αφιέρωναν σε μία τυπική ημέρα παιχνιδιού/στοιχηματισμού λιγότερο από 30 λεπτά της ώρας, ένας στους 5 αφιέρωνε από 30 λεπτά έως μία ώρα, ενώ περίπου ένας στους 8 έπαιζε τουλάχιστον 2 ώρες καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Πλάσιο: Παιχνίδι/στοιχηματισμός χρημάτων σε επίγειο κατάστημα αναφέρεται από έναν στους τρεις (33,2%) και σε διαδικτυακή πλατφόρμα (εκτός επίγειου καταστήματος) από έναν στους 4 (26,0%) 16χρονους στην Ελλάδα (Γράφημα 83). Μεταξύ των 16χρονων που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα τους τελευταίους 12 μήνες, το επίγειο κατάστημα (με ή χωρίς τη χρήση διαδικτυακής πλατφόρμας) αναφέρεται από σχεδόν όλους (92,3%) και η διαδικτυακή πλατφόρμα (εκτός επίγειου καταστήματος) από σχεδόν τρεις στους 4 (72,2%, δεν φαίνεται σε γράφημα).

²² Για λόγους γλωσσικής οικονομίας κατά την ανάγνωση, στο παρόν κείμενο χρησιμοποιείται συμβατικά το αρσενικό γένος. Η επιλογή αυτή δεν υποδηλώνει παράβλεψη ή υποτίμηση της έμφυλης διάστασης, ούτε αμφισβητεί τη σημασία της ισότιμης αναπαράστασης όλων των φύλων στη γλώσσα.

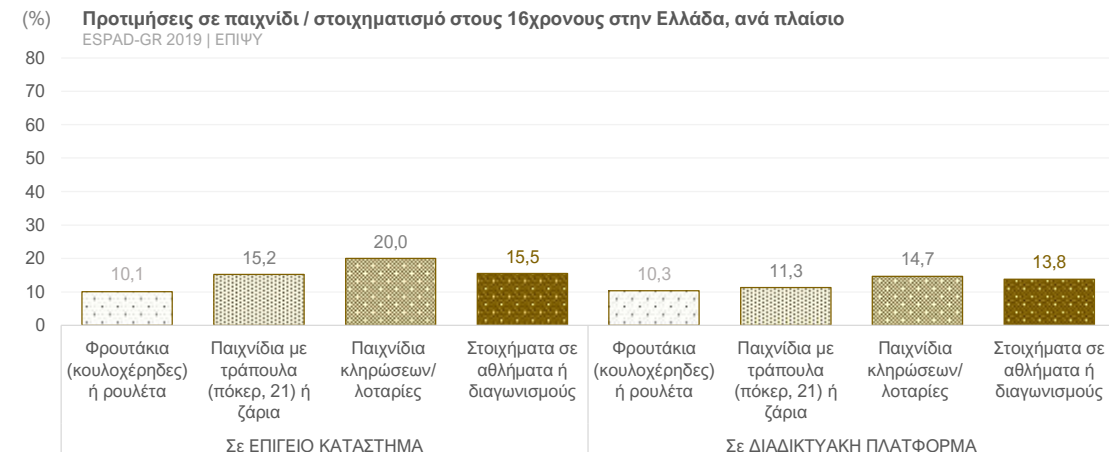
²³ Οι μαθητές ρωτήθηκαν εάν κατά τους τελευταίους 12 μήνες έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε φρουτάκια/κουλοχέρηδες, παιχνίδια με τράπουλα ή ζάρια, παιχνίδια κληρώσεων/λοταρίες ή/και αθλήματα ή διαγωνισμούς.

Γράφημα 83. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν / στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες και πλαίσιο παιχνιδιού / στοιχηματισμού

Προτιμήσεις: Ανεξαρτήτως πλαισίου (εντός ή εκτός επίγειου καταστήματος στοιχηματισμού, με ή χωρίς τη χρήση διαδικτυακής εφαρμογής) οι 16χρονοι στην Ελλάδα αναφέρουν ότι παίζουν κατά σειρά παιχνίδια κληρώσεων/λοταρίες (22,0%), παιχνίδια με τράπουλα (πόκερ, 21) ή ζάρια (18,0%), στοιχήματα σε αθλήματα ή διαγωνισμούς (17,0%) και «φρουτάκια» (κουλοχέρηδες) ή ρουλέτα (13,0%, δεν φαίνεται σε γράφημα). Οι προτιμήσεις σε παιχνίδια, ξεχωριστά, εντός (με ή χωρίς τη χρήση διαδικτυακής εφαρμογής) και εκτός επίγειων καταστημάτων (διαδικτυακά) περιγράφονται αναλυτικά στο Γράφημα 84).

Γράφημα 84. Προτιμήσεις σε παιχνίδι / στοιχηματισμό ανά πλαίσιο στους 16χρονους στην Ελλάδα

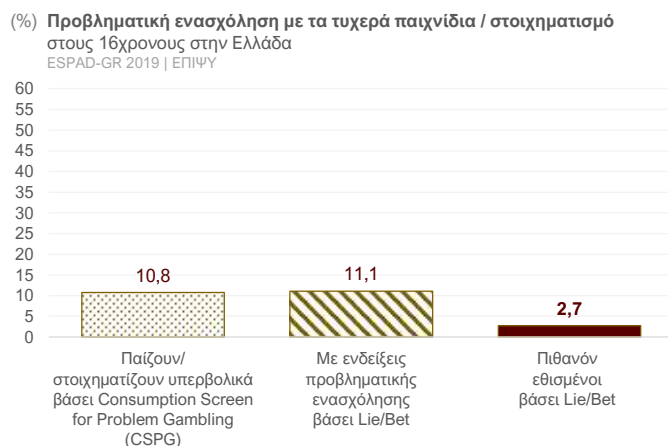
6.2 Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν δύο κλίμακες αυτοαναφοράς που μπορούν δυνάμει να καταδείξουν πιθανή προβληματική ενασχόληση με τον τζόγο: η Consumption Screen for Problem Gambling (CSPG, εστιάζει στην ποσοτική μέτρηση της συχνότητας και έντασης του τζόγου, χωρίς να αξιολογεί άμεσα τις συνέπειες ή τη συμπεριφορά)²⁴ και η Lie/Bet (με δύο ερωτήσεις, εξετάζει σημάδια απώλειας ελέγχου και ανάγκης απόκρυψης).²⁵

Υπερβολική ενασχόληση βάσει CSPG: Σύμφωνα με τις απαντήσεις στην κλίμακα CSPG ένας στους 9 (10,8%) 16χρονους στην Ελλάδα παίζει/στοιχηματίζει υπερβολικά (Γράφημα 85). Το παραπάνω αναλογεί σε σχεδόν έναν στους 3 (29,4%) που ανέφεραν παιχνίδι/στοιχηματισμό πρόσφατα (τους τελευταίους 12 μήνες (δεν φαίνεται σε γράφημα)).

Πιθανός εθισμός τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό βάσει Lie/Bet: Σύμφωνα με τις απαντήσεις στην κλίμακα Lie/Bet, ένας στους 9 (11,1%) 16χρονους στην Ελλάδα έχει ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό και σε ποσοστό 2,7% είναι πιθανόν εθισμένοι (Γράφημα 85). Τα παραπάνω αντιστοιχούν σε σχεδόν έναν στους 4 (24,2%) και έναν στους 15 (6,8%), αντίστοιχα των 16χρονων που έχουν παίξει / στοιχηματίσει πρόσφατα (δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 85. Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό στους 16χρονους στην Ελλάδα

6.3 Περιβάλλον στοιχηματισμού

Για περισσότερους από ένα στους 5 (21,0%) 16χρονους στοιχηματίζει ή στοιχημάτιζε στο παρελθόν κάποιος γονιός και για ένα στους 11 (8,6%) αδελφός ή αδελφή (δεν φαίνεται σε γράφημα).

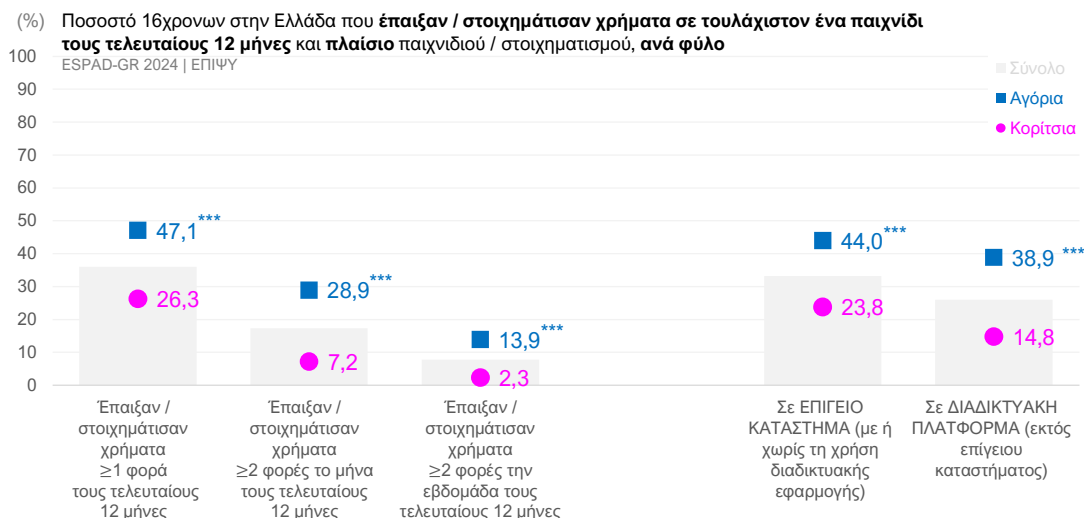
6.4 Διαφορές ανά φύλο

Στατιστικά σημαντικές διαφορές στα φύλα παρατηρούνται σχεδόν σε όλες τις μεταβλητές που εξετάζονται στην παρούσα ενότητα και αφορούν την ενασχόληση και την προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό και σε όλες τις περιπτώσεις τα ποσοστά είναι υψηλότερα στα αγόρια (Γράφημα 86 και Γράφημα 87). Μόνη εξαίρεση αποτελεί η επιλογή παιχνίδια κληρώσεων/ λοταρίες σε επίγεια καταστήματα και τα διαδικτυακά παιχνίδια με τράπουλα (πόκερ, 21) ή ζάρια, τα οποία αγόρια και κορίτσια επιλέγουν σε παρόμοια ποσοστά (δεν φαίνεται σε γράφημα).

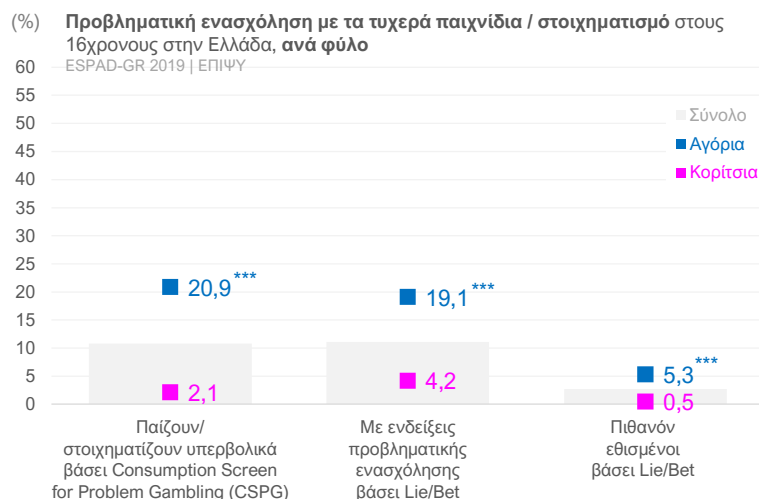
²⁴ Rockloff, M. J. (2012). Validation of the consumption screen for problem gambling (CSPG). *Journal of Gambling Studies*, 28(2), 207-216.

²⁵ Johnson, E. E., Hamer, R., Nora, R. M., Tan, B., Eisenstein, N., & Engelhart, C. (1997). The Lie/Bet Questionnaire for screening pathological gamblers. *Psychological reports*, 80(1), 83-88

Γράφημα 86. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε έστω ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες και πλαίσιο παιχνιδιού / στοιχηματισμού, ανά φύλο

Γράφημα 87. Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά φύλο

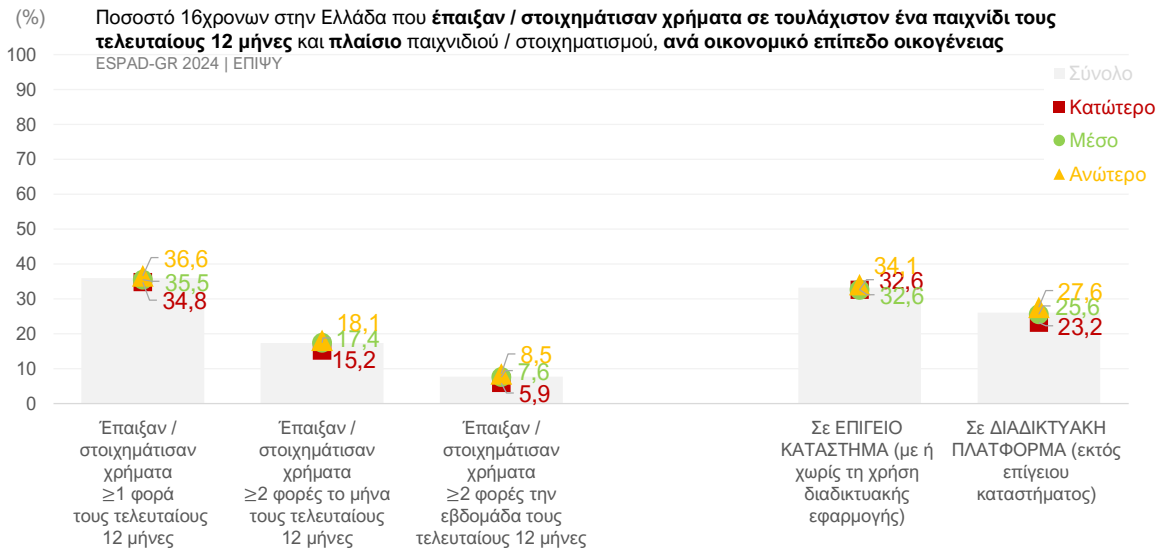

6.5 Διαφορές ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Στις περισσότερες μεταβλητές που εξετάζονται στην παρούσα ενότητα και αφορούν τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό δεν παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές στα ποσοστά ανάμεσα στις τρεις κατηγορίες εφήβων που δημιουργήθηκαν ανάλογα με το πού ταξινομούνται με τις απαντήσεις τους στην κλίμακα οικονομικής κατάστασης της οικογένειας FAS -κατώτερο 20% («κατώτερο»), «μέσο» 60% («μέσο») και ανώτερο 20% («ανώτερο», Βλ., π.χ. Γράφημα 88).

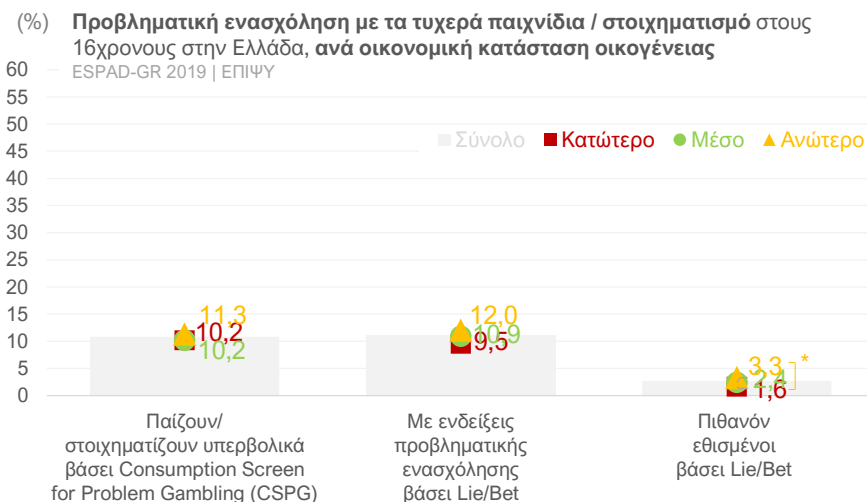
Εξαίρεση αποτελεί η προτίμηση στο διαδικτυακό παιχνίδι/στοιχηματισμό, η οποία τείνει να είναι υψηλότερη στους 16χρονους από οικογένειες «ανώτερου» (αναλογικά) οικονομικού επιπέδου συγκριτικά με τους ομοτίμους τους από αναλογικά χαμηλότερο οικονομικό επίπεδο (75,5% και 66,6%, αντίστοιχα, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 88. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε έστω ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες και πλαίσιο παιχνιδιού / στοιχηματισμού, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Οι έφηβοι οικογενειών «ανώτερου» οικονομικού επιπέδου τείνουν επίσης να εμφανίζουν υψηλότερο ποσοστό και στις ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης βάσει κλίμακας Lie/Bet συγκριτικά με του κατώτερου (3,3% και 1,6% αντίστοιχα, Γράφημα 89). Αντίθετα, οι 16χρονοι από αναλογικά χαμηλότερο και από το μέσο οικονομικό επίπεδο αναφέρουν ότι οι γονείς τους στοιχημάτιζαν/στοιχηματίζουν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (26,9% και 20,8%, αντίστοιχα) συγκριτικά με τους εφήβους από αναλογικά υψηλότερο οικονομικό επίπεδο (16,7%, δεν φαίνεται σε γράφημα).

Γράφημα 89. Προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια / στοιχηματισμό στους 16χρονους στην Ελλάδα, ανά οικονομικό επίπεδο οικογένειας

6.6 Διαφορές ανά περιφέρεια

Ο Πίνακας 12 παραθέτει τα ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό για το σύνολο της χώρας (μπλε στήλη) και ανά περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους (*N*) του δείγματος των 16χρονων που συμμετείχαν σε κάθε περιφέρεια. Τα κελιά με πράσινο χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό καλύτερης συγκριτικά θέσης) και εκείνα με κόκκινο συμπεριφορές με ποσοστό υψηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό χειρότερης συγκριτικά θέσης).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα, πέντε περιφέρειες εμφανίζουν συγκριτικά χειρότερη κατάσταση (Κεντρ. Μακεδονία, Αν. Μακεδονία & Θράκη, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος και Ν. Αιγαίο) και μία εμφανίζει καλύτερη (Ιόνιοι Νήσοι).

Ειδικότερα:

Η **Αττική** εμφανίζει συνολικά εικόνα συγκρίσιμη με τον εθνικό μέσο όρο στους περισσότερους δείκτες, χωρίς σημαντικές αποκλίσεις. Σε έναν δείκτη παρουσιάζει αρνητική διαφοροποίηση (υψηλότερα ποσοστά παιχνιδιού σε «φρουτάκια» ή ρουλέτα σε επίγειο κατάστημα μεταξύ όσων έπαιξαν τον τελευταίο χρόνο) και σε έναν άλλο διαφοροποιείται θετικά (σχετικά χαμηλότερα ποσοστά 16χρονων που έχουν παίξει ή στοιχηματίσει συνολικά σε επίγειο κατάστημα).

Η **Ανατ. Μακεδονία & Θράκη** παρουσιάζει συνολικά εικόνα που προσεγγίζει τον εθνικό μέσο όρο στους περισσότερους δείκτες. Διαφοροποιείται αρνητικά με τα σχετικά υψηλότερα ποσοστά εφήβων με χαρακτηριστικά προβληματικής ενασχόλησης ή ενδείξεις εθισμού βάσει κλίμακας Lie/Bet, τόσο στο σύνολο του δείγματος όσο και μεταξύ όσων έπαιξαν τον τελευταίο χρόνο, καθώς και με την υψηλότερη συμμετοχή σε διαδικτυακά παιχνίδια κληρώσεων ή λοταρίες. Διαφοροποιείται θετικά με το σχετικά χαμηλότερο ποσοστό 16χρονων που δηλώνουν ότι έχουν αδελφό ή αδελφή που στοιχηματίζει.

Η **Κεντρική Μακεδονία** παρουσιάζει συνολικά εικόνα παρόμοια με τον εθνικό μέσο όρο στους περισσότερους δείκτες. Διαφοροποιείται αρνητικά με τα σχετικά υψηλότερα ποσοστά που εμφανίζει για τους 16χρονους που παίζουν/στοιχηματίζουν συχνά, στοιχηματίζουν σε αθλήματα ή διαγωνισμούς – τόσο σε επίγεια καταστήματα όσο και διαδικτυακά – παίζουν υπερβολικά με βάση την κλίμακα CSPG. Επίσης, στην περιφέρεια αυτή είναι πιο συχνή η αναφορά ότι αδελφός ή αδελφή στοιχηματίζει. Διαφοροποιείται ωστόσο θετικά στο ότι καταγράφει σχετικά χαμηλότερα ποσοστά στην προβληματική ενασχόληση σύμφωνα με την κλίμακα Lie/Bet, τόσο στο σύνολο του δείγματος όσο και μεταξύ όσων έπαιξαν τον τελευταίο χρόνο.

Η **Δυτική Μακεδονία** παρουσιάζει σε γενικές γραμμές εικόνα παρόμοια με τον εθνικό μέσο όρο στους περισσότερους δείκτες. Διαφοροποιείται ωστόσο αρνητικά στο ότι καταγράφει σχετικά υψηλότερα ποσοστά στη συχνή ενασχόληση με παιχνίδια/στοιχήματα και το στοιχηματισμό σε επίγεια καταστήματα.

Η **Θεσσαλία** παρουσιάζει γενικά παρόμοια εικόνα με τον εθνικό μέσο όρο στους περισσότερους δείκτες. Διαφοροποιείται αρνητικά με τα σχετικά υψηλότερα ποσοστά στο στοιχηματισμό σε επίγεια καταστήματα και στους 16χρονους για τους οποίους υπάρχουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης, τόσο στο σύνολο όσο και μεταξύ όσων έπαιξαν τον τελευταίο χρόνο. Επιπλέον, η αναφορά σε γονείς που στοιχηματίζουν ή στοιχημάτιζαν στο παρελθόν είναι επίσης συχνότερη σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο.

Η **Ήπειρος** παρουσιάζει ορισμένες αρνητικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, κυρίως όσον αφορά τη διαδικτυακή ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια: οι 16χρονοι της περιοχής εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε διαδικτυακά στοιχήματα και λοταρίες, μεγαλύτερη χρήση διαδικτυακών πλατφορμών και αυξημένα επίπεδα προβληματικής ενασχόλησης σύμφωνα με

την κλίμακα Lie/Bet. Αντίθετα, χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στη συμμετοχή σε φρουτάκια ή ρουλέτα σε επίγεια καταστήματα. Στους περισσότερους υπόλοιπους δείκτες, οι 16χρονοι της περιφέρειας δεν αποκλίνουν σημαντικά ουσιαστικά από τον μέσο όρο της χώρας.

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δεν διαφοροποιείται από τον εθνικό μέσο όρο στη μεγάλη πλειονότητα των δεικτών που εξετάζονται. Δεν υπάρχουν συμπεριφορές με αναλογικά υψηλότερα ποσοστά, ενώ αντίθετα, διαφοροποιείται θετικά με τα σχετικά χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε διαδικτυακά στοιχήματα σε αθλήματα ή διαγωνισμούς (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελευταίους 12 μήνες).

Η Στερεά Ελλάδα παρουσιάζει συνολικά μια εικόνα που διαφοροποιείται αρνητικά από τον εθνικό μέσο όρο κυρίως ως προς τη συχνότητα και τη διάδοση των τυχερών παιχνιδιών/στοιχηματισμού. Οι 16χρονοι στην περιφέρεια αυτή αναφέρουν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής τόσο σε επίγειο όσο και σε διαδικτυακό παιχνίδι/στοιχηματισμό, ενώ υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο όρο και ως προς τη συχνότητα του παιχνιδιού και τη συμμετοχή σε λοταρίες.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσιάζει ορισμένους δείκτες που διαφοροποιούνται αρνητικά από τον εθνικό μέσο όρο, κυρίως σε ό,τι αφορά τη συχνότητα παιχνιδιού/στοιχηματισμού. Οι 16χρονοι της περιοχής αυτής αναφέρουν συχνότερα ότι έχουν στοιχηματίσει ή παίξει τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο χρόνο, τόσο επίγεια όσο και διαδικτυακά, ενώ υψηλότερα είναι και τα ποσοστά συμμετοχής σε λοταρίες, όπως και η αναφορά σε αδελφό ή αδελφή που στοιχηματίζει/στοιχημάτιζε. Ωστόσο, εμφανίζει σχετικά χαμηλότερα ποσοστά σε πιο «παραδοσιακές» μορφές παιχνιδιών, όπως τα παιχνίδια με τράπουλα ή ζάρια, είτε σε φυσικούς χώρους είτε διαδικτυακά.

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων δεν εμφανίζει κανέναν δείκτη με υψηλότερα ποσοστά από τον εθνικό μέσο όρο. Αντίθετα, καταγράφει και σχετικά χαμηλότερα ποσοστά σε πλήθος δεικτών που σχετίζονται με τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό, τόσο σε διαδικτυακό όσο και σε επίγειο περιβάλλον, καθώς και στη συχνότητα και ένταση αυτής της ενασχόλησης. Επίσης, χαμηλότερα είναι τα ποσοστά των 16χρονων με ενδείξεις υπερβολικής ή προβληματικής ενασχόλησης με τον τζόγο, όπως και η αναφορά γονέων ή αδελφών που στοιχηματίζουν/στοιχημάτιζαν στο παρελθόν.

Η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου εμφανίζει ορισμένους δείκτες με υψηλότερα ποσοστά από τον εθνικό μέσο όρο, κυρίως όσον αφορά τη συμμετοχή σε παιχνίδι/στοιχηματισμό σε επίγεια καταστήματα και την παρουσία ενδείξεων προβληματικής ενασχόλησης με τον τζόγο. Επίσης, σχετικά υψηλότερη καταγράφεται και η συμμετοχή σε παιχνίδια με τράπουλα ή ζάρια σε φυσικούς χώρους. Αντίθετα, χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στη συμμετοχή σε διαδικτυακά στοιχήματα ή λοταρίες, καθώς και στην υπερβολική ενασχόληση βάσει σχετικών δεικτών.

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει αποκλίσεις μόνο προς την κατεύθυνση των υψηλότερων ποσοστών σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Συγκεκριμένα, οι 16χρονοι της περιοχής αναφέρουν συχνότερη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια, τόσο σε επίγεια καταστήματα όσο και διαδικτυακά, με αυξημένη παρουσία σε παιχνίδια όπως φρουτάκια, ρουλέτα και παιχνίδια με τράπουλα ή ζάρια. Επίσης, μεγαλύτερο ποσοστό δηλώνει ότι παίζει ή στοιχηματίζει συχνότερα (τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα).

Η Κρήτη εμφανίζει σε λίγους δείκτες υψηλότερα ποσοστά από τον εθνικό μέσο όρο, συγκεκριμένα σε διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια, όπως τα φρουτάκια, η ρουλέτα και τα στοιχήματα σε αθλήματα ή διαγωνισμούς. Αντίθετα, χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται σε αρκετούς δείκτες που σχετίζονται με τη γενική συμμετοχή σε παιχνίδια/στοιχηματισμό, τόσο σε επίγεια καταστήματα όσο και στο διαδίκτυο, καθώς και στη συχνότητα ενασχόλησης. Επίσης, λιγότεροι 16χρονοι στην περιφέρεια αυτή εμφανίζουν ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης ή γονείς που στοιχηματίζουν/στοιχημάτιζαν.

Πίνακας 12. Ποσοστά ανά δείκτη που αφορά την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό για το σύνολο της χώρας και ανά περιφέρεια (στοιχεία ESPAD-Ελλάδα 2024)

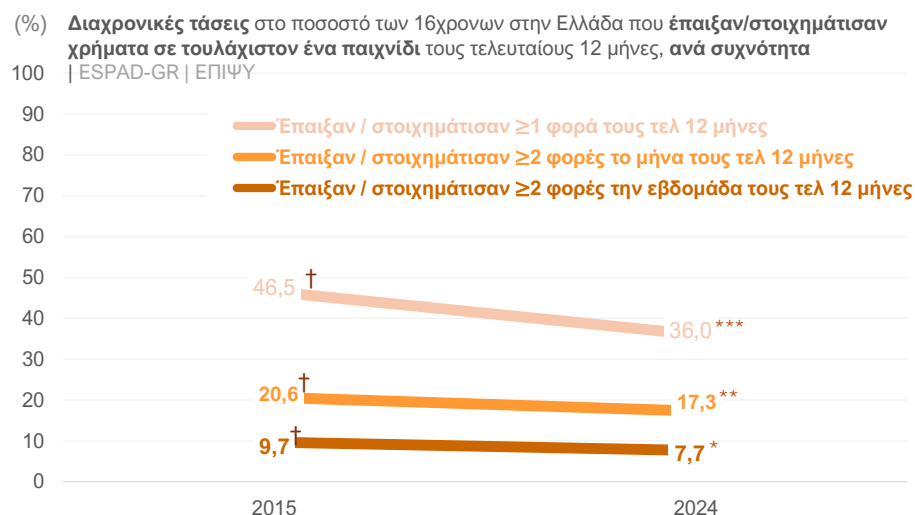
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Περιφέρεια	ΧΩΡΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔ & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΙΟΝΙΟ	ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
N	6810	560	580	526	462	588	515	558	427	586	323	472	570	643
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Έπαιξαν/στοιχημάτησαν* ≥1 φορά τους τελ 12 μήνες**	36,0	35,8	35,7	36,4	37,5	34,5	35,9	37,3	40,5	40,5	33,5	38,8	35,7	29,9
Έπαιξαν/στοιχημάτησαν* ≥1 είδος παιχνιδιού, ≥2 φορές το μήνα, τους τελ 12 μήνες	17,3	16,1	17,2	19,5	20,0	16,8	16,5	18,3	20,8	19,3	12,1	16,0	17,7	14,8
Έπαιξαν/στοιχημάτησαν* ≥1 είδος παιχνιδιού, ≥2 φορές την εβδομάδα τους τελ 12 μήνες	7,7	7,2	6,2	9,8	7,6	6,9	6,5	7,7	9,0	9,0	3,9	5,9	9,6	5,9
Έχουν παίξει/στοιχημάτισε σε επίγειο κατάστημα† τους τελ 12 μήνες (σύνολο δείγματος)	33,2	32,0	33,3	35,2	36,5	33,1	32,6	34,6	37,0	38,0	29,4	37,1	32,1	27,0
Έχουν παίξει/στοιχημάτισε σε διαδικτυακή πλατφόρμα‡ τους τελ 12 μήνες (σύνολο δείγματος)	26,0	26,0	26,4	25,9	26,3	25,6	27,3	25,2	29,0	29,0	20,8	27,0	27,5	22,6
Έχουν παίξει/στοιχημάτισε σε επίγειο κατάστημα† (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	92,3	89,3	93,3	96,9	96,6	95,6	91,1	92,8	91,7	93,8	88,1	95,6	89,9	90,4
Έχουν παίξει/στοιχημάτισε σε διαδικτυακή πλατφόρμα‡ (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	72,2	72,6	74,2	71,1	70,2	74,1	76,0	67,9	71,8	71,7	62,0	69,7	76,9	75,8
Φρουτάκια (κουλοχέρηδες) ή ρουλέτα σε επίγειο κατάστημα† (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	28,5	30,9	28,8	26,6	28,6	24,7	24,5	27,5	30,3	27,2	21,3	29,1	32,9	26,8
Παίχθηκαν με τράπουλα (πόκερ, 21) ή ζάρια σε επίγειο κατάστημα† (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	42,8	42,5	39,3	41,1	42,6	47,4	39,8	46,5	43,5	38,3	39,0	51,2	51,2	42,8
Παίχθηκαν κληρώσεων/λοταρίες σε επίγειο κατάστημα† (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	56,1	53,1	62,2	55,9	62,4	60,4	61,5	58,3	64,3	64,2	49,4	51,8	52,2	48,7
Στοιχήματα σε αθλήματα ή διαγωνισμούς σε επίγειο κατάστημα† (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	43,2	41,8	44,0	51,7	42,6	44,9	46,3	36,3	36,2	45,8	26,6	31,8	37,5	44,5
Φρουτάκια (κουλοχέρηδες) ή ρουλέτα διαδικτυακά‡ (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	28,9	29,3	31,3	27,0	25,9	30,3	27,7	26,9	30,7	28,2	21,8	29,6	31,9	32,6
Παίχθηκαν με τράπουλα (πόκερ, 21) ή ζάρια διαδικτυακά‡ (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	31,8	31,0	33,2	31,6	32,6	33,4	30,5	29,0	35,0	27,5	21,8	33,4	40,4	35,9
Παίχθηκαν κληρώσεων/λοταρίες διαδικτυακά‡ (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	41,1	42,8	45,8	38,5	39,8	43,3	45,9	38,9	41,9	38,3	32,1	35,6	42,6	39,4
Στοιχήματα σε αθλήματα ή διαγωνισμούς διαδικτυακά‡ (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	38,4	39,1	38,3	43,8	37,7	38,3	44,3	29,2	30,1	38,3	25,6	27,2	34,6	42,6
Υπερβολική ενασχόληση βάσει CSPG (σύνολο δείγματος)	10,8	10,3	9,5	13,2	12,0	10,4	11,1	10,2	11,9	11,7	7,2	9,8	10,6	9,3
Υπερβολική ενασχόληση βάσει CSPG (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	29,4	28,7	24,4	35,1	29,6	29,2	29,4	26,5	29,0	28,5	20,1	24,1	29,4	29,0
Με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης βάσει κλίμακας Lie/Bet (σύνολο δείγματος)	11,1	10,6	13,1	11,2	12,1	14,0	11,8	11,5	11,6	11,6	8,1	13,1	11,1	8,5
Προβληματική ενασχόληση βάσει κλίμακας Lie/Bet (σύνολο δείγματος)	2,7	2,7	3,9	2,0	2,4	3,5	3,4	2,4	2,6	3,1	1,9	4,3	3,0	2,8
Με ενδείξεις προβληματικής ενασχόλησης βάσει κλίμακας Lie/Bet (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	24,2	22,9	31,1	23,6	24,0	31,8	26,3	22,5	23,8	24,3	16,8	26,6	23,7	22,5
Προβληματική ενασχόληση βάσει κλίμακας Lie/Bet (μεταξύ όσων έπαιξαν τους τελ 12 μήνες)	6,8	6,8	9,1	4,4	6,2	8,8	9,4	6,3	6,4	7,6	5,0	8,5	8,0	8,4
Πατέρας ή μητέρα που στοιχηματίζει/στοιχημάτιζε	21,0	21,7	20,3	21,1	21,1	24,0	22,2	21,8	20,8	21,3	15,9	22,0	22,1	14,3
Αδελφός ή αδελφή που στοιχηματίζει/στοιχημάτιζε	8,6	8,2	5,7	11,1	9,4	6,4	8,1	9,2	7,0	11,4	5,6	9,4	7,3	7,6

Σημειώσεις. Τα κελιά με πράσινο χρώμα σηματοδοτούν δείκτες των οποίων το ποσοστό είναι χαμηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό καλύτερης συγκριτικά θέσης) και εκείνα με κόκκινο συμπεριφορές των οποίων το ποσοστό είναι υψηλότερο από το μέσο ποσοστό των 13 περιφερειών κατά τουλάχιστον μία τυπική απόκλιση (ενδεικτικό χειρότερης συγκριτικά θέσης). * Σε οποιοδήποτε πλαίσιο (σε επίγειο κατάστημα με ή χωρίς διαδικτυακή εφαρμογή ή εκτός μέσω διαδικτύου). **Υπολογισμένο βάσει των απαντήσεων στις ερωτήσεις για τα επιμέρους είδη παιχνιδιού. †Με ή χωρίς τη χρήση διαδικτυακής πλατφόρμας. ‡ Όχι σε επίγειο κατάστημα. CSPG, Consumption Screen for Problem Gambling.

6.7 Διαχρονικές τάσεις

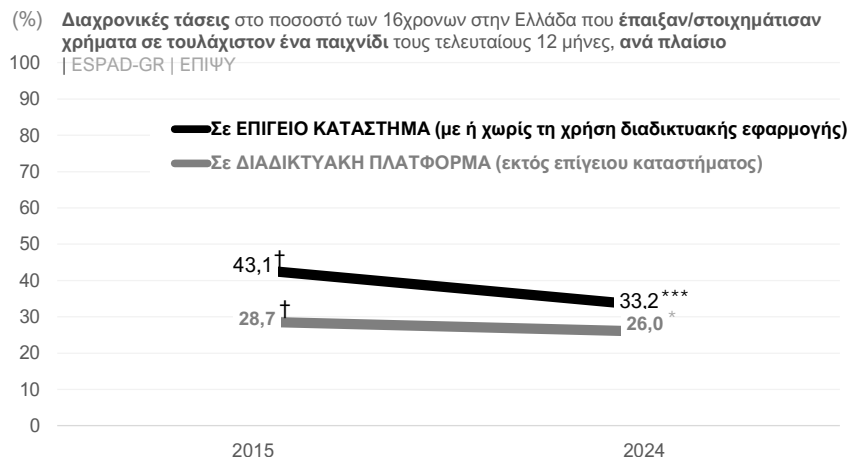
Συγκριτικά με πριν από μια 10ετία (2015), μειωμένο εμφανίζεται το 2024 το ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που αναφέρουν ότι έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα πρόσφατα (τους τελευταίους 12 μήνες), με τη μείωση αυτή να αφορά το παιχνίδι/ στοιχηματισμό τόσο για έστω και μία φορά (από 46,5% σε 36,0%), όσο και την επανάληψη ≥ 2 φορές σε μηνιαία (από 20,6% σε 17,3%) και εβδομαδιαία βάση (από 9,7% σε 7,7%, Γράφημα 90) Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι τα ποσοστά μεταξύ των δύο ετών που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή δεν είναι άμεσα συγκρίσιμα δεδομένου ότι το 2024 άλλαξε μερικώς η διατύπωση της ερώτησης προκειμένου για την ακριβέστερη μέτρηση της συμπεριφοράς· θεωρείται, ειδικότερα ότι η μέτρηση του 2015 υπερεκτιμάει τη συχνότητα της συμπεριφοράς. Η παραπάνω μείωση περιορίζεται κυρίως στα αγόρια (δεν φαίνεται σε γράφημα). Μειωμένο αντίστοιχα είναι και το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν πρόσφατο στοιχηματισμό τόσο σε επίγειο κατάστημα (με ή χωρίς τη χρήση διαδικτυακής πλατφόρμας (από 43,1% σε 33,2%) όσο και σε διαδικτυακή πλατφόρμα (εκτός επίγειου καταστήματος) (από 28,7% σε 26,0%, Γράφημα 91).

Γράφημα 90. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/ στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες, ανά συχνότητα

† Ποσοστό μη απόλυτα συγκρίσιμ με το 2024 λόγω μικρής διαφοράς στη διατύπωση της ερώτησης

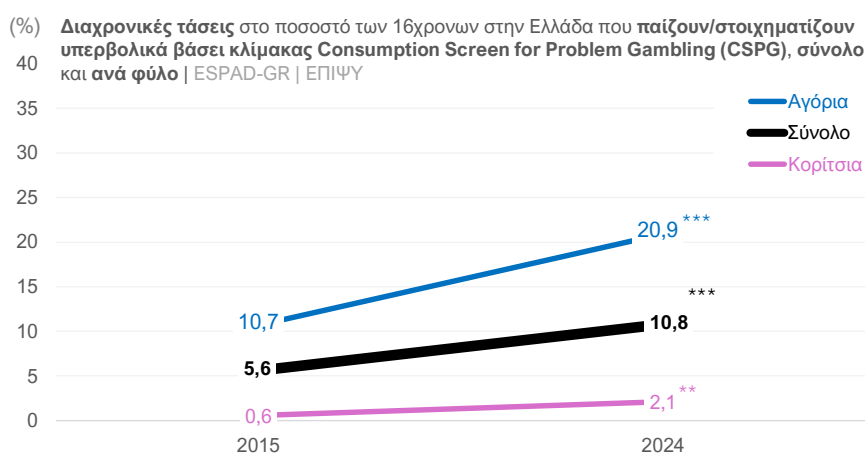
Γράφημα 91. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που έπαιξαν/ στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τους τελευταίους 12 μήνες, ανά πλαίσιο

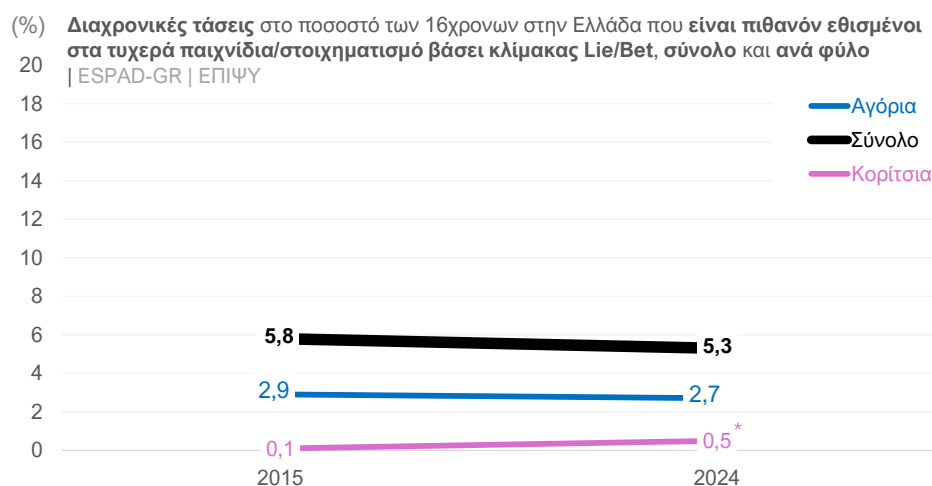
† Ποσοστό μη απόλυτα συγκρίσιμ με το 2024 λόγω μικρής διαφοράς στη διατύπωση της ερώτησης

Αντίθετα αυξήθηκε σημαντικά την τελευταία 10ετία το ποσοστό της υπερβολικής ενασχόλησης, ενώ τάσεις αύξησης παρατηρούνται και στον πιθανό εθισμό στα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό στα κορίτσια. Συγκεκριμένα, από το 2015 στο 2014 σχεδόν διπλασιάστηκε το ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που των παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά βάσει κλίμακας CSPG (Consumption Screen for Problem Gambling, από 5,6% σε 10,8%), με την αύξηση αυτή να χαρακτηρίζει και τα δύο φύλα, αλλά ιδιαίτερα τα αγόρια, Γράφημα 92). Αν και σε πολύ χαμηλά ποσοστά (τα οποία θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς βρίσκονται εντός του ορίου του δειγματοληπτικού σφάλματος), την ίδια περίοδο τάσεις αύξησης παρατηρούνται και στο ποσοστό των κοριτσιών που βάσει κλίμακας Lie/Bet είναι πιθανόν εθισμένα στη συμπεριφορά αυτή (Γράφημα 93).

Γράφημα 92. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά βάσει κλίμακας Consumption Screen for Problem Gambling (CSPG), σύνολο και ανά φύλο

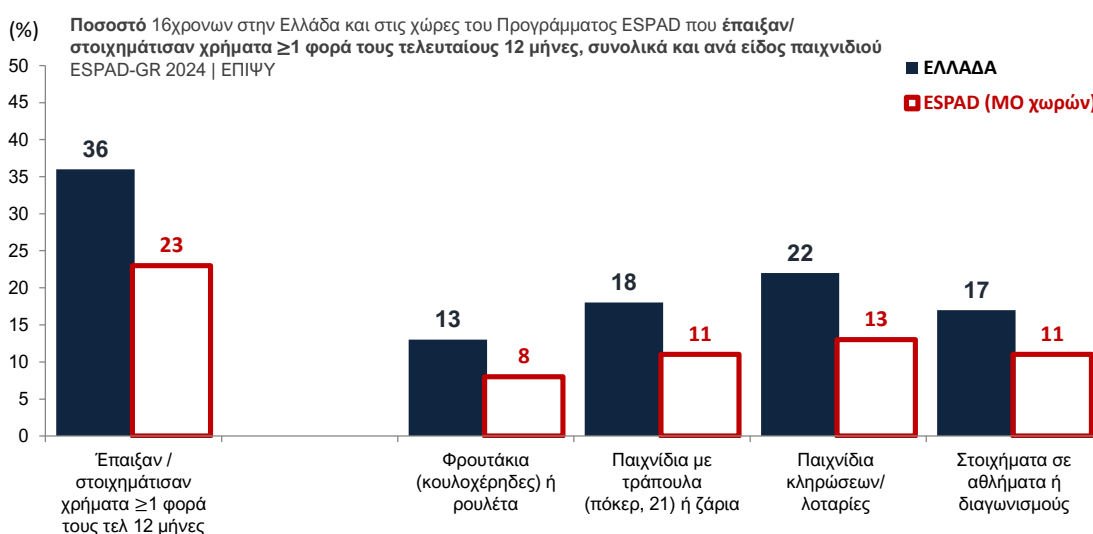
Γράφημα 93. Διαχρονικές τάσεις στο ποσοστό των 16χρονων στην Ελλάδα που είναι πιθανόν εθισμένοι στα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό βάσει κλίμακας Lie/Bet, σύνολο και ανά φύλο

6.8 Η Ελλάδα σε σύγκριση με το σύνολο (Μ.Ο.) των χωρών ESPAD

Στην Ελλάδα καταγράφονται το 2024 από τα υψηλότερα ποσοστά μεταξύ όλων των χωρών του Προγράμματος ESPAD 16χρονων που αναφέρουν ότι έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι τουλάχιστον μία φορά τους τελευταίους 12 μήνες (Γράφημα 94).²⁶ Υψηλότερα εμφανίζονται τα ποσοστά στην Ελλάδα συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και στα επιμέρους παιχνίδια, ανεξαρτήτως του σε ποιο πλαίσιο έχουν παιχθεί (σε επίγειο κατάστημα ή διαδικτυακά (Γράφημα 94), με τις διαφορές αυτές να παραμένουν και όταν τα ποσοστά αφορούν ξεχωριστά το επίγειο και το διαδικτυακό παίξιμο/στοιχηματισμό (δεν φαίνεται σε γράφημα, Βλ., Σχετ. Ευρωπαϊκή Έκθεση ESPAD).

Γράφημα 94. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα και στις χώρες του Προγράμματος ESPAD που έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα ≥ 1 φορά τους τελευταίους 12 μήνες, συνολικά και ανά είδος παιχνιδιού

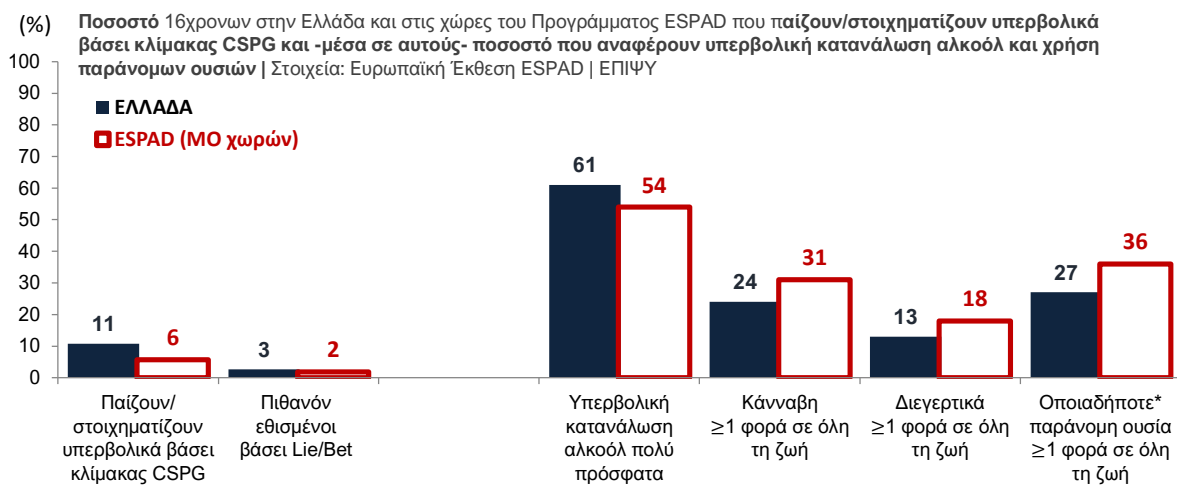
Υψηλότερα είναι τα ποσοστά στην Ελλάδα συγκριτικά με τις περισσότερες από τις χώρες ESPAD και όσον αφορά τους 16χρονους που παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά βάσει κλίμακας CSPG (11% και 6%, αντίστοιχα, και είναι πιθανόν εθισμένοι στη συμπεριφορά αυτή (3% και 2%, αντίστοιχα, Γράφημα 95).

Αντίθετα με τις περισσότερες από τις χώρες ESPAD ωστόσο, οι 16χρονοι στην Ελλάδα που παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά (βάσει κλίμακας CSPG) αναφέρουν σε χαμηλότερα ποσοστά χρήση παράνομων ουσιών (αν και αναφέρουν σε υψηλότερα ποσοστά πολύ πρόσφατη υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ (Γράφημα 95).

Διαχρονικά, όπως παρατηρήθηκε και στην Ελλάδα, στις περισσότερες χώρες πανευρωπαϊκά αυξήθηκε την τελευταία 10ετία το ποσοστό των 16χρονων που -βάσει της κλίμακας Lie/Bet- είναι πιθανά εθισμένοι στα τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμό (δεν φαίνεται σε γράφημα).

²⁶ Δεν υπάρχουν διακρατικές συγκρίσεις για το στοιχηματισμό σε ≥ 1 παιχνίδι τουλάχιστον δύο φορές το μήνα ή τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα.

Γράφημα 95. Ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα και στις χώρες του Προγράμματος ESPAD που παίζουν/στοιχηματίζουν υπερβολικά βάσει κλίμακας CSPG και -μέσα σε αυτούς- ποσοστό που αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και χρήση παράνομων ουσιών

*Στην Ελλάδα το "οποιαδήποτε" περιλαμβάνει κάποια/ές από κάνναβη, κοκαΐνη, κρακ, έκσταση, αμφεταμίνη, μεθαμφεταμίνη, κεταμίνη, LSD ή άλλο παραισθησιογόνο, ηρωίνη ή GHB. Στο ποσοστό του ESPAD δεν περιλαμβάνεται το κρακ. CSPG, Consumption Screen for Problem Gambling.

Η Έκθεση και άλλο σχετικό υλικό είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΕΠΙΨΥ, www.epipsi.gr

Πληροφορίες

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών & Ιατρικής Ακριβείας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» | ΕΠΙΨΥ

Ιστοσελίδα: www.epipsi.gr | E: espada@epipsi.gr | T: 210 6170804-5
<https://www.facebook.com/EPIPSI.UMHRI>

Αθήνα 2025

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
www.ektep.gr

